

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA

ROZHODOVACIA PRAX SÚDNYCH AUTORÍT V SÚKROMNOM PRÁVE II

Zborník príspevkov z X. študentského sympózia
z obchodného, pracovného práva a IT práva

konaného dňa 28. novembra 2025
na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Žofia Mrázová, Natália Kalinák (eds.)

Košice 2026

Vzor citácie: MRÁZOVÁ, Ž., KALINÁK, N. (eds.): Rozhodovacia prax súdnych autorít v súkromnom práve. Zborník príspevkov z X. študentského sympózia z obchodného, pracovného práva a IT práva. Košice: ŠafárikPress, 2026, 64 s. DOI: <https://doi.org/10.33542/RPS-0503-0>

Študentské sympóziu bolo realizované v rámci riešenia projektov APVV-23-0331 „Integrácia únie kapitálových trhov: zmena korporáčného financovania a záchrana obchodných spoločností vo finančných ťažkostiach“.

Rozhodovacia prax súdnych autorít v súkromnom práve II

Zborník príspevkov z X. študentského sympózia z obchodného, pracovného práva a IT práva konaného dňa 28. novembra 2025 na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Editori:

JUDr. Žofia Mrázová, PhD., MCL
*Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva
Právnická fakulta, UPJŠ v Košiciach*

JUDr. Natália Kalinák
*Katedra pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia
Právnická fakulta, UPJŠ v Košiciach*

Tento text je publikovaný pod licenciou Creative Commons 4.0 license - CC BY-NC-SA ("Attribution-NonCommercial-ShareAlike").

Licencia umožňuje dielo voľne zdieľať a upravovať len s uvedením autora, bez komerčného použitia a za podmienky, že všetky odvodené diela budú šírené pod rovnakou licenciou.

Za odbornú a jazykovú stránku tejto publikácie zodpovedá autorka. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk

Dostupné od: 11.02.2026

DOI: <https://doi.org/10.33542/RPS-0503-0>

ISBN 978-80-574-0503-0 (e-publikácia)

Obsah

SEKCIA – OBCHODNÉ PRÁVO 6

Bc. Samuel Lobo

Nekalá súťaž (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/9/2023 z 03.09. 2024, R 13/2025) 7

Bc. Kristián Hosa

Správca dedičstva obchodného podielu (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/24/2023 z 25.04.2024)..... 11

Bc. Vojtech Blizman

Nárok člena štatutárneho orgánu na odmenu a určovanie výšky obvyklej odmeny pri neuzatvorení zmluvy o výkone funkcie (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/32/2022 zo dňa 25.10.2023)..... 15

Bc. Dominika Bobíková

Ručenie konateľa spoločnosti (Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/29/2022 z 08.11.2023)..... 20

Bc. Valentína Holod'aková

Následky porušenia fiduciárnych povinností členov orgánov obchodných spoločností (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/22/2023 z 25.04.2024, R 11/2025)..... 24

Bc. Jozef Takács

Všeobecné obchodné podmienky a zmluvná pokuta (Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022) 30

Bc. Michal Drobny

Zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/35/2022 z 14.06.2023)..... 37

Bc. Denisa Pilátová

Pozvánka na náhradnú členskú schôdzu družstva (Rozsudok najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obdo 9/2022 z 28.02.2023)..... 43

Bc. Martin Sova

Preukazovanie pravosti súkromnoprávnej listiny (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 506/2024 zo 17.07.2025)..... 47

Bc. Kamila Csátáryová

Odvolanie podané elektronicky (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obdo/19/2023 z 28.06.2024)..... 50

SEKCIA – PRACOVNÉ PRÁVO 54

Bc. Chiara Heldáková

Podmienky platnosti dohody o skončení pracovného pomeru (Rozsudok Najvyššieho Súdu SR sp. zn 9 CdoPr/8/2024 z 26.11.2024) 55

Jakub Zavacký

Pojem pracovný úraz (Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 19SVs/3/2024 z 09.12.2024)..... 58

Bc. Lívia Gajdošová

Ponuková povinnosť zamestnávateľa a uvedenie do omylu (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Cdo/123/2011 z 30.01.2013)..... 61

Predhovor

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva v spolupráci s Katedrou pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach zorganizovala dňa 28. novembra 2025 jubilejný X. ročník študentského sympózia zameraného na obchodné právo, pracovné právo a IT právo. Sympóziu nesúce názov „*Rozhodovacia prax súdnych autorít v súkromnom práve II.*“ nadviazalo na úspechy predchádzajúceho ročníka a opäť poskytlo študentom priestor na prezentáciu ich analytických schopností a právnickej tvorivosti. Sympóziu bolo pripravené v rámci riešenia vedeckého projektu APVV-23-0331 „*Integrácia únie kapitálových trhov: zmena korporáčného financovania a záchrana obchodných spoločností vo finančných ťažkostiach*“

Aj v tomto ročníku mali účastníci možnosť detailnejšie sa zamerať na konkrétne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, Najvyššieho správneho súdu SR a Ústavného súdu SR a vypracovať k nim glosu - odborné vysvetlenie alebo komentár k vybranému rozhodnutiu. Študenti vo svojich príspevkoch stručne priblížili skutkový stav, identifikovali právne otázky, na ktoré sa súdne authority snažili odpovedať, venovali sa právnemu riešeniu problému a v závere posúdili význam rozhodnutia pre aplikačnú prax.

Predmetom skúmania boli aktuálne otázky obchodného práva ako napríklad ručenie konateľa za záväzky obchodnej spoločnosti, určovanie obvyklej odmeny člena štatutárneho orgánu, pozvanie na náhradnú členskú schôdzu družstva či obsiahnutie zmluvnej pokuty vo všeobecných obchodných podmienkach. V sekcii pracovného práva bola analyzovaná súdna prax v otázkach ponukovej povinnosti zamestnávateľa či definície pojmu pracovný úraz. Neopomenuté boli taktiež rozhodnutia z oblasti konkurzného práva a procesného práva, ktoré študentom umožnili nazrieť do komplexnosti súdnej praxe.

Príprava príspevkov študentom umožnila zdokonaľiť si analytické myslenie, precvičiť písanie právneho odborného textu a rozvíjať schopnosť argumentovať a jasne formulovať vlastný názor na rozhodnutia súdnych autorít. Diskusia po prezentáciách bola živá a inšpiratívna – zapojili sa do nej pedagógovia, vedeckí pracovníci aj samotní študenti, ktorí kládli množstvo doplňujúcich otázok a poskytli podnety na ďalšie skúmanie. Každému účastníkovi bol za aktívnu účasť na sympóziu udelený certifikát, ktorý je symbolom ich snahy, kreativity a odhodlania.

Predkladaný zborník obsahuje písomné výstupy študentov z tohto ročníka podujatia. S potešením konštatujeme, že študentky a študenti aj tentoraz pristúpili k úlohe s veľkým nasadením, zodpovednosťou a tvorivým prístupom. Záverom patrí srdečné poďakovanie všetkým, ktorí prispeli k úspešnému priebehu sympózia a podporili budúcich právnikov na ich ceste k profesionálnemu rastu.

editorky

SEKCIA – OBCHODNÉ PRÁVO

Nekalá súťaž (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/9/2023 z 03.09.2024, R 13/2025)

Bc. Samuel Lobo

„Pre naplnenie pojmových znakov nekalosúťažného konania je nevyhnutné, aby medzi rôznymi súťažiteľmi bol aj vzájomný súťažný vzťah. Prioritne je nevyhnutné posudzovať potenciálnu súťažnosť vzťahu pre záver o tom, či konanie subjektu na trhu je možné vyhodnotiť ako konanie naplňajúce znaky zakázaného konania v právnej úprave nekalej súťaže. Vždy je nevyhnutné najskôr skutkovo vymedziť charakter pôsobenia na relevantnom trhu, ktorý má dať základ posudzovanému konaniu, a následne sa zaoberať možným prekryvaním záujmov subjektov na takomto trhu. V odôvodnených prípadoch úplne stačí aj ich príležitostný alebo ojedinelý konkurenčný stret.“

Skutkový stav a spor vo veci samej

Stranami konania bol Žalobca, ktorý na základe zmluvného vzťahu obchodne spolupracoval so Žalovaným od ktorého odoberal kozmetické výrobky CHI a následne ich distribuoval do sietí predajní DM. Po ukončení tejto zmluvnej spolupráce Žalobca naďalej dodával uvedené výrobky avšak už od iných dodávateľov, na čo reagoval Žalovaný spôsobom opakovaného odoslania oznámenia spoločnosti DM, že predaj uvedených výrobkov od iných dodávateľov než je on, predstavuje riziko neoriginálnych a závadných výrobkov s tým, že je pripravený pokračovať v spolupráci so spoločnosťou DM, čím podľa žalobcu naplnil znaky nekalosúťažného konania.

Postup okresného súdu a krajského súdu

Z uvedených dôvodov sa súd prvej inštancie musel zaoberať troma otázkami a to: 1. či sú strany sporu v súťažnom vzťahu, 2. či došlo k žalobcom tvrdenému nekalosúťažnému konaniu, 3. či žalobcovi vznikol nárok na primerané zadosťučinenie. Konkrétne sa pred okresným súdom Bratislava I. Žalobca domáhal, aby sa Žalovaný zdržal nekalosúťažného konania, povinnosti uloženej Žalovanému písomne sa ospravedlniť žalobcovi a obchodnej spoločnosti DM, taktiež zaplattenia primeraného zadosťučinenia vo výške 45 000 eur a náhrady trov konania Žalovaným v plnom rozsahu. Významným bolo v rámci konštatovania okresného súdu v jeho rozhodnutí¹ právne posúdenie prvej a druhej otázky.

K otázke existencie súťažného vzťahu konštatoval okresný súd, že tento vzťah existuje vychádzajúc z to, že žalobca dodával do siete predajní DM výrobky CHI nadobudnuté od žalovaného alebo od iného dodávateľa, pričom žalovaný mohol výrobky CHI dodávať sám priamo do siete predajní DM, čím by žalovaný sledoval obdobný cieľ ako žalobca. Z uvedeného mal súd prvej inštancie za to, že strany sporu vyvíjali súťažnú činnosť na trhu s kozmetickými výrobkami na území SR, v snahe o dosiahnutie hospodárskeho prospechu.

Okresný súd konštatoval, že došlo k nekalosúťažnému konaniu, ktoré spočívalo v tom, že žalovaný ohrozil obchodné meno žalobcu, ohrozil zmluvný vzťah medzi obchodnou spoločnosťou DM a Žalobcom, a ohrozil budúce tržby medzi Žalobcom a sieťou predajní DM. Tohto konania sa mal dopustiť poslaním listu, v ktorom uvedením nepravdivých údajov o výrobkoch Žalobcu, spochybňujúcich ich originalitu, pravosť pôvodu, kvalitu, nezávadnosť, mohla byť Žalobcovi spôsobená ujma. Týmto konaním konštatoval súd, že došlo k porušeniu generálnej klauzuly² a zľahčovania³.

¹ Sp. zn. 27 CbPv 4/2018 z 2.7.2021.

² § 44 ods. 1 OBZ.

³ § 50 OBZ.

Na základe uvedeného rozhodol okresný súd tak, že uložil Žalovanému povinnosť písomne sa ospravedlniť žalobcovi a obchodnej spoločnosti DM, taktiež zaplatiť Žalobcovi primerané zadostučinenie vo výške 9000 € do 7 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť náhradu trov konania v rozsahu 25 %, reflektujúc pri tom zásadu úspechu.

Voči uvedenému sa žalovaný odvolal, pričom podľa názoru odvolacieho súdu⁴, ktorý nenariadil pojednávanie a vychádzal zo strukového stavu zisteného okresným súdom, skúmal právne otázky *In concreto* naplnenie základných pojmových znakov generálnej klauzuly nekalej súťaže, pričom dospel k záveru, že medzi sporovými stranami neexistoval vzájomný súťažný vzťah, keďže postavenie Žalobcu bolo odvodené od postavenia žalovaného, čím možno tento vzťah charakterizovať ako vzťah kooperácie a deľby činností pri predaji a teda nie vzájomnej konkurencie typickej pre obchodnú súťaž. Samotnú obchodnú súťaž vymedzoval nielen z hľadiska charakteru vzťahu medzi uvedenými subjektmi ale aj relevantného trhu.

Spolu s tým konštatoval, že s prihliadnutím na skutočnosť, že tvrdený protiprávny stav v čase rozhodovania už netrval a žalobcu ani negatívne nezasiahol považoval odvolací súd návrh priznania peňažného zadostučinenia za nedôvodný. Následne odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výrokoch I., II. a III. zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Voči tomuto rozhodnutiu podal žalobca (dovolateľ) dovolanie, v ktorom žiadal potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa a priznanie nároku na náhradu trov konania v plnej výške.

Splnenie podmienok generálnej klauzuly nekalej súťaže

Nekalou súťažou je konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom (§ 44 ods. 1 OBZ). Nosným bolo v danom prípade podľa dovolateľa vyriešiť, či medzi žalobcom a žalovaným existoval súťažný vzťah. Pričom dovolateľ argumentoval vymedzením tohto vzťahu vecne a to chápaním súťažného vzťahu ako situácie keď súťažitelia dodávajú na trh zhodné, porovnateľné, alebo svojou funkciou vzájomne zastupiteľné výrobky, pričom s nimi ostatní účastníci počítali ako s alternatívou.

Toto rozhodnutie svojim významom nezasahovalo iba do hmotnoprávnej úpravy obchodného práva, ale aj do procesného, keďže v rámci dovolacieho konania bolo potrebné určiť, či sa v rámci ochrany práv pred súdom možno odvolať aj na také rozhodnutia, ktoré bolo súčasťou ustálenej rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít a zároveň bolo už nálezom ústavného súdu zrušené.⁵ Ako (parciálne) v tomto rozhodnutí ustanovil dovolací súd, že sa nemožno dovolávať súladu s ustálenou rozhodovacou praxou, keďže došlo k zrušeniu uvedeného rozhodnutia ústavným súdom a to aj napriek jeho jestvovaniu v tejto zbierke rozhodnutí a teda zaradeniu do Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, aplikoval dovolací súd materiálny prístup k ochrane práv. Uvedené zrušené rozhodnutie preto už nie je možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

Postup najvyššieho súdu spočíval konkrétne vo vyabstrahovaní právnej otázky, ktorou je podľa dovolacieho súdu posúdenie, či v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu došlo k vade spočívajúcej v nesprávnom právnom posúdení veci z hľadiska správnej interpretácie právnej normy, inak správne aplikovanej na súdom správne zistený skutkový stav. Skúmaným bolo teda splnenie troch základných pojmových znakov nekalej súťaže, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Ide o a) o konanie v hospodárskej súťaži, b) ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a c) je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Z týchto znakov má pre daný prípad najväčší význam práve posúdenie prvého z nich, a to, či ide o konanie strán ako súťažiteľov v hospodárskej súťaži a teda naplnenie hypotézy normy.

⁴ Sp. zn. 4 CoPv 2/2021.

⁵ Nález Ústavného súdu SR pod sp. zn. II. ÚS 116/09.

Pojem „súťažný vzťah“ vychádza z koncepcie pojmu hospodárska súťaž, pričom hospodárskou súťažou rozumieme súperenie podnikateľských subjektov v hospodárskej oblasti s cieľom predstihnúť iné subjekty a tým dosiahnuť hospodársky prospech.⁶ Vzhľadom k dynamickému vývoju hospodárskych vzťahov nie je žiadúce striktné(úzko) definovať tento pojem a to z dôvodu aby bol schopný obsiahnuť dostatočne široký diapazón právne relevantných skutočností, ktoré ešte len nastanú v budúcnosti.⁷ Uvedené názory sú obsiahnuté v obdobnej odbornej spisbe.⁸ Z legislatívno-technického hľadiska je preferovaná koncepcia generálnej klauzuly pred demonštratívnym výpočtom konkrétnych osobitných skutkových podstát, ktoré slúžia nielen na riešenie vopred predvídateľných situácií, ale sú zároveň aj indikátorom limitujúcim akčný rádius generálnej klauzuly.⁹ Z toho dôvodu nie je možné presne kvalifikovať skutky, či už vzhľadom na vývoj vzťahov medzi podnikateľmi na trhu navzájom, alebo podnikateľmi a spotrebiteľmi, ako aj vzhľadom na vývoj citlivosti súťažiteľov na tú ktorú činnosť a vzhľadom na vývoj judikatúry.¹⁰ Taktiež výklad vzťahu ustanovení o generálnej klauzule a osobitných skutkových podstát nie je vo vzťahu lex specialis ale tieto, konkrétne skutkové podstaty spresňujú generálnu klauzulu.

Z uvedeného dôvodu je podstatné posúdiť, či je možné v jeho konaní badať súťažný zámer, či konaním súťažiteľa sú objektívne sledované konkurenčné ciele a predovšetkým, či konanie jedného súťažiteľa zasahuje do sféry činnosti druhého súťažiteľa a teda s ním môže aj potenciálne interagovať. Taktiež ide o súbežné úsilie niekoľkých osôb(subjektov) o tú istú vec, o dosiahnutie čo najlepšieho výsledku, pokiaľ ide o uspokojenie ich hospodárskych záujmov v danej oblasti spoločenských vzťahov, aby si jednotlivé trhové ponuky konkrétnych obchodných spoločností mohli vzájomne konkurovať. Z týchto dôvodov konštatoval dovolací súd, že medzi stranami sporu existoval vzájomný súťažný vzťah a zároveň bola konštatovaná vada, pričom vzhľadom ku skutočnosti, že ide o ohrozovací delikt a teda nemuselo k nemu reálne dôjsť ale pre jeho naplnenie postačovala aj jeho objektívne možná hrozba.

Zistenie, či medzi dvomi subjektmi jestvuje súťažný vzťah možno určiť na základe posúdenia konania týchto subjektov, ako skutkovej otázky na podklade dokazovania. Na základe Najvyššieho súdu ČR je podstatné toto posudzovanie upriamiť nielen na miesto, kde malo k takémuto konaniu dôjsť ale charakteru skutočnosti a či táto skutočnosť umožnila, hoci len hypoteticky zasahovať do sféry činnosti druhého súťažiteľa.

Taktiež podľa dovolacieho súdu má v tejto otázke význam rozlišovania kooperujúcich a kompetitívnych aj keď môže nastať takého nekalosúťažné konanie aj v rámci kooperujúcich vzťahov, založených na zmluvnom základe za predpokladu naplnenia podmienok stanovených v generálnej klauzule a tým aj zasahovanie do sféry oponenta, ktoré by bolo spôsobilé privodiť ujmu.¹¹ Diskutovaným bola preto aj aplikácia časového parametru na daný prípad a síce, ako by sme zmenila situácia, ak by k uvedenej offerte zo strany žalovaného došlo ešte počas trvania zmluvného vzťahu medzi žalobcom a žalovaným. Takéto konanie, už vzhľadom aj k vyššie uvedenému, by bolo tiež možné považovať za naplnenie podmienok stanovených v generálnej klauzule.

Uvedené nekalosúťažné konanie taktiež nemožno zúžiť len na takú kazuistiku, v ktorej rozsah činností súťažiteľov je obdobný/zhodný ale možno to aplikovať aj na tie prípady,

⁶ Obdobne rozsudok Najvyššieho súdu z 13. augusta 2019, sp. zn. 5 Obo 20/2018.

⁷ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, s.r.o. 2022, § 41.

⁸ CSACH, K. In Ovečková, O. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. Zväzok I (§ 1 až 260). 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2022, § 41.

⁹ KÁLESNÁ, K. Generálne klauzuly v súťažnom práve. In *Právny obzor*, 99, 2016, č. 2, s. 79 – 88, 2016; [online] Dostupné na internete: <<https://www.legalis.sk/clanky/527/generálne-klauzuly-v-sutaznom-prave>>

¹⁰ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, s.r.o. 2022, § 44.

¹¹ RUDOHRADESKÁ, S. *Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obdo 9/2023 z 3.9.2024, R 13/2025 (nekalá súťaž)* In: Legalis, 2025, [online] Dostupné na internete: <<https://www.legalis.sk/clanky/6347/uznesenie-najvyssieho-sudu-sr-sp-zn-5-obdo-9-2023-z-3-9-2024-r-13-2025-nekala-sutaz>>

v ktorých vystupujú na prvý pohľad neidenticky (nekonkurenčne) pôsobiace subjekty avšak spôsobilé svojim konaním privodiť inému takto ujmu. V danom prípade takto došlo uvedeným listom, ktorého zámerom bolo nahradiť žalobcu ako dodávateľa, keďže jeho úmyslom bolo nie informovať ale priamo obchodovať so žalobcovým dovtedajším výhradným odberateľom.

Ako v závere uvádza Najvyšší súd SR: „Z vyššie uvedeného vyplýva, že za súťažiteľov v súťažnom vzťahu je možné považovať aj (tu žalovaného) výhradného dovozcu a distribútora výrobkov určitého druhu pre územie SR a jeho zmluvného odberateľa týchto výrobkov (tu žalobcu), ktorý ich následne dodáva (výhradne) do určitej siete predajní v SR, ak ku tvrdenému deliktuálnemu konaniu zo strany (žalovaného) výhradného dovozcu a distribútora výrobkov, ktoré má predstavovať konanie v nekalej súťaži so žalobcom, došlo až po skončení ich obchodnej (zmluvnej) spolupráce a ak z tohto konania okrem iného vyplývala ponuka - konkurenčný zámer priameho dodávania predmetných výrobkov (mimo žalobcu) do siete predajní výhradného zmluvného partnera žalobcu.“¹²

Význam rozhodnutia pre prax

Význam rozhodnutia spočíva v konštatovaní skutočnosti, že pre naplnenie prvej podmienky generálnej klauzuly nekalej súťaže, na základe ktorej je potrebné aby došlo ku konaniu v hospodárskej súťaži, postačuje aby vzájomný súťažný vzťah medzi súťažiteľmi v odôvodnených prípadoch spočíval iba v príležitostných alebo ojedinelých konkurenčných stretoch. Pritom je nevyhnutné tento vzťah skúmať vymedzením charakteru pôsobenia konania na relevantnom trhu a následným prekryvaním záujmov subjektov na takomto trhu. Takéto konštatovanie otvára priestor pre komplexné posudzovanie vzťahov medzi subjektmi súťažného práva z pohľadu charakteru, miesta a času. Podstata prejedávaných ustanovení na základe teleologického výkladu spočíva v ochrane súťažiteľov, bez ohľadu na to, či do ich práv bolo zasiahnuté zo strany ich zmluvných partnerov alebo takéto konanie nastalo z časového hľadiska až po zmene vzájomných právnych vzťahov.

Sekundárne došlo aj k poznamenaní, že nie je možné argumentovať odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe, ak by to malo znamenať odvolávanie sa na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktoré bolo nálezom Ústavného súdu zrušené. Tým takto zrušené rozhodnutie nemôže tvoriť ustálenú rozhodovaciu prax a to aj napriek tomu, že je aj po tomto zrušení publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

¹² Bod č. 73.

Správca dedičstva obchodného podielu (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/24/2023 z 25.04.2024)

Bc. Kristián Hosa

Rozhodnutie sa zaoberá skutkovou situáciou, ktorá nastala v dôsledku smrti poručiteľa, ktorý bol jediným spoločníkom a konateľom v spoločnosti s ručením obmedzeným. Notárka (ako súdna komisárka) z dôvodov potreby plynulého chodu obchodnej spoločnosti ustanovila za správkyňu dedičstva (obchodného podielu), poručiťovu dcéru. Ktorú pozíciu v spoločnosti je možné dediť? Disponuje správca dedičstva rovnakým rozsahom oprávnení ako konateľ spoločnosti?

Glosované rozhodnutie vychádza zo záverov predchádzajúcich rozhodnutí súdov prvej a druhej inštancie v Nitre, v právnej veci zapísanej právnickej osoby J. S. RENTA s.r.o. (ďalej len „Spoločnosť“) o zápis zmeny údajov zapísaných v obchodnom registri (ďalej len „OR“). Jediným spoločníkom a konateľom tejto spoločnosti bol poručiť J. S. Po jeho smrti v dedičskom konaní ustanovila notárka ako súdna komisárka závetnú dedičku – dcéru poručiteľa PhDr. L. L., za správkyňu časti dedičstva – obchodného podielu poručiteľa v Spoločnosti (ďalej len „Správkyňa“), pričom jej v uznesení explicitne pozitívne priznala aj oprávnenie vykonávať oprávnenia konateľa Spoločnosti.

Na základe tohto uznesenia Správkyňa požiadala o zápis údajov spočívajúcich v zmene konateľa (zapísané 12.3.2019) a taktiež o zápis zmeny sídla Spoločnosti (zapísané 7.1.2020) do OR, čomu registrový súd vyhovel, pričom zapísal aj zmenu spoločníka Spoločnosti.

Registrový súd konajúc na základe podnetu notárky ako súdnej komisárky oba zápisy dňa 3.6.2021 zrušil a rozhodol, že boli vykonané v rozpore so zákonom ako aj s uzneseniami v dedičskom konaní,¹³ keďže Správkyňa na základe uznesenia v dedičskom konaní nenadobudla postavenie spoločníčky Spoločnosti a teda na ňu neprešlo právo zvolávať valné zhromaždenie Spoločnosti, ktoré by bolo oprávnené menovať konateľa či meniť sídlo Spoločnosti. Z uvedených dôvodov oba zápisy nemali byť vôbec vykonané.

Záver okresného súdu v odvolacom konaní potvrdil aj Krajský súd v Nitre s dodatkom, že: „ustanovenie správcu dedičstva je jedným z neodkladných úkonov v dedičskom konaní, pričom správca dedičstva je procesnoprávnym inštitútom a účelom správy dedičstva je zachovanie majetku poručiteľa jeho náležitým spravovaním počas prebiehajúceho dedičského konania.“¹⁴

Správkyňa zastávala názor, že ako jediná dedička poručiteľa a zároveň jediného spoločníka a konateľa Spoločnosti, bola ako správca dedičstva oprávnenou na výkon práv a povinností spoločníka, teda nekonala ani *contra legem* ani *contra testamentum*. Naopak, notár ako súdny komisár ju podľa nej nebol oprávnený v uznesení poveriť výkonom práv konateľa Spoločnosti, pretože predmetom dedičstva nebola funkcia konateľa. Konajúc v záujme zachovania majetkových hodnôt spravovanej časti dedičstva musela z tohto dôvodu nevyhnutne pristúpiť k vymenovaniu nového konateľa.

Podľa Správkyne taktiež nemalo dôjsť k začatiu konania o zosúladenie údajov zapísaných v OR, nakoľko účelom tohto je náprava neželaného stavu, keď sa aktualizácia údajov OR nedosiahla prostredníctvom konania o zápise údajov. Zmenu však dosiahla riadnym konaním o zápise údajov na základe rozhodnutia jediného spoločníka – Správkyne, *inter alia*, ani jedno z týchto rozhodnutí nebolo napadnuté oprávneným subjektom návrhom, podľa ust. § 131 ods.

¹³Uznesenie súdneho komisára a uznesenie Okresného súdu Topoľčany, ktorými bola Správkyňa ustanovená za správcu dedičstva – obchodného podielu poručiteľa v Spoločnosti. (pozn. aut.).

¹⁴Uznesenie NS SR sp. zn. 5M Obdo/1/2011 zo dňa 30. júna 2011, b. 6.

1¹⁵ zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v z.n.p. (ďalej len „ObZ“), v prekluzívnej lehote troch mesiacov, preto v presvedčení, že súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, podala dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“ alebo aj „dovolací súd“).

Situáciu skomplikovala žaloba bývalej manželky poručiteľa o určenie dedičskej nespôsobilosti, čo významným spôsobom ovplyvnilo postavenie Správkyne ako jedinej nespochybniteľnej dedičky vo vzťahu k funkcii spoločníčky Spoločnosti, pretože počas dedičského konania sa preukázalo, že konanie vykazuje znaky majetkového sporu.¹⁶

Posúdenie dovolacím súdom

Predmetom právneho posúdenia bolo predovšetkým zodpovedanie súboru otázok položených dovolateľkou:

1. Je registrový súd oprávnený konať o zosúladení údajov v OR, ak uplynula lehota podľa ust. § 131 ods. 1 ObZ a oprávnený subjekt nepodal návrh na začatie konania?
2. Je súdny komisár oprávnený v uznesení poveriť správcu časti dedičstva aj výkonom práv konateľa?
3. Je správca časti dedičstva oprávnený na výkon pôsobnosti valného zhromaždenia?
4. Ak bol poručiteľ jediným spoločníkom a konateľom a jeho majetok nadobudla len jedna osoba, je táto do skončenia dedičského konania oprávnenou vykonávať pôsobnosť valného zhromaždenia?
5. Ak je dedič len jeden, má tento do skončenia dedičského konania postavenie výlučného vlastníka predmetu dedičstva?

Ad. 1)

Dovolací súd v odpovedi na prvú otázku nadviazal na ustálenú judikatúru,¹⁷ podľa ktorej je registrový súd oprávnený prejudiciálne posudzovať, či listiny predložené k návrhu na zápis údajov do OR splňajú zákonné náležitosti, a to aj v prípade, že na ich základe už bol vykonaný zápis, pričom ak listiny zjavne odporujú kogentným ustanoveniam zákona, môže registrový súd rozhodnúť aj bez toho, aby o týchto otázkach predtým rozhodoval súd v civilnom konaní.

V prejednávanej veci nedošlo k rozhodnutiu valného zhromaždenia, ani k rozhodnutiu jediného spoločníka, ale k rozhodnutiu fyzickej osoby v pozícii správcu časti dedičstva. Z uvedeného dôvodu sú posudzované rozhodnutia¹⁸ ničotné, *ergo* ich účinky sa nestávajú „nenapadnuteľnými“ po uplynutí prekluzívnej trojmesačnej lehoty podľa ust. § 131 ods. 1 ObZ.¹⁹ Ničotné uznesenie nevyvoláva právne účinky a nemôže byť ani podkladom pre vykonanie zápisu, preto je registrový súd oprávnený v súlade s postupom podľa ust. § 289 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v z.n.p. (ďalej len „CMP“) zosúladiť zapísaný stav so stavom skutočným a to aj bez predchádzajúceho rozhodnutia v osobitnom konaní.

Návrh podľa ust. § 131 ObZ preto nie je účinným ani použiteľným prostriedkom ochrany práv, keďže slúži na napadnutie neplatnosti, nie ničotnosti uznesenia valného zhromaždenia.

¹⁵ „Každý spoločník, konateľ, likvidátor, správca konkurznej podstaty, vyrovnávací správca alebo člen dozornej rady môže podať návrh na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ak je v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo so stanovami. Rovnaké právo má aj bývalý spoločník alebo konateľ, ak sa ho uznesenie valného zhromaždenia týka. Toto právo však zanikne, ak ho oprávnená osoba neuplatní do troch mesiacov od prijatia uznesenia valného zhromaždenia alebo ak valné zhromaždenie nebolo riadne zvolané, odo dňa, keď sa mohla o uznesení dozvedieť.“

¹⁶ Bližšie pozri Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 44/2023-7 zo dňa 18. júla 2023.

¹⁷ Bližšie pozri Uznesenie NS SR sp. zn. R 57/2021 zo dňa 24. júna 2021, b. 45.

¹⁸ O zmene sídla Spoločnosti a o vymenovaní konateľa Spoločnosti. (pozn. aut.).

¹⁹ Porovnaj: Uznesenie NS SR sp. zn. 5M Obdo/1/2011 zo dňa 30. júna 2011, b. 34.

Ad. 2)

V odpovedi na druhú otázku dovolací súd odpovedal, či je predmetom výkonu správy dedičstva funkcia konateľa, resp. či súdny komisár vôbec môže správcu dedičstva poveriť výkonom tejto funkcie.

Po smrti jediného spoločníka a zároveň jediného konateľa s. r. o. nastáva situácia, kedy „za spoločnosť do skončenia dedičského konania nie je oprávnená konať a vystupovať vo vzťahu k tretím osobám žiadna osoba.“²⁰ Ak by v uznesení o ustanovení správcu dedičstva nedošlo k uvedeniu účelu správy, činnosť spoločnosti by bola ochromená a právna norma obsiahnutá v ust. § 116 ods. 2 ObZ²¹ o dedení obchodného podielu v spoločnosti s jediným spoločníkom by bola obsolentná, pretože spoločnosť by v priebehu dedičského konania *de facto* zanikala.

Je preto kľúčové ustanoviť správcu dedičstva a poveriť ho výkonom týchto oprávnení, ktorých rozsah však nezodpovedá plnému rozsahu oprávnení spoločníka ani konateľa spoločnosti, keďže správca dedičstva je obmedzený výlučne účelom toho ktorého dedičského konania, v súlade s ust. §184 ods. 1 CMP.²²

Ad. 3)

K otázke či je správca dedičstva ustanovený súdnym komisárom oprávnený na výkon pôsobnosti valného zhromaždenia, s dôrazom na menovanie konateľa a zmenu sídla spoločnosti sa dovolací súd vyjadril, že racionálna interpretácia tohto poverenia je taká: „*pri ktorej účel správy obchodného podielu okrem explicitne uvedeného výkonu práv konateľa implicitne zahŕňa aj nevyhnutný rozsah výkonu oprávnenia jediného spoločníka riadením spoločnosti, ktorý je v súlade s právnym rámcom prebiehajúceho dedičského konania.*“²³

Za daných okolností prípadu preto registrový súd nemal vykonať zápis Správkyne ako konateľky, spoločníčky, ani zápis o zmene sídla, keďže táto zmena zodpovedá zmene zakladateľskej zmluvy/listiny, čo nezodpovedá účelu správy dedičstva. Navyše ako dovolací súd správne poznamenal na adresu zápisu o zmene sídla: „*výsledok spojený s doručovaním zásielok na adresu dostupnú pre správkyňu možno dosiahnuť inými spôsobmi (napr. zriadením doručovania do tzv. P. O. Boxu, na čo bola v rozsahu svojho poverenia Správkyňa oprávnená).*“²⁴

Ad. 4) a 5)

Dovolací súd vo vzťahu k otázkam rozsahu správy dedičstva uviedol, že skutkové ako aj právne okolnosti vyplývajúce pre konkrétny spôsob výkonu správy sú rozdielne.

Pre určenie, kto je oprávnený vykonávať práva a povinnosti spoločníka je dôležité rozlišovať či v prebiehajúcom dedičskom konaní (i) *existuje*, alebo (ii) *absentuje* jediný nespochybniteľný dedič.

V prípadoch s prítomnosťou jediného nespochybniteľného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol, tento vykonáva práva a povinnosti spoločníka podľa ObZ a je spoločníkom *de iure*, čo znamená, že v rámci obvyklého hospodárenia s obchodným podielom má aj oprávnenie vymenovať nový štatutárny orgán.

Právne postavenie jediného nespochybniteľného dediča však nie je dané v situácii keď v dedičskom konaní vyvstane spor (napr. je sporný okruh dedičov, spochybnená platnosť závetu alebo existuje spor ohľadne majetkovej podstaty, t.j. či obchodný podiel patrí do

²⁰Uznesenie NS SR sp. zn. 5Obdo/24/2023 zo dňa 25. apríla 2023, b. 6.

²¹„Obchodný podiel sa dedí. ...“

²²„Správca dedičstva vykonáva úkony nevyhnutné na zachovanie majetkových hodnôt patriacich do dedičstva, a to v rozsahu vymedzenom súdom.“

²³Uznesenie NS SR sp. zn. 5Obdo/24/2023 zo dňa 25. apríla 2023, b. 80.

²⁴Uznesenie NS SR sp. zn. 5Obdo/24/2023 zo dňa 25. apríla 2023, b. 69.

dedičstva apod.), čo nastalo aj v prejednávanej veci – z tohto dôvodu Správkyňa nebola oprávnenou na výkon práv a povinností spoločníka v Spoločnosti.

V prípade absencie jediného nespochybniteľného dediča prichádza do úvahy predovšetkým dohoda dedičov o tom, ako budú vykonávať práva k obchodnému podielu. Ak k dohode nedôjde je nevyhnutné vymenovať správcu dedičstva, ktorý bude vykonávať práva a povinnosti spoločníka v prospech/na ťarchu dedičov, avšak nie za účelom vykonávať úkony za spoločnosť. Pre kontext je vhodné poznamenať, že správca v tomto prípade nekoná ani ako spoločník ani ako konateľ, ale v súlade s ust. §184 ods. 1 CMP iba zachováva a spravuje obchodný podiel pre dedičov, ktorých práva k obchodnému podielu budú potvrdené v dedičskom konaní.

V prejednávanom prípade dovolací súd skonštatoval, že Správkyňa nebola oprávnená vykonávať úkony zodpovedajúce v plnom rozsahu oprávneniam spoločníka keďže v dedičskom konaní nefigurovala ako jediný nespochybniteľný dedič, *ergo* nemala ani postavenie výlučného vlastníka predmetu dedičstva od čoho sa následne odvíja rozsah výkonu správy dedičstva.

Záver

Rozhodnutie zodpovedá podstatné závery v oblasti dedičskej sukcesie v spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom a zároveň konateľom. Interpretáciou právnych noriem dovolací súd dospel k záverom za akých podmienok sa dedič po poručiteľovi stáva spoločníkom spoločnosti, ako aj či a za akých podmienok je tento oprávnený na výkon práv a povinností konateľa. V neposlednom rade rozhodnutie prispieva k posilneniu systematiky obchodného a dedičského práva a chráni spoločnosti s ručením obmedzením pred právnou neistotou počas prechodného obdobia po smrti spoločníka.

So závermi dovolacieho súdu súhlasíme, pričom za najdôležitejší možno považovať záver o význame prítomnosti/absencie jediného nespochybniteľného dediča v dedičskom konaní, od čoho sa následne odvíja aj rozsah oprávnení správcu dedičstva – obchodného podielu.

V kontexte s vymenovaním správcu dedičstva si dovoľíme spomenúť dlho očakávanú novelu Občianskeho zákonníka²⁵, podľa ktorej bude môcť poručiteľ za života ustanoviť správcu dedičstva a to aj bez jeho predchádzajúceho súhlasu, čo môže významne prispieť k hladšiemu priebehu dedičského konania a zabrániť tak neželaným sporom počas neho.

²⁵Bližšie pozri: Návrh Občianskeho zákonníka ust, §§ 2057 a 2078. Dostupné online: <https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2025/09/Navrh-Obcianskeho-zakonnika.pdf>. Navštívené dňa 20.11.2025.

Nárok člena štatutárneho orgánu na odmenu a určovanie výšky obvyklej odmeny pri neuzatvorení zmluvy o výkone funkcie (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/32/2022 zo dňa 25.10.2023)

Bc. Vojtech Blizman

„Odmena konateľa určená podľa § 571 Obchodného zákonníka patrí konateľovi nepretržite po celú dobu trvania funkcie konateľa. Nárok na odplatu za výkon funkcie konateľa nie je odvodený od času, ktorý daný konateľ venoval výkonu funkcie konateľa, ale od tej skutočnosti, že bol do tejto funkcie ustanovený.“¹

Skutkový stav

Medzi žalobcom ako bývalým konateľom žalovanej s.r.o. a žalovanou spoločnosťou vznikol spor pre nevyplatenie odmeny za výkon funkcie konateľa. Žalobca bol v období od 27.06.2013 až 27.01.2015 konateľom žalovaného, od ktorého nedostal za výkon svojej funkcie žiadnu odmenu. Medzi stranami sporu nebola uzatvorená zmluva o výkone funkcie konateľa ani žiadna iná zmluva, ktorá by obsahovala podstatné náležitosti zmluvy o výkone funkcie konateľa podľa § 66 ods. 3 (v súčasnosti ods. 6) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „OBZ“). Okrem toho žalobca vykonával súbežne ako zamestnanec poradenskú činnosť pre materskú spoločnosť žalovaného a funkciu štatutárneho orgánu vo vzťahu k viacerým postupne zlúčeným a majetkovo prepojeným subjektom, za čo bol náležite odmeňovaný.

Žalobca argumentoval tým, že v súlade s § 66 ods. 3 OBZ sa má vzťah medzi konateľom ako žalobcom a spoločnosťou ako žalovaným primerane spravovať ustanoveniami § 566 a nasl. OBZ o mandátnej zmluve. V súlade s ustanoveniami o mandátnej zmluve, konkrétne § 571 ods. 1 OBZ platí, že v prípade, ak výška odplaty nie je dohodnutá v zmluve o výkone funkcie má konateľ právo na vyplatenie obvyklej odplaty od spoločnosti. Na tomto podklade si žalobca uplatnil odmenu vo výške 57 000 eur s príslušenstvom od žalovaného vypočítanú vynásobením počtu mesiacov, počas ktorých vykonával pôsobnosť štatutárneho orgánu a výšky odplaty, ktorú za výkon funkcie konateľa v spoločnosti žalovaného poberal nástupca žalobcu (19 mesiacov x 3000 eur).

Súd prvej inštancie sa s argumentom žalobcu stotožnil. Keďže v danom prípade nebola uzatvorená samostatná písomná zmluva, súd vychádzal pri posúdení nároku žalobcu len zo zákonnej úpravy § 66 ods. 3 v spojení s § 566 a nasl. OBZ, z ktorej vyplýva, že nárok žalobcu na odmenu je dôvodný. Odvolací súd následne v napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. V dovolacom konaní Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“ alebo „dovolačný súd“) najprv rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Príčinou bola skutočnosť, že odvolací súd sa dôsledne nezaoberal procesnou situáciou, ktorá nastala po zániku pôvodného žalovaného, teda po strate jeho procesnej subjektivity. Odvolanie podal pôvodný žalovaný v čase, keď tento už neexistoval, a preto mal odvolací súd konanie zastaviť podľa § 64 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Po zrušení a vrátení veci odvolaciemu súdu, tento najprv uznesením rozhodol, že bude v konaní pokračovať s právnym nástupcom po pôvodnom žalovanom a zároveň odvolacie konanie o odvolaní pôvodného žalovaného zastavil. Odvolací súd neskôr o odvolaní podanom právnym nástupcom po pôvodnom žalovanom vydal rozsudok, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil. Podľa neho prvostupňový súd správne aplikoval ustanovenia OBZ týkajúce sa mandátnej zmluvy. Súhlasil aj so závermi, že odmena za poradenskú činnosť

¹ Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1 /2024.

a odmena za funkciu konateľa u právneho predchodcu žalovaného nie sú prepojené. Žalovaný proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal včas dovolanie.

Vymedzenie právnej otázky

Dovolateľ vymedzil pre dovolací súd dve otázky, z ktorých dovolací súd vyabstrahoval, že dovolateľ kladie otázku: „*aký vplyv má na určenie výšky odmeny konateľa pri jej určení ako obvyklej v zmysle ust. § 571 ObZ rozsah, v akom sa venuje konateľ výkonu svojej funkcie, resp. či sa má výška odmeny odvíjať od časovo vymedzeného rámca*“.²

Právna analýza a postup riešenia otázky

Dovolací súd stranám pripomenul, že v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. V posudzovanom prípade bolo pre odvolací súd rozhodujúce, že žalobca riadne vykonával funkciu konateľa u žalovaného bez toho, aby medzi nimi bola uzatvorená zmluva o výkone funkcie, ktorá by určovala výšku, spôsob určenia odmeny alebo by určovala bezodplatnosť výkonu funkcie konateľa.

Vo veci samej dovolací súd konštatoval, že výkon funkcie konateľa nemôže byť posudzovaný optikou pracovného práva.³ Individuálne dohodnutá úprava však môže dať členom orgánov možnosť využiť určité inštitúty pracovného práva v zmluve o výkone funkcie. V danom prípade absentovalo uzavretie osobitnej zmluvy, preto sa na povahu a rozsah povinností štatutárneho orgánu aplikovala výlučne úprava OBZ. Hlavnou povinnosťou štatutárneho orgánu kapitálových obchodných spoločností je vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou (náležitou) starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov (akcionárov). Výkon tejto povinnosti nie je časovo ohraničený, trvá 24 hodín denne a bez ohľadu na to, kedy ju počas trvania funkcie plní, jeho odmena ostáva rovnaká.

Súdy nižších inštancií podľa odvolacieho súdu správne posúdili, že konateľ plní po celú dobu trvania svojej funkcie svoje povinnosti nepretržite a výška jeho odmeny nemôže byť podmienená minimálnym alebo maximálnym časovým ohraničením doby, po ktorú má plniť svoje povinnosti. Člen štatutárneho orgánu je najmä povinný pri rozhodovaní zabezpečiť a zohľadniť všetky dostupné informácie spojené s rozhodnutím, dodržiavať mlčanlivosť o dôverných informáciách, ktorých vyzradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu a pri svojej pôsobnosti nemôže uprednostňovať svoje záujmy, záujmy tretích osôb alebo záujmy len niektorých spoločníkov (akcionárov). V prípade, ak konateľ spoločnosti nemá so spoločnosťou uzavretú zmluvu o výkone funkcie ani mandátnu zmluvu (mandátna zmluva nevyžaduje pre svoju platnosť písomnú formu), na ich vzájomný vzťah sa použijú ustanovenia o mandátnej zmluve podľa § 66 ods. 6 (pôvodne ods. 3) spolu s § 566 a nasl. OBZ. Dovolací súd zdôraznil, že odmenu konateľa spoločnosti síce určuje valné zhromaždenie, nárok na ňu však vzniká bez ohľadu na prípadné rozhodnutie valného zhromaždenia. Dovolateľom označené rozhodnutia NS SR nenapĺňajú predpoklad rozdielnosti rozhodovacej praxe, podobne im neodporujú ani rozhodnutia súdov nižších inštancií v danej veci. Dovolací súd v závere potvrdil rozhodnutie odvolacieho súdu ako vecne správne, dovolanie preto zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP). Keďže dovolací súd vykonal meritórny prieskum vo veci, v závere dodal nemožnosť aplikovania časového kritéria pri posudzovaní nároku konateľa na odmenu ako relevantného meradla pri určovaní jej výšky.

Vlastné zhodnotenie rozhodnutia

S úvahou NS SR, že rozsah plnenia povinností konateľom sa nemôže odvíjať od časového vymedzenia trvania plnenia povinností podobne, ako v pracovnom práve sa možno stotožniť. Pripustenie možnosti vykonávať funkciu člena orgánu prostredníctvom pracovnoprávneho

² Bod 39 Uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/32/2022 zo dňa 25. 10. 2023.

³ Bod 43 Uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/32/2022 zo dňa 25. 10. 2023.

vzťahu by mohlo spôsobiť v aplikačnej praxi značné komplikácie predovšetkým v súvislosti s rozsahom pracovného času alebo zodpovednosťou za škodu. Vzťah s obchodnou spoločnosťou nesmie byť ani len obdobným pracovnoprávnym vzťahom so všetkými právami a povinnosťami vyplývajúcimi zo zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce. Štatutárny orgán a spoločnosť sa môžu dohodnúť, že ich vzájomné práva a povinnosti sa budú spravovať aj pracovnoprávnymi predpismi, avšak ustanovenia OBZ o právach a povinnostiach štatutárneho orgánu tým nebudú dotknuté. Ak by sa bralo pri odmeňovaní do úvahy časové hľadisko, odmena by mala byť znížená v prípadoch, ak osoba vykonáva pôsobnosť štatutárneho orgánu vo viacerých spoločnostiach naraz.

Na druhej strane týmto rozhodnutím NS SR explicitne vylúčil možnosť určenia bezodplatnosti funkcie štatutárneho orgánu prostredníctvom spoločenskej zmluvy, stanov alebo rozhodnutím valného zhromaždenia z dôvodu, že ide o jednostranné rozhodnutia, ktoré nespĺňajú náležitosti zmluvy ako dvojstranného právneho úkonu.⁴ V právnej doktríne sa často stretávame s názorom, že na určenie bezodplatnosti výkonu funkcie štatutárneho orgánu nie je nevyhnutné uzatvárať zmluvu o výkone funkcie. Bezodplatnosť môže byť vyjadrená aj rozhodnutím valného zhromaždenia, s čím štatutárny orgán pri prijímaní do funkcie musí vyjadriť svoj súhlas.⁵

Ak orgán, ktorý má v kompetencii schválenie zmluvy o výkone funkcie môže štatutárnemu orgánu schváliť aj *ad hoc* odmenu, hoci na ňu nevyplýva zo zákona alebo zmluvy žiadny nárok, mal by podľa nás mať na druhej strane aj možnosť určiť, že štatutárny orgán od svojho vymenovania vykonáva funkciu bezodplatne. Zmluva o výkone funkcie nemá synalagmatický charakter. Ak aj spoločnosť nevyplatí štatutárnemu orgánu odmenu na základe zmluvy, nie je tento oprávnený prestať vykonávať povinnosti vyplývajúce z funkcie štatutárneho orgánu.⁶

Jednou zo základných zásad OBZ je zásada profesionality, ktorá vyjadruje, že obchodné právo je právom profesionálov. Tieto zvýšené nároky na starostlivosť sa vzťahujú nielen pre osoby, ktoré sú označené ako podnikatelia podľa OBZ ale aj na iné osoby. Typickým príkladom je odborná starostlivosť členov orgánov spoločnosti pri obchodných zmluvných záväzkoch. Prejavom tejto zásady je aj potlačenie zásady ochrany slabšej strany. Na rozdiel od občianskoprávných vzťahov, v obchodnoprávných [kde patrí aj vzťah medzi štatutárnym orgánom a spoločnosťou, ide o tzv. absolútny obchod podľa § 261 ods. 6 písm. a) OBZ] súd v menšej miere kontroluje rozloženie práv a povinností jednotlivých strán.⁷ Pre priznanie nároku na odmenu pri neexistencii zmluvy o výkone funkcie štatutárneho orgánu je podľa nášho názoru potrebné dôkladne zvážiť jednotlivé okolnosti každého prípadu. V opačnom prípade by mohlo dochádzať k situáciám, že štatutárny orgán si po svojom odvolaní uplatní nárok na odmenu napriek tomu, že spoločníkom bol určený bezodplatný výkon funkcie a zároveň bol štatutárny orgán spoločnosťou odmeňovaný iným dohodnutým spôsobom.

Je vhodné spomenúť, že žalobca bol zamestnancom materskej spoločnosti, ktorá mu pravidelne vyplácala odmenu za poradenskú činnosť. V rozhodujúcom období navyše vykonával žalobca funkciu konateľa v spoločnosti, ktorá bola jediným spoločníkom žalovaného, teda mohol uzavrieť zmluvu o výkone funkcie prakticky sám so sebou. Táto neaktivita žalobcu by mala mať podľa nášho názoru v určitých prípadoch za následok nepriznanie nároku na odmenu súdom.

⁴ Bod 55 Uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/32/2022 zo dňa 25. 10. 2023.

⁵ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s.r.o., 2020. 263 s. ISBN 978-80-571-0291-5.

⁶ CSACH, K., MRÁZOVÁ, Ž. In OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§1 až 260)*. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer SR s.r.o., 2022. 556 s. ISBN 978-80-571-0436-0.

⁷ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K. *Obchodné právo 1. Všeobecná časť a súťažné právo*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s.r.o., 2019. 69 s. ISBN 978-80-571-0176-5.

Podobný prípad posudzoval Najvyšší súd ČR⁸, v ktorom sa žalobca domáhal zaplattenia odmeny za výkon funkcie predsedu predstavenstva od žalovanej spoločnosti, pričom nemal so žalovanou spoločnosťou počas toho obdobia uzatvorenú zmluvu o výkone funkcie. Žalobca mal s materskou spoločnosťou žalovaného uzatvorenú pracovnú zmluvu, pričom jej náplňou bol výkon najvyššieho a celkového riadenia a zodpovednosť za organizáciu okrem iného aj v Česku. Súd konštatoval, že náplň práce žalobcu podľa pracovnej zmluvy sa celkom prekrývala s činnosťami spadajúcimi do pôsobnosti predsedu predstavenstva. Žalobca za výkon vyššie spomenutej činnosti dostával od zamestnávateľa riadnu mzdu a ďalšie benefity. Počas toho, ako vykonával žalobca pôsobnosť člena predstavenstva nepožadoval odmenu, resp. ani neinicioval jednania o takejto odmene. Svoj postoj zmenil až po odvolaní z tejto funkcie. Navyše žalovaný nevykonával počas obdobia, kedy bol žalobca predsedom predstavenstva fakticky žiadnu činnosť. Výsledkom tohto sporu bolo, že napriek pochybeniu žalovaného spočívajúceho v neuzatvorení zmluvy o bezodplatnom výkone funkcie k momentu vzniku funkcie, za obdobie do jej uzatvorenia *stricto sensu* žalobcovi nárok na odmenu vznikol. Na základe zistených skutočností je jasné, že žalobca tento svoj nárok uplatnil v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku, a preto ho nemožno priznať. Z konania žalobcu možno vyvodit snahu o zneužitie pochybenia žalovaného (neuzatvorenie zmluvy o bezodplatnom výkone funkcie ku dňu vzniku funkcie člena predstavenstva), na ktorom sa žalobca sám podieľal. Zo spomenutého rozhodnutia teda vyplýva, že napriek vzniku nároku na odmenu nemusí byť táto za určitých okolností vyplatená, ak by to bolo v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku a dobrými mravmi. Vo vyššie spomenutom rozhodnutí sa ešte uplatnila pôvodná právna úprava zákona č. 513/1991 Sb. Obchodní zákonník. V súčasnosti je podľa § 59 ods. 3 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách) už situácia aj v porovnaní s našou právnou úpravou odlišná: „*Není-li odměňování v kapitálové společnosti sjednáno ve smlouvě o výkonu funkce, platí, že výkon funkce je bezplatný. Ustanovení § 61 odst. 1 tím není dotčeno.*“

V texte sa prikláňame k názoru, podľa ktorého v ustanoveniach korporačných dokumentov je prejavovaná vôľa spoločníkov ako vlastníkov spoločnosti a keďže osoba prejavuje súhlas s ustanovením za konateľa spoločnosti (napr. podpisom v zápisnici z valného zhromaždenia o vymenovaní konateľa a v podpisovom vzore konateľa), predpokladá sa, že je s touto vôľou oboznámená a svoju funkciu bude vykonávať v súlade s ňou. Ak z korporačných dokumentov jednoznačne vyplýva bezodplatnosť výkonu funkcie konateľa a nie je uzavretá zmluva o výkone funkcie domnievame sa, že konateľ dáva súhlas s výkonom svojej pôsobnosti za podmienok ustanovených v korporačnom dokumente, čiže bezodplatne. V opačnom prípade by len v dôsledku neaktívnosti člena štatutárneho orgánu bola obchádzaná vôľa spoločníkov o bezodplatnosti výkonu jeho funkcie.⁹ V súvislosti s rozhodnutím NS SR vyvstáva aj otázka, ako by sa posudzovalo, ak by bola takýmto spôsobom jednostranne upravená výška odmeny konateľa najmä v prípade, keď by sa jednalo o symbolickú odmenu alebo vo všeobecnosti odmenu výrazne nižšiu ako obvyklá odmena najmä v súvislosti s § 571 ods. 1 OBZ.

Význam rozhodnutia pre právnu prax

Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí potvrdil prevažujúcu mienku o odplatnosti právneho vzťahu medzi spoločnosťou a členom jej štatutárneho orgánu pri absencii zmluvy o výkone funkcie. Ak medzi konateľom a spoločnosťou nie je uzatvorená písomná zmluva o výkone funkcie (pritom nestačí podľa predmetného rozhodnutia NS SR určenie

⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR so sp. zn. 29 Cdo 1866/2016 z 30.08.2017.

⁹ MRÁZOVÁ, Ž. Nárok člena štatutárneho orgánu spoločnosti na obvyklú odplatu pri absencii zmluvy o výkone funkcie. In *Súkromné právo* [online]. 2024, roč. X, č. 1 [cit. 2025-10-12]. Dostupné na internete: <https://www.legalis.sk/clanky/4073/narok-clena-statutarneho-organu-spolocnosti-na-obvyklu-odplatu-pri-absencii-zmluvy-o-vykone-funkcie>

bezodplatnosti v spoločenskej zmluve, stanovách, či v rozhodnutí valného zhromaždenia), v ktorej by bol priamo dohodnutý bezodplatný výkon funkcie konateľa, je výkon takejto funkcie odplatný priamo zo zákona. Pri určení výšky obvyklej odmeny sa neprihliada na časový rozsah výkonu funkcie konateľa, ako tomu je v pracovnom práve, ale že táto činnosť bola štatutárnym orgánom riadne vykonávaná. Na výšku odmeny nemá vplyv ani skutočnosť, že osoba súčasne vykonáva funkciu člena orgánu aj v inej spoločnosti. Jedným z relevantných spôsobov zistenia obvyklej odplaty je okrem vypracovania znaleckého posudku aj výška odmeny, ktorú za výkon funkcie dostáva nasledujúci konateľ spoločnosti.

Ručenie konateľa spoločnosti (Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/29/2022 z 08.11.2023)

Bc. Dominika Bobiková

Skutkový stav

Predmetný spor vznikol z Rámcovej kúpnej zmluvy, na základe ktorej žalobca dodával tovar spoločnosti MatiStav, s. r. o. Keďže táto spoločnosť za tovar nezaplatila a vstúpila do reštrukturalizácie, žalobca si uplatnil pohľadávku vo výške 39 424,12 EUR s príslušenstvom priamo voči žalovanému. Dôvodom bolo ručiteľské vyhlásenie v zmluve, kde žalovaný, konajúci ako štatutárny orgán spoločnosti, na seba prevzal aj osobný ručiteľský záväzok. Jadrom sporu sa stala námietka žalovaného o neplatnosti ručenia, pretože zmluvu podpísal iba raz a to vo funkcii štatutárneho orgánu, a nie ako ručiteľ. Tvrdil, že pre platnosť bol nevyhnutný jeho druhý, osobný podpis.¹ Súd prvej inštancie sa s argumentáciou žalovaného stotožnil a žalobu zamietol. Konštatoval, že „*ručiteľský záväzok obsiahnutý v Rámcovej kúpnej zmluve je neplatný, keďže nebol podpísaný žalovaným ako ručiteľom a teda ručiteľský záväzok žalovaného ako fyzickej osoby nevznikol.*”² K opačnému záveru dospel Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd, ktorý prvostupňové rozhodnutie zmenil a žalobe vyhovel. Uviedol, že „*ručiteľské vyhlásenie bolo dostatočne určité a zrozumiteľné a splňa všetky náležitosti nevyhnutné k platnosti právneho úkonu v súlade s § 303 Obchodného zákonníka* (ďalej len „OBZ”). Ak z textu zmluvy jednoznačne vyplýva vôľa osoby konať vo viacerých postaveniach, vyžadovať dva samostatné podpisy by bolo neprimerane striktné. Daný názor podporila aj svedecká výpoveď potvrdzujúca, že žalovaný o ručení vedel a súhlasil s ním.³

Dovolenie žalovaného zamietol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd”) a potvrdil rozhodnutia odvolacieho súdu. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že ak písomný právny úkon, ktorý podpisuje štatutárny orgán, zároveň obsahuje aj jeho osobný ručiteľský záväzok, zákon nevyžaduje dva samostatné podpisy. Kľúčovou podmienkou platnosti je, aby bola osoba ručiteľa v texte zmluvy jednoznačne vymedzená, čo v tomto prípade splnené bolo. Požiadavku na dva podpisy označil za tzv. „*prehnane formalistické*”, pričom zdôraznil, že rozhodujúci je obsah právneho úkonu, nie formálne náležitosti.⁴

Prejudiciálne otázky

Ústrednou právnou otázkou, ktorá sa niesla celým súdnym konaním a na ktorú poukazoval žalovaný, bolo, či môže byť ručiteľský záväzok platne prevzatý, ak osoba konajúca aj ako štatutárny orgán spoločnosti (dlžníka) podpíše zmluvu iba jedným podpisom.⁵ Súd prvej inštancie túto otázku zodpovedal negatívne, keď uzavrel, že pre vznik osobného ručenia je potrebný samostatný podpis žalovaného ako fyzickej osoby.⁶ Odvolací súd a následne aj Najvyšší súd sa s týmto názorom nestotožnili. Dospeli k záveru, že jeden podpis je postačujúci, ak z obsahu zmluvy jednoznačne vyplýva vôľa žalovaného zaviazat sa v oboch postaveniach, pričom požiadavku dvoch podpisov označili za neodôvodnený formalizmus. Okrajovo sa Najvyšší súd zaoberal aj námietkou žalovaného týkajúcou sa nepresného označenia jeho funkcie ako „*štatutárneho zástupcu*“ namiesto „*štatutárneho orgánu*“. Túto námietku odmietol s odôvodnením, že ide len o terminologickú nepresnosť, ktorá nemá vplyv na

¹ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023, sp. zn. 4Obdo/29/2022.

² Rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 3. mája 2018, č. k. 42Cb/53/2016-520.

³ Rozsudok Krajského súdu Bratislava zo dňa 27. februára 2020, č. k. 4Cob/181/2018-582.

⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023, sp. zn. 4Obdo/29/2022.

⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023, sp. zn. 4Obdo/29/2022.

⁶ Rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 3. mája 2018, č. k. 42Cb/53/2016-520.

posúdenie právneho úkonu, najmä keď nebolo sporné, v akom postavení žalovaný v skutočnosti konal.⁷

Právna analýza a riešenie právneho problému

Predmetom preskúmania Najvyššieho súdu bol právny problém platnosti ručiteľského záväzku fyzickej osoby, ktorá na tej istej listine vystupovala v dvoch právnych pozíciách, ako štatutárny orgán dlžníka a zároveň ako ručiteľ. **V praxi sa však často stáva, že strany zmluvy nevenujú dostatočnú pozornosť formálnemu vyhotoveniu listín. Prípád preto môže slúžiť ako pripomenutie, že jasné a zrozumiteľné formulácie v zmluvách dokážu predísť mnohým sporom.** V danom prípade bolo podstatné určiť, či je pre platné prevzatie ručiteľského záväzku podľa § 303 OBZ nevyhnutné, aby táto osoba zmluvu podpísala dvakrát, alebo či postačuje jediný podpis, ak je z obsahu zmluvy zrejmé, ku ktorým prejavom vôle sa podpis viaže. Skutkový základ sporu spočíval v tom, že žalovaný ako konateľ spoločnosti MatiStav s.r.o. podpísal Rámcovú kúpnu zmluvu len raz, pričom súčasťou jej textu bolo aj jeho osobné ručiteľské vyhlásenie. Pri jeho podpise bola uvedená pečiatka spoločnosti, no súčasne článok V. bod 5 zmluvy výslovne uvádzal, že žalovaný preberá ručiteľský záväzok v prípade nesplnenia povinností spoločnosti. Súd prvej inštancie napriek tomu dospel k záveru, že ručiteľské vyhlásenie je neplatné, keďže žalovaný neoddelil svoju vôľu ako fyzickej osoby samostatným podpisom. Tento záver však odvolací súd zmenil, pričom zdôraznil, že identifikácia ručiteľa bola zo zmluvy zrejماً a požiadavka dvoch podpisov predstavuje neodôvodnený formalizmus. Najvyšší súd sa s právnym názorom odvolacieho súdu stotožnil. Pri výklade právneho úkonu vychádzal z § 303 OBZ v spojení s § 40 OZ, ktoré vyžadujú písomnú formu a podpis konajúcej osoby, avšak neustanovujú povinnosť viacnásobného podpisovania v prípade, že jedna osoba koná v rôznych právnych postaveniach. Z tohto dôvodu uzavrel, že pokiaľ zmluva obsahuje jasné a určité vyhlásenie o prevzatí ručenia a je z nej nepochybné, kto ručiteľský záväzok preberá, jeden podpis postačuje. Tento záver výslovne potvrdil v bode 26 rozsudku, kde uviedol, že dvojitý podpis nie je podmienkou platnosti ručiteľstva, pokiaľ je osoba ručiteľa jednoznačne identifikovaná textom zmluvy.⁸ Najvyšší súd zároveň nadviazal na svoju predchádzajúcu judikatúru, najmä na rozhodnutie sp. zn. 1ObdoV/87/2007, v ktorom sa už podobným spôsobom vyjadril k otázke, či podpis jednej osoby môže vyjadrovať viacero súčasných právnych prejavov. Aj keď išlo o opačnú skutkovú situáciu, súd zdôraznil, že princíp materiálneho výkladu prejavu vôle je v oboch prípadoch rovnaký. Naopak, odmietol aplikáciu rozhodnutí, ktoré sa týkali odlišných právnych problémov, najmä rozsudku sp. zn. 2Obo/182/99, ktorý riešil nečitateľnosť podpisu na samostatnej listine a nie otázku jedného podpisu pri viacerých právnych postaveniach. Rovnako irelevantné bolo rozhodnutie týkajúce sa platnosti rozhodcovskej doložky, keďže sa netýkalo ručiteľských vyhlásení. Napriek priznaniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP sa Najvyšší súd nemohol zaoberať ďalšími dovolacími argumentmi žalovaného, pretože smerovali k skutkovým otázkam, ktoré nie sú v dovolacom konaní preskúmateľné. Dovolanie preto podľa § 448 CSP zamietol ako nedôvodné.⁹ Z uvedeného vyplýva, že judikatúra Najvyššieho súdu uprednostňuje materiálne posúdenie prejavu vôle pred formalistickým trvaním na formálnych náležitostiach právneho úkonu. Pre platnosť ručiteľského vyhlásenia nie je nevyhnutné viacnásobné podpisovanie tej istej osoby, pokiaľ z textu právneho úkonu bez pochybností vyplýva, že táto osoba ručiteľský záväzok prevzala.

⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023, sp. zn. 4Obdo/29/2022.

⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023, sp. zn. 4Obdo/29/2022.

⁹ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023, sp. zn. 4Obdo/29/2022.

Význam rozhodnutia

Postavenie konateľa v spoločnosti s ručením obmedzeným je determinované rozsahom jeho zákonných povinností, ktorých porušenie môže viesť k **vzniku jeho osobnej zodpovednosti za škodu alebo za splnenie určitého záväzku**. Konateľ ako štatutárny orgán je povinný postupovať s odbornou starostlivosťou a zachovávať lojalitu voči spoločnosti, takže nesplnenie týchto povinností môže v zákonom predpokladaných situáciách založiť jeho **priame postihnutie zo strany spoločnosti alebo jej veriteľov**. Právna úprava ručenia konateľa tak plní významnú preventívnu aj ochrannú funkciu v obchodnoprávných vzťahoch a zabezpečuje, aby výkon funkcie štatutára prebiehal riadne, transparentne a v súlade so zásadami poctivého obchodného styku.¹⁰ Záverom možno konštatovať, že analyzované rozhodnutie Najvyššieho súdu predstavuje významný príspevok k výkladu právnych úkonov, v ktorých jedna fyzická osoba vystupuje v dvoch právnych postaveniach, a to ako štatutárny orgán obchodnej spoločnosti a zároveň ako ručiteľ. Najvyšší súd potvrdil ustálenú judikatúru a zdôraznil, že pre platnosť ručiteľského záväzku sa nevyžaduje duplicitný podpis tej istej osoby, pokiaľ je z textu právneho úkonu jednoznačné, že dotknutá osoba preberá záväzok aj ako fyzická osoba. Kľúčové tak nie je množstvo podpisov, ale jednoznačnosť prejavu vôle, ktorá musí byť obsiahnutá v samotnom texte zmluvy. Týmto prístupom Najvyšší súd opätovne potvrdil preferenciu materiálneho výkladu a zdôraznil význam precíznej formulácie právnych úkonov.

Rozhodnutie zároveň posilňuje zásadu odbornej starostlivosti, keďže štatutárny orgán je pri výkone svojej funkcie povinný konať obozretne a zodpovedne. Zároveň má povinnosť pri všetkých právnych a obchodných rozhodnutiach zabezpečiť, preskúmať a vyhodnotiť všetky objektívne dostupné informácie relevantné pre prijatie daného rozhodnutia.¹¹ V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že zodpovednosť konateľa má objektívny charakter, keďže ide o absolútny obchodno-záväzkový vzťah medzi konateľom a spoločnosťou sa „*zodpovednosť konateľa za škodu bude posudzovať bez ohľadu na jeho zavinenie*“. OBZ vychádza z prezumpcie porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou, pričom dôkazné bremeno o tom, že konateľ túto povinnosť neporušil, spočíva na konateľovi.¹² Tento princíp korešponduje aj s požiadavkou Najvyššieho súdu, aby konajúca osoba niesla primeranú mieru zodpovednosti za úkony, ktoré pri výkone funkcie vykonáva. Rozhodnutie má praktický dopad na obchodnú prax, pretože znižuje nadmerný formalizmus a zároveň kladie dôraz na obsah právneho úkonu a identifikovateľnosť osoby ručiteľa. Poskytuje tým vyššiu mieru právnej istoty pri uzatváraní zmlúv, v ktorých štatutár spoločnosti zároveň ručí vlastným majetkom. Zároveň však jasne vyžaduje, aby text zmluvy nevyvolával žiadne pochybnosti o tom, kto, v akom rozsahu a v akej pozícii prejavuje svoju vôľu. Tento prístup ochranným spôsobom pôsobí na veriteľov, zatiaľ čo konateľom pripomína ich povinnosť konať s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti. V kontexte vyššie uvedeného je možné uzavrieť, že rozhodnutie Najvyššieho súdu predstavuje ucelený a konzistentný výklad podmienok platnosti ručiteľských záväzkov v situáciách, keď jedna osoba koná v dvoch rolách. Zároveň harmonicky zapadá do širšieho rámca koncepcie zodpovednosti konateľa podľa § 135a OBZ, ktorá síce vyžaduje splnenie prísnych kritérií (najmä odbornej starostlivosti a dobrej viery), no pri správnej aplikácii prispieva k spravodlivému vyvažovaniu záujmov spoločnosti, jej spoločníkov aj tretích osôb. Tak ako vyplýva z príslušnej literatúry, zodpovednosť konateľa vzniká pri akomkoľvek porušení povinností patriacich do jeho pôsobnosti, pričom všetky

¹⁰ PATÁČ&PARTNERS. *Zodpovednosť konateľa za dlhy spoločnosti: Kedy ručí osobne a čo mu hrozí?* [online]. [paraf. 2025-11-17]. Dostupné na internete: < <https://patacpartners.sk/clanky/zodpovednost-konatele-za-dlhy-spolocnosti/> >

¹¹ BLAHA, M. In PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava: C.H. Beck, 2022, s. 670-671.

¹² BLAHA, M. In PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava: C.H. Beck, 2022, s. 670-671.

zákonné predpoklady zodpovednosti musia byť splnené kumulatívne a OBZ len „demonštratívne uvádza tie povinnosti, pri porušení ktorých vzniká zodpovednosť konateľov za škodu. Ich zodpovednosť môže vzniknúť aj pri porušení iných povinností ako tých, ktoré sú uvedené v § 135a ods. 2.”¹³ Tento systém tak prirodzene dopĺňa aj závery predmetného rozhodnutia Najvyššieho súdu, ktoré zdôrazňujú, že obsah právneho úkonu a odbornosť konania konateľa musia byť v centre posúdenia platnosti prejavov vôle a súvisiacich následkov. Judikatórny výklad zároveň potvrdzuje preferenciu materiálneho výkladu pred formalistickým posudzovaním právnych úkonov a zodpovedá systematike zodpovednosti štatutárnych orgánov v obchodnom práve. Dôraz na odbornú úroveň výkonu funkcie konateľa umožňuje rozlišovať medzi porušením zákonných povinností a nepriaznivým výsledkom podnikateľského rozhodnutia, ktorý je imanentnou súčasťou podnikateľského rizika. V tomto kontexte možno predmetný judikatórny záver považovať za príspevok k posilneniu právnej istoty a k podpore zodpovedného výkonu štatutárnych funkcií.

¹³ BLAHA, M. In PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. I.* vydanie. Bratislava: C.H. Beck, 2022, s. 670-671.

Následky porušenia fiduciárnych povinností členov orgánov obchodných spoločností (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/22/2023 z 25.04.2024, R 11/2025)

Bc. Valentína Holodáková

Štatutárne orgány obchodných spoločností sú kľúčovými orgánmi zodpovednými za riadenie a konanie v mene spoločnosti navonok. Ich právne postavenie je však neoddeliteľne spojené s plnením rozsiahlych povinností, ktoré sú v doktríne obchodného práva označované ako fiduciárne povinnosti. Porušenie týchto esenciálnych povinností vyvoláva zásadnú právnu otázku: „Je následkom takéhoto konania len interná zodpovednosť člena orgánu za škodu voči spoločnosti, alebo môže viesť až k neplatnosti právneho úkonu uzavretého s treťou osobou?“ Práve touto kľúčovou dilemou sa zaoberá glosované Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Obdo/22/2023 z 25. apríla 2024.

Skutkový stav

Okresnému súdu Levice bola doručená žaloba žalobcu MONY spol. s r.o (ďalej len „žalobca“) proti žalovanému: Česká spořitelna, a. s. (ďalej len „žalovaný“) o určenie neexistencie záložného práva k nehnuteľnostiam. Žalobca namietal neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva a mandátnej. Kľúčovým skutkovým základom pre právne posúdenie bola skutočnosť, že záložnú a mandátnu zmluvu uzatvoril za žalobcu jeho štatutárny orgán, ktorý bol zároveň štatutárnym orgánom dlžníka. Žalobca tvrdil, že konateľ konal v rozpore so záujmami žalobcu, nakoľko žalobca z tohto právneho úkonu nemal žiaden prospech, pričom úkon bol urobený len v prospech žalovaného a dlžníka, čo viedlo žalovaného k podaniu žaloby o určenie neplatnosti zmluvy.

Okresný súd Levice ako súd prvej inštancie (ďalej len „prvostupňový súd“) rozsudkom č. k. 15C/369/2015-1171 z 15. augusta 2019 žalobe vyhovel a určil, že predmetné nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného. Prvostupňový súd dospel k záveru, že zo zisteného skutkového stavu vyplýva personálne prepojenie strán sporu, ako aj ďalších obchodných spoločností. Právny úkon považoval za neplatný pre rozpor s dobrými mravmi v zmysle § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len ako „Občiansky zákonník“) v spojení s § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka a konaním v rozpore so záujmami spoločnosti podľa § 135a ods. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len ako „Obchodný zákonník“). Prvostupňový súd považoval za konanie v rozpore so záujmami spoločnosti skutočnosť, že v čase uzatvorenia záložnej zmluvy uzavrel konateľ aj zmluvu o prevezení obchodného podielu žalobcu. Takýto postup bol podľa súdu v rozpore s vyššie uvedenými ustanoveniami Obchodného zákonníka, keďže z uvedeného právneho úkonu žalobcovi neplynul žiadny prospech. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalovaný odvolanie.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) rozhodnutie prvostupňového súdu rozsudkom č. k. 15Cob/20/2020-1724 z 13. septembra 2022 zmenil a žalobu zamietol. Odvolací súd nesúhlasil s názormi prvostupňového súdu, pričom zdôraznil, že v obchodnom práve nemožno pojem dobré mravy zamieňať so všeobecnou úpravou v Občianskom zákonníku, ale pre oblasť obchodných vzťahov s poukazom na § 265 Obchodného zákonníka ide o rozpor so zásadami poctivého obchodného styku. Odvolací súd dospel k záveru, že konanie konateľa, hoci by aj bolo v rozpore so záujmami spoločnosti, nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, keďže v zmysle ustanovenia § 133 ods. 3 a § 13 ods. 4 Obchodného zákonníka obmedzenie konateľského oprávnenia je voči tretím osobám neúčinné, a prichádza

do úvahy len nárok spoločnosti na náhradu škody voči konateľovi podľa ustanovenia § 135a ods. 2 Obchodného zákonníka, respektíve ako *ultima ratio* jeho trestnoprávna zodpovednosť.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd teda nepokladal konanie konateľa v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a teda nepôjde o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, v tomto prípade záložnej zmluvy. Odvolací súd vo svojom odôvodnení taktiež poukázal na inštitút záložného práva a jeho samotný princíp, pričom rovnako ako prvostupňový súd konštatoval, že predmetná záložná zmluva obsahuje všetky podstatné a zákonné náležitosti, na základe ktorých ju možno považovať za platne uzavretú. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť odvodil z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len ako „Najvyšší súd“) dovolanie žalobcu proti rozsudku krajského súdu odmietol ako neprípustné Uznesením sp. zn. 4Obdo/22/2023 z 25. apríla 2024, ktoré bolo predmetom ústavnej sťažnosti odmietnutej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 461/2024 z 24. septembra 2024. Predmetné uznesenie Najvyššieho súdu bolo zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2025 ako R 11/2025, z ktorého bola vyvodená nasledujúca právna veta: „*Samotné porušenie povinnosti štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti konať s odbornou starostlivosťou a v záujme spoločnosti, nespôsobuje bez ďalšieho neplatnosť právneho úkonu, ktorý je výsledkom tohto konania, ale môže založiť vznik jeho zodpovednosti za škodu tým spoločnosti spôsobenú podľa § 135a Obchodného zákonníka.*“

Fiduciárne povinnosti členov orgánov obchodných spoločností

Fiduciárne povinnosti konateľa pri spoločnosti s ručením obmedzeným sú explicitne vyjadrené v ustanovení § 135a ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého je konateľ povinný vykonávať svoju funkciu s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti ako aj jej všetkých spoločníkov. Obdobnú úpravu vo vzťahu ku členom štatutárnych orgánov akciových spoločností upravuje § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka. Fiduciárne povinnosti člena štatutárneho orgánu teda zahŕňajú dve základné povinnosti pri výkone funkcie:

- povinnosť postupovať profesionálne a
- povinnosť konať lojálne (vrátane zákazu konkurencie).¹

Vykonávanie funkcie s odbornou starostlivosťou sa vzťahuje na všetky povinnosti, ktoré konateľ vykonáva, teda nie len tie, ktoré mu vyplývajú zo zákona, ale aj vyplývajúce zo spoločenskej zmluvy, stanov či rozhodnutí valného zhromaždenia. Odborná starostlivosť predstavuje určitú mieru profesionality, ktorá sa od konateľa vyžaduje, aby si pri rozhodovaní zaobstaral a zvážil všetky dostupné a relevantné informácie týkajúce sa danej záležitosti, ktoré môžu ovplyvniť jeho postup pri výkone jeho funkcie.

Požiadavka profesionality pri výkone funkcie konateľa neznamena, že konateľ musí disponovať všetkými odbornými znalosťami týkajúcimi sa každého aspektu podnikania spoločnosti. Vyžaduje sa však schopnosť zaistiť a vyhodnotiť všetky dostupné informácie pre prijatie kvalifikovaného rozhodnutia. Súčasťou tohto hodnotenia je aj uznanie vlastných znalostných limitov a v prípade potreby vyžiadanie si odborného posúdenia od tretej osoby.²

Ďalšou povinnosťou konateľa je povinnosť lojality, ktorá predstavuje záväzok uprednostňovať záujmy spoločnosti a všetkých jej spoločníkov pred vlastnými záujmami alebo záujmami len určitej skupiny spoločníkov. Lojalita v sebe súčasne zahŕňa aj povinnosť mlčanlivosti.

¹ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020, s. 265.

² BARKOCI, S., BLAHA, M., GRAMBLIČKOVÁ, B. § 135a [Zodpovednosť pri výkone funkcie]. In PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 674.

Porušenie fiduciárnych povinností členov orgánov

Stanovenie povinností členovi orgánu má praktický význam predovšetkým vtedy, ak právny poriadok zároveň stanovuje aj následky ich porušenia. Vo všeobecnosti možno identifikovať tri základné kategórie právnych následkov:

1. Súkromnoprávne následky, kam zaraďujeme najmä jeho zodpovednosť za vzniknutú škodu.

2. Verejnoprávne následky, ktoré spočívajú najmä v individuálnej trestnoprávnej zodpovednosti za konkrétne trestné činy.

3. Osobitným následkom na rozhraní súkromného a verejného práva je inštitút vylúčenia člena orgánu z výkonu funkcie v zmysle § 13a Obchodného zákonníka, ktorý predstavuje výnimočný, avšak významný zásah do jeho postavenia.³

Jadrom problematiky glosovaného uznesenia je analýza hmotnoprávnych dôsledkov, ktoré nastávajú v prípade, že štatutárny orgán spoločnosti poruší svoje fiduciárne povinnosti pri uzatváraní právneho úkonu v mene spoločnosti s tretou osobou. Ide o situáciu, ktorá má dvojitý rozmer, a ktorú je možné analyzovať z hľadiska interných a externých právnych vzťahov a dôsledkov. Interný vzťah vzniká medzi členom štatutárneho orgánu a samotnou spoločnosťou. V tomto kontexte vzniká štatutárnemu orgánu zodpovednosť za škodu spôsobenú spoločnosti podľa § 135a ods. 2 Obchodného zákonníka. Externý vzťah vzniká medzi spoločnosťou a tretou osobou, s ktorou bol predmetný právny úkon uzatvorený. Tu je kľúčové posúdiť, do akej miery porušenie fiduciárnych povinností štatutárneho orgánu voči spoločnosti ovplyvní platnosť právneho úkonu.

Otázkou je, či právny úkon uskutočnený štatutárnym orgánom spoločnosti (konateľom) ostáva platný aj v situácii, keď konateľ pri jeho uskutočnení nekonal s odbornou starostlivosťou a v záujme spoločnosti. Odpoveď na túto otázku možno vyvodiť z nami glosovaného uznesenia Najvyššieho súdu, ktorý dospel k záveru, že takto uzavretý právny úkon je v zásade platný, pričom zakladá zodpovednosť konateľa za škodu spôsobenú jeho konaním spoločnosti v zmysle § 135a Obchodného zákonníka. Najvyšší súd však rozšírením právnej vety o dodatok „bez ďalšieho“ zároveň naznačuje, že za určitých okolností môže porušenie povinností konateľa viesť aj k neplatnosti právneho úkonu.

Vzhľadom na použitie formulácie „bez ďalšieho“ v právnej vete vzniká legitímna otázka, či porušenie povinností štatutárneho orgánu môže za osobitných okolností spôsobovať neplatnosť právneho úkonu, ktorý je výsledkom jeho konania. Ak by právna veta tento dodatok neobsahovala, bolo by možné ju interpretovať ako bezvýnimočné pravidlo, podľa ktorého porušenie povinností konateľa konať s odbornou starostlivosťou a v záujme spoločnosti nikdy nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, ale zakladá výlučne zodpovednosť za škodu podľa § 135a Obchodného zákonníka. Takáto formulácia však pripúšťa, že hoci samotné porušenie povinností automaticky nevedie k neplatnosti právneho úkonu, môžu existovať ďalšie relevantné skutočnosti alebo podmienky, ktoré jeho neplatnosť predsa len zakladajú. S poukazom na skoršie Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2009 z 30. júna 2010 (ďalej len „Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2009“) do úvahy pripadá analogické použitie ustanovenia § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého: „Zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného.“⁴

Ustanovenie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje výslovne na zástupcov a na stret záujmov medzi zástupcom a zastúpeným, pričom v zmysle Občianskeho zákonníka takéto konanie bude spôsobovať absolútnu neplatnosť právneho úkonu. V právnom slova zmysle štatutárny orgán nie je zástupcom obchodnej spoločnosti, keďže konanie štatutárneho orgánu

³ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020, s. 273.

⁴ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

je konaním samotnej obchodnej spoločnosti. Z judikatúry Najvyššieho súdu možno odvodzovať, že uvedené ustanovenie Občianskeho zákonníka je možné analogicky použiť v prípade, ak konanie štatutárneho orgánu je v rozpore so záujmami spoločnosti. Takéto použitie analógie prichádza do úvahy vtedy, ak rozpor záujmov nerieši iná – špeciálna právna úprava. Najvyšší súd v Uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2009 dospel k záveru, že za a takúto špeciálnu právnu úpravu možno považovať osobitný zákon (napr. zákon o advokácii), ale aj samotný Obchodný zákonník v ustanovení § 135a ods. 1 a ods. 2.⁵ Existencia špeciálnej úpravy zodpovednostných následkov v Obchodnom zákonníku však automaticky nevylučuje analogické uplatnenie všeobecnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku. *V každom konkrétnom prípade treba vždy skúmať, či nedochádza k stretu záujmov medzi spoločnosťou a jej štatutárnym orgánom a či tento stret je riešiteľný podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Len ak výsledkom tohto skúmania bude záver, že právna úprava Obchodného zákonníka na kolíziu záujmov obchodnej spoločnosti a jej štatutárneho orgánu na konkrétnu situáciu nedopadá, bude prichádzať do úvahy analogické použitie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka.*⁶

Ako aj vyplýva z vyššie citovaného uznesenia Najvyššieho súdu pre posúdenie je vždy dôležité individuálne skúmať a rozlišovať či vôbec ide o relevantný stret záujmov medzi spoločnosťou a jej štatutárnym orgánom. Samotná skutočnosť, že konateľ stojí na oboch stranách právneho úkonu, teda ešte automaticky neznamena nepripustný konflikt záujmov. Až vtedy, keď špeciálna právna úprava nedáva odpoveď na riešenie konkrétneho konfliktu záujmov – teda keď jeho úprava nepokrýva a ani implicitne neumožňuje vyriešiť kolíziu medzi záujmami spoločnosti a jej štatutárneho orgánu – prichádza do úvahy analogické použitie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka. *V zásade sa žiada z dôvodov ochrany tretích osôb ponechať právny úkon urobený v mene právnickej osoby členom jej štatutárneho orgánu v konflikte záujmov v platnosti. Nie je však vylúčené, aby v extrémnych prípadoch konfliktu záujmov, najmä vtedy, ak niet žiadnej ochrany hodnej tretej osoby bol aplikovaný aj § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka a dospelo by sa k neplatnosti právnych úkonov urobených v konflikte záujmov.*⁷

*Stret záujmov sa posudzuje predovšetkým podľa nevýhodnosti zmluvy pre spoločnosť.*⁸ Odvolací súd nevzhliadol uzavretím záložnej zmluvy také konanie, ktoré by bolo pre spoločnosť nevýhodné, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia taktiež poukázal na inštitút záložného práva, ktorý sám o sebe nevytvára žiadne výhody pre záložcu, pokiaľ záložca prejavil vôľu založiť vznik záložného práva. Samotná záložná zmluva obsahovala všetky podstatné a zákonné náležitosti, čím bola platne uzatvorená. To, že uzavretím takejto zmluvy spoločnosť nezískala žiadne výhody, nemožno považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi, a to ani vzhľadom na prepojenosť strán záložcu a dlžníka.

Podľa môjho názoru vyvođeného z ďalej spomínanej judikatúry, iná situácia by nastala v prípade, ak by samotný právny úkon predstavoval rozpor s dobrými mravmi v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, ktorý by viedol k zjavnej nerovnováhe práv a povinností zmluvných strán, čo by sa uplatnilo aj v obchodnoprávných vzťahoch. Ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka je potrebné vnímať ako modifikáciu ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre obchodné vzťahy. Oporu takéhoto výkladu nachádzame v Rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 7-18/2015 z 29. marca 2017, v právnej vete: „Posúdeniu,

⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2009 z 30. júna 2010.

⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2009 z 30. júna 2010.

⁷ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020, s. 275.

⁸ TEKELIOVÁ, M. Udeľovanie absolútoríu členom štatutárnych orgánov obchodných spoločností = Awarding absolutorium to the members of the commercial partnerships' statutory bodies. In *Ius et Administratio*, roč. 1, 2013, s. 125. Dostupné na: <https://repozytorium.ur.edu.pl/server/api/core/bitstreams/97189778-a7f7-403d-84a6-e3fa82f8b781/content> [citované dňa 18.11.2025].

či je právny úkon v súlade s dobrými mravmi, nebráni skutočnosť, že právny úkon bol výsledkom zmluvnej voľnosti strán v rámci ich profesionálneho podnikania, prípadne rizika spojeného s týmto podnikaním. Súlad právnych úkonov s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka je potrebné skúmať pred aplikáciou § 265 Obchodného zákonníka podľa individuálnych okolností jednotlivého prípadu. Dobré mravy pôsobia ako korektív aj v situáciách, ak zmluvu uzatvára osoba v strete záujmov, kedy sú práva a povinnosti účastníkov právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe.“⁹

V zásade sa žiada z dôvodov ochrany tretích osôb ponechať právny úkon urobený v mene právnickej osoby členom jej štatutárneho orgánu v konflikte záujmov v platnosti.¹⁰ Ponechanie platnosti právneho úkonu poskytuje ochranu tretím osobám konajúcim v dobrej viere a zabezpečuje právnu istotu týchto tretích osôb. Ak tretia osoba pri uzatváraní zmluvy nevedela a ani pri vynaložení primeranej starostlivosti nemohla vedieť o tom, že konateľ spoločnosti koná v konflikte záujmov, jej dobrá viera by mala byť chránená. Vyhlásenie právneho úkonu za absolútne neplatný by v takom prípade bolo neprimerane tvrdým postihom voči dobromyseľnosti tretej osoby. Právny poriadok pritom umožňuje riešiť tieto situácie prostredníctvom zodpovednosti člena štatutárneho orgánu za škodu, čím spoločnosť môže žiadať náhradu škody spôsobenej konaním člena orgánu bez ujmy pre tretie osoby konajúce v dobrej viere.

V prípade, že neexistuje záujem tretej osoby hodný právnej ochrany, je podľa môjho uváženia namieste analogické použitie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré vedie k absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Zastávam názor, že ak štatutárny orgán koná v kvalifikovanom konflikte záujmov, čím poruší svoje povinnosti, a zároveň tu neexistuje tretia osoba konajúca v dobrej viere, ochrana platnosti tohto právneho úkonu už stráca svoje opodstatnenie. V takomto prípade je nevyhnutné uprednostniť ochranu samotnej spoločnosti pred následkami zneužitia oprávnenia štatutárnym orgánom, najmä ak ide o právny úkon pre spoločnosť nevýhodný.

Analogické použitie ustanovenia § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka je na základe vyššie uvedeného, výnimočným riešením, ktoré rieši extrémne prípady a slúži na preklopenie právnej medzery, ak člen štatutárneho orgánu koná v zjavnom a kvalifikovanom konflikte záujmov a súčasne absentuje osobitná úprava. Použitie analogického § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka pripúšťa Najvyšší súd vo viacerých judikátoch. V rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2009 sa Najvyšší súd priklonil k názoru, že ustanovenie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka je analogicky použiteľné aj v prípadoch, v ktorých záujmy štatutárneho orgánu právnickej osoby sú v rozpore so záujmami tejto právnickej osoby aj napriek tomu, že štatutárny orgán právnickej osoby nie je jej zástupcom, ale len v prípade, ak rozpor záujmov nerieši špeciálna právna úprava. Takýmto špeciálnym právnym predpisom je napr. zákon o advokácii. Pri konflikte záujmov konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným upravuje túto problematiku najmä Obchodný zákonník. V § 135a ods. 1 stanovuje konateľovi povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou, konať v súlade so záujmami spoločnosti a neuprednostňovať svoje vlastné záujmy. Odsek 2 tohto paragrafu zároveň pripája k porušeniu týchto povinností aj zodpovednosť konateľa za vzniknutú škodu. K pozitívnej analogickej aplikácii § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa prikláňa Najvyšší súd aj v Rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 191/2007 z 28.02.2008, podľa ktorého, v prípade nedostatku inej právnej úpravy (v tomto prípade neexistencii § 81a ods. 1 Obchodného zákonníka) by bolo potrebné dospieť k analogickému použitiu § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, hoci toto ustanovenie sa na konanie štatutárneho orgánu nevzťahuje,

⁹ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 7-18/2015 z 29. marca 2017.

¹⁰ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020, s. 275.

keďže štatutárny orgán nekoná ako zástupca. Platí, že iného nemôže zastupovať zástupca, ak sú záujmy zástupcu v konflikte so záujmami zastúpenej osoby.

Záverom možno zhrnúť, že predmetná analýza Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/22/2023 poskytuje zásadné objasnenie v otázke právnych následkov porušenia fiduciárnych povinností členmi orgánov obchodných spoločností. Najvyšší súd jednoznačne diferencoval medzi interným vzťahom zodpovednosti a externými účinkami konania štatutárnych orgánov. Potvrdil, že porušenie povinnosti konať s odbornou starostlivosťou samo o sebe nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, ale primárne vznik zodpovednosti príslušného člena orgánu za škodu spôsobenú spoločnosti. Formulácia „*bez ďalšieho*“ však v sebe skrýva významný interpretačný aspekt. Najvyšší súd tým ponechal otvorený priestor pre výnimočné situácie, v ktorých môže porušenie fiduciárnych povinností viesť až k neplatnosti právneho úkonu – predovšetkým v prípadoch krajného konfliktu záujmov, ktoré nemožno preklenúť iba vnútorným sankčným mechanizmom zodpovednosti za škodu. V takýchto situáciách sa môže uplatniť analógia § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ špeciálna úprava neposkytuje adekvátne riešenie.

Na základe analýzy zastávam názor, že predmetný judikát významne prispieva k precizovaniu hraníc medzi internou zodpovednosťou štatutárnych orgánov a externými účinkami ich konania voči tretím osobám. Za dôležitý považujem najmä záver, že samotné porušenie fiduciárnych povinností nemôže automaticky viesť k neplatnosti právneho úkonu, pričom súdy prostredníctvom svojej judikatúry, ako aj samotný právny poriadok chránia dobrú vieru tretích osôb, ktoré uzavreli právny úkon so spoločnosťou. Zároveň považujem za správne, že Najvyšší súd vytvoril priestor pre situácie, v ktorých môže uzavretie právneho úkonu v extrémnom strete záujmov viesť až k jeho neplatnosti. Súdna prax pripúšťa, že v krajných prípadoch možno dospieť k neplatnosti právneho úkonu, ak štatutárny orgán zneužil svoje postavenie na úkor záujmov spoločnosti a jej spoločníkov. Jadrom zodpovednosti štatutárnych orgánov by malo byť konanie s odbornou starostlivosťou a lojalitou, pričom pri porušení týchto povinností by primárnym dôsledkom mala byť zodpovednosť za škodu. Týmto si spoločnosť môže uplatniť svoje nároky voči štatutárnemu orgánu zneužívajúcemu svoje postavenie, zároveň však zostáva chránená aj dobromyseľná tretia osoba.

Všeobecné obchodné podmienky a zmluvná pokuta (Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022)

Bc. Jozef Takács

„Písomná forma dohody o zmluvnej pokute v obchodnoprávných vzťahoch je dodržaná aj v prípade, ak dohoda o zmluvnej pokute je obsiahnutá vo všeobecných obchodných podmienkach jednej zmluvnej strany, pričom druhá zmluvná strana v zmluve uzavretej v písomnej forme prehlási, že ich obsah je jej známy.”¹

Skutkový stav

Spor vo veci samej vznikol medzi *Agentúrou pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov* (ďalej len „žalobkyňa”) a obchodnou spoločnosťou *KONZEKO spol. s r.o.* (ďalej len „žalovaná”). Týkal sa zaplattenia pohľadávky, jej príslušenstva (konkrétne úrokov z omeškania a paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky) a zmluvnej pokuty.²

Spor začal z dôvodu, že žalovaná neuhradila žalobkyni záväzky vzniknuté zo *Zmluvy o zabezpečení udržiavania núdzových zásob č. 18/2013* (ďalej len „Zmluvy”) za roky 2018 a 2019. Po podaní odôvodneného odporu žalovanou proti platobnému rozkazu vydanom v upomínacom konaní nasledovala z oboch strán v súdnom konaní rozsiahla právna argumentácia ohľadom všetkých nárokov žalobkyne. Pre účel tohto článku sa obmedzím na skutkový stav, právnu úpravu a právnu argumentáciu týkajúcu sa zmluvnej pokuty.

Žalobkyňa nárok na zaplattenie zmluvnej pokuty odvodzovala z článku 11, bodu 11.11 *Obchodných podmienok zabezpečenia udržiavania núdzových zásob ropy a ropných výrobkov Agentúry pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov* (ďalej len „Obchodné podmienky”). Obchodné podmienky boli obsiahnuté v prílohe 1 Zmluvy, pričom prílohu 2 tvoril cenník. V konaní nebolo sporné, že žalobkyňa má na svojej webovej stránke zverejnený návrh Zmluvy spolu (t.j. na jednej podstránke) s Obchodnými podmienkami a cenníkom. V dovolaní žalobkyňa argumentovala aj tým, že Obchodné podmienky boli ku Zmluve fyzicky priložené. Týmto tvrdením sa dovolací súd bližšie nezaoberal.³ Záverečné ustanovenia Zmluvy v bode 6.1 vymedzili Obchodné podmienky a cenník ako „neoddeliteľnú súčasť” Zmluvy. Bod 6.2 Zmluvy obsahoval ustanovenie, podľa ktorého vybraný podnikateľ (žalovaná) podpisom Zmluvy vyhlasuje, že sa s Obchodnými podmienkami a cenníkom mal možnosť riadne oboznámiť, ich obsah je mu známy, súhlasí s nimi a zaväzuje sa ich dodržiavať.

Konanie pred nižšími súdmi a vymedzenie právnych otázok

¹ Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2024, s. 47.

² Na začiatku uznesenia Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022 (ďalej len „Uznesenie”) je meritum veci vymedzené ako spor “o zaplattenie 68 334,96 eura s príslušenstvom”. Toto hodnotím ako právne neudržateľné vymedzenie sporu, nakoľko sa žalobkyňa domáhala už v pôvodnom návrhu zaplattenia zmluvnej pokuty a v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka zmluvná pokuta nespadá pod pojem príslušenstva pohľadávky. Pozri aj komentár k Občianskemu zákonníku (LÖWY, A. § 121 [Príslušenstvo veci]. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 836.).

³ Toto tvrdenie žalobkyne, uvedené v bode 27 Uznesenia, je v nesúlade s tým, ako kontrakčný proces žalobkyňa opisuje v bode 21 Uznesenia. Objasnenie tejto časti skutkového stavu je pre mňa už nemožné, nakoľko vzor druhovo rovnakých zmlúv na webovej stránke žalobkyne sa po tomto súdnom konaní zjavne zmenil a starý vzor zmluvy v archíve absentuje. Napr. dnes je zmluvná pokuta súčasťou vzoru týchto zmlúv a prílohy sú priamo vo vzore zmluvy „priložené” tak, že pod textom zmluvy je nadpis s menom prílohy a bez textu prílohy je pod názvom prílohy priestor na podpis strán. Porovnaj body 21 a 27 Uznesenia a stránku žalobkyne - Dostupné z: <https://www.eosa.sk/na-stiahnutie>. Navštívené dňa: 22.11.2025.

Pre pochopenie právnej otázky riešenej Najvyšším súdom SR (ďalej len „NS SR“) je dôležité stručné zhrnutie predchádzajúcich súdnych konaní.

Žalobkyňa si od začiatku konania zakladala nárok na peňažné plnenie od žalovanej na základe povinností žalovanej plynúcich zo Zmluvy a jej príloh. Žalovaná pred súdom prvej inštancie argumentovala v prvom rade neplatnosťou Zmluvy ako takej z dôvodu jej uzavretia údajne neoprávnenou osobou na strane žalovanej. Argumentácia ohľadom zmluvnej pokuty bola uvedená iba pre prípad, že by súd vyhodnotil Zmluvu ako platnú.

Žalovaná videla dôvody absolútnej neplatnosti zmluvnej pokuty v jej údajnom rozpore s dobrými mravmi a zásadou poctivého obchodného styku. Uvedené zásady mali Obchodné podmienky podľa žalovanej porušiť tým, že nevymedzili výšku zmluvnej pokuty dostatočne určitým spôsobom. Pre prípad, že súd vyhodnotí dojednanie o zmluvnej pokute ako platné ďalej žalovaná argumentovala neprimeranou výškou zmluvnej pokuty.

V argumentácii žalovanej pozorujem tendenciu preferovať kvantitu právnych argumentov oproti ich kvalite. Konkrétne právne posúdenie každého z argumentov žalovanej ohľadom neplatnosti Zmluvy, neplatnosti zmluvnej pokuty a neprimeranej výšky zmluvnej pokuty je vzhľadom na ich množstvo nad rámec tohto článku. Zhrniem to tým, že nepresvedčili žiadny zo súdov, ktoré v tejto veci rozhodovali.

Okresný súd Spišská Nová Ves ako súd prvej inštancie rozsudkom zo dňa 20. októbra 2020 č. k. 13Cb/58/2019-151 žalobe v celom rozsahu vyhovel. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolanie, pričom odvolací dôvod v Uznesení nie je označený.⁴ Z obsahu zhrnutia priebehu odvolacieho konania bolo zrejmé, že odvolacím dôvodom bolo nesprávne právne posúdenie veci podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) § 365 písm. h).

Odvolací súd sa prevažne stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, nesúhlasil ale s právnym posúdením platnosti dojednanej zmluvnej pokuty. Nevychádzal pritom z právnej argumentácie žalovanej ohľadom absolútnej neplatnosti dojednania zmluvnej pokuty z dôvodu jej neurčitosti. Obrátil svoju pozornosť na formu dojednania zmluvnej pokuty. Keďže nedodržanie podmienky písomnej formy zmluvnej pokuty v zmysle zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) § 544 ods. 2 spôsobuje jej absolútnu neplatnosť v zmysle § 40 ods. 1 OZ, súd je povinný prihliadať na ňu z úradnej povinnosti (ex offi).

Právny názor odvolacieho súdu znel, že napriek tomu, že obchodné podmienky v predmetnom prípade boli dojednané platne v zmysle § 273 ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObZ“) bolo stále potrebné osobitne skúmať platnosť dojednania o zmluvnej pokute. Tá v zmysle § 544 ods. 2 OZ musí byť dojednaná písomne. Pre platnosť právneho úkonu (podľa § 40 ods. 1 OZ), ktorý musí byť urobený písomne je v zmysle § 40 ods. 3 OZ potrebný podpis konajúcej osoby. Keďže dojednanie o zmluvnej pokute bolo súčasťou Obchodných podmienok, podľa právneho názoru odvolacieho súdu by pre platnosť zmluvnej pokuty bolo nutné, aby zmluvné strany osobitne podpísali Obchodné podmienky.

Záver odvolacieho súdu znel, že v predmetnom prípade nebola dodržaná podmienka písomnej formy zmluvnej pokuty.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 7. decembra 2021 č. k. 4Cob/62/2021-209 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu o zaplatenie zmluvnej pokuty zamietol a výrok o náhrade trov zmenil aby reflektoval pomer úspešnosti s ohľadom na výsledok odvolacieho konania.

Žalobkyňa proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie na NS SR v rozsahu platnosti dojednania zmluvnej pokuty. Dovolací dôvod spočíval v zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie v odvolacom konaní. Táto zmena vychádzala z vyriešenia právnej otázky, ktorá v

⁴ Rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 20. októbra 2020 č. k. 13Cb/58/2019-151 ani Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 7. decembra 2021 č. k. 4Cob/62/2021-209 nie sú ku dňu písania tohto článku verejne dostupné, vychádzam preto iba z Uznesenia.

praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Právna otázka, ktorú musel dovolací súd vyhodnotiť teda znela: „či bola dodržaná písomná forma dohody o zmluvnej pokute, ak bola zakotvená v obchodných podmienkach, ktoré tvorili neoddeliteľnú súčasť písomnej zmluvy bez toho, aby boli zmluvnými stranami osobitne podpísané.“⁵

Riešenie právneho problému

Riešenie právneho problému prezentované dovolacím súdom v Uznesení je stručné. Nájdeme ho v bode 79: „Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že Obchodné podmienky boli inkorporované do zmluvy ako takej, pričom ich obsah sa stal súčasťou zmluvy ich priložením k zmluve vo forme Prílohy č. 1. O záväznosti Obchodných podmienok pre zmluvné strany dovolací súd nemá žiadne pochybnosti, preto s prihliadnutím na vyššie uvedené konštatuje, že písomná forma zmluvy sa tak vzťahuje aj na Obchodné podmienky, a teda že zmluvná pokuta bola uzatvorená písomne.“⁶

Z pohľadu dovolacieho súdu sa teda podpis konajúcich osôb na Zmluve vzťahoval aj na Obchodné podmienky, nakoľko sú tieto na základe ich priloženia ku Zmluve jej súčasťou.

Myšlienkový postup smerujúci k záveru dovolacieho súdu v je v Uznesení nanajvýš naznačený, neoznačili by sme ho však za presvedčivé či zrozumiteľné odôvodnenie právneho názoru. Právna analýza vedúca k záverom dovolacieho súdu je ponechaná v Uznesení predstavivosti čitateľa.

Vlastné zhodnotenie rozhodnutia a význam rozhodnutia

V poslednej časti článku vysvetlím, prečo považujem odôvodnenie Uznesenia za nedostatočne presvedčivé a nedostatočne zrozumiteľné.

Odôvodnenie Uznesenia pozostáva z 85 bodov. Z hľadiska obsahu ide o:

- a) Body 1-11 : zhrnutie konania pred súdom prvej inštancie
- b) Body 12-24 : zhrnutie odvolacieho konania
- c) Body 25-38 : zhrnutie dovolania, repliky a dupliky
- d) Body 39-51 : odôvodnenie prípustnosti dovolania
- e) Body 52-53 : odôvodnenie zaobrania sa neplatnosťou zmluvnej pokuty
- f) Body 54-71 : texty jednotlivých ustanovení právnych predpisov týkajúcich sa prípadu
- g) Body 72-80 : myšlienkový postup dovolacieho súdu
- h) Body 81-85 : následky právneho záveru dovolacieho súdu pre odvolací súd

Z celého odôvodnenia Uznesenia sa pri hľadaní odôvodnenia záveru, ktorý je riešením právneho problému nastoleného dovolaním musíme zamerať na body 72 až 80. Ponúkam preto krátky komentár k jednotlivým bodom tejto časti odôvodnenia.

Bod 72 zhŕňa kontraktačný proces Zmluvy a neobsahuje právnu argumentáciu. Bod 73 obsahuje teoretické vymedzenie adhéznej zmluvy bez odkazu na odbornú spisbu, judikatúru alebo ustanovenia právnych predpisov.

Bod 74 subsumuje Zmluvu pod kategóriu adhézných zmlúv. Taktiež hovorí, že „zo strany žalovanej mohlo dôjsť len k akceptácii návrhu zmluvy bez možnosti rokovať o jej náležitostiach.“⁷

Toto tvrdenie je v zjavnom rozpore s bodom 21: „Uzatvorenie zmluvy sa vykonáva tak, že vybraný podnikateľ si stiahne Zmluvu spolu s Cenníkom a Obchodnými podmienkami z webového sídla žalobkyne, zmluvu podpíše a zašle na podpis žalobkyni. (...)“⁸ Nie je zrejmé ani to, ako prišiel dovolací súd k záveru o nemožnosti rokovania o náležitostiach Zmluvy.

⁵ Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 49.

⁶ Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 79.

⁷ Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 74.

⁸ Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 21.

Žalobkyňa má síce silnejšiu pozíciu, je teda možné, že by žalobkyňa nebola ochotná viesť rokovanie, ale zo zisteného skutkového stavu to nie je preukázané.

Bod 75 zhrňa spôsob inkorporácie Obchodných podmienok do Zmluvy na základe § 273 ods. 1 ObZ.

Bod 76 obsahuje teoretické vymedzenie obchodných podmienok ako nepriamych zmluvných dojednaní bez odkazu na odbornú spisbu, judikatúru alebo ustanovenia právnych predpisov.

Bod 77 obsahuje znenie záverečných ustanovení Zmluvy.

Bod 78 najprv subsumuje skutkový stav kontraktačného procesu Zmluvy (bod 72) a obsahu záverečných ustanovení zmluvy (bod 77) pod podmienky § 273 ods. 1 ObZ (bez odkazu na toto ustanovenie). Následne jednou vetou píše: „*Názor odvolacieho súdu, že chýbajúce podpisy zmluvných strán na Obchodných podmienkach ako jediný prejav ich písomnej formy vo vzťahu k zmluvnej pokute, dovolací súd neposúdil ako správny.*”⁹

Bod 79 obsahuje právny názor dovolacieho súdu uvedený v predchádzajúcej časti článku.

Bod 80 dodatočne uvádza, že pri právnom posúdení právneho problému dovolací súd považoval za dôležitý aspekt fakt, že išlo o obchodnoprávny vzťah. V takomto vzťahu sa vyžaduje od jeho účastníkov väčšia miera bdelosti, povedomia a obozretnosti.

Uvedená argumentácia nasleduje bezprostredne po citovaní právnych predpisov, ktoré dovolací súd považoval za rozhodujúce pre danú právnu otázku. Zároveň predchádza inštrukciám pre odvolací súd v ďalšom konaní.

Zo systematiky Uznesenia vyplýva, že práve v týchto deviatich bodoch máme hľadať právnu argumentáciu odôvodňujúcu záver o platnosti zmluvnej pokuty dojednanej v obchodných podmienkach bez ich osobitného podpísania. Tento záver nemá vplyv len na spor o peňažné plnenie z konkrétnej zmluvnej pokuty. Bol neskôr publikovaný v *Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky* (ďalej len „zbierka rozhodnutí”) ako R 5/2024.¹⁰ Má teda slúžiť na usmernenie a zjednotenie rozhodovacej činnosti všetkých slovenských súdov v obdobných prípadoch.

Časť odôvodnenia, ktorá mala obsahovať právnu argumentáciu dovolací súd využil najprv na druhé rekapitulovanie faktov, ktoré rekapituloval v prvých 38 bodoch.¹¹ Následne bez odkazu na pramene poznania práva uviedol niekoľko viet právnej teórie o adhéznych zmluvách¹² a nepriamych zmluvných dojednaniach, pričom neprepojil ich význam na problematiku platnosti zmluvných podmienok.

Problematika platnosti a právnej povahy inkorporácie obchodných podmienok je predmetom rozsiahlych úvah právnych teoretikov,¹³ ktoré nie sú v odôvodnení Uznesenia spomenuté. NS SR sa s otázkou inkorporácie Obchodných podmienok vysporiadal pomerne stroho. Subsumpciu skutkového stavu pod právnu normu v § 273 ods. 1 ObZ roztrieštil v bodoch 75, 78 a 79 Uznesenia, pričom podľa môjho názoru správne konštatoval dodržanie podmienok platnosti obchodných podmienok podľa § 273 ods. 1 ObZ - odkaz na obchodné podmienky v zmluve spolu s buď ich priložením k návrhu zmluvy alebo ich známosťou zmluvným stranám.¹⁴

⁹ Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 78.

¹⁰ Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2024, s. 47-64.

¹¹ Pre postrehy z praxe o dĺžke odôvodnení súdnych rozhodnutí pozri: NOVOTNÝ, M., Odôvodnenie súdnych rozhodnutí: Slovenská perspektíva. In: kol. autorov. *ODÔVODNENIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie*. Pezinok: Justičná akadémia SR, 2020, s. 75-80.

¹² Znenie právnej vety na začiatku R 5/2024 je všeobecné - netýka sa adhéznych zmlúv. To naznačuje, že skutočnosť, že v prípade išlo o adhéznu zmluvu nie je významná pre právny záver dovolacieho súdu. Viac o adhéznych zmluvách sa možno dočítať v komentári k ObZ: ĎURICA, M., STRÉMY, J. § 273 [Všeobecné obchodné podmienky]. In: PATAKYOVÁ, Mária a kol. *Obchodný zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1230.

¹³ Pozri napr.: CSACH, K. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 56-93.

¹⁴ Presné znenie § 273 ods. 1 ObZ: „Časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami alebo odkazom na iné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené.”

Tieto podmienky nebolo potrebné skúmať detailne, nakoľko platnosť obchodných podmienok nebola medzi stranami sporná¹⁵ a okolnosti skutkového stavu nenasvedčovali ich neplatnosti. Súd mal k dispozícii Zmluvu a mal za preukázaný odkaz na Obchodné podmienky v Zmluve. Tiež mal preukázané to, že Obchodné podmienky boli prístupné žalovanej spolu so Zmluvou ako aj to, že žalobkyňa informovala žalovanú o zmenách Obchodných podmienok aj cenníka.¹⁶

Nakoniec vyslovil právny názor o dodržaní písomnej formy dojednania zmluvnej pokuty záväzný pre zvyšok konania. Tento názor je zároveň základom, z ktorého bola abstrahovaná právna veta do zbierky rozhodnutí. Po vyslovení právneho názoru dodal, že tento názor bol založený na očakávaní bdelosti a obozretnosti účastníkov obchodnoprávných vzťahov. Toto očakávanie má byť zásadou obchodného práva. Uvedená argumentácia nie je v odôvodnení podložená právnymi predpismi alebo inou judikatúrou. Nie je ani zjavný jej vplyv na zvyšok rozhodnutia. Za nedostačujúcu považujem právnu analýzu NS SR, z ktorej bol vyvodený záver o dodržaní písomnej formy dojednania zmluvnej pokuty v analyzovanom rozhodnutí.

Pokus o právnu argumentáciu zo strany NS SR zhrnutý vyššie zlyhal v odôvodnení odpovede na právnu otázku, ktorú malo dovolanie vyriešiť. Týmto nechcem povedať, že záver dovolacieho súdu je nesprávny. Problematické je iba jeho odôvodnenie. V krátkosti nižšie navrhнем spôsoby, akými sa mohol NS SR pokúsiť o uchopenie problému. Uvedená analýza nie je vyčerpávajúca, slúži iba na načrtnutie interpretačných možností.

Z hľadiska jazykovo-gramatického výkladu dáva zmysel, že ustanovenie tvoriace časť obsahu zmluvy (v zmysle § 273 ods. 1 ObZ) je súčasťou zmluvy. To isté vyplýva zo zmluvného vyhlásenia (v zmysle bodu 6.1 Zmluvy), kde sa píše, že Obchodné podmienky tvoria neoddeliteľnú súčasť zmluvy. Zmienka, že podpísaním zmluvy podpisujú strany všetky jej časti by mala logiku zrozumiteľnú aj laickej verejnosti. Pre účely právnej vedy mohol NS SR k takému záveru dôjsť výkladom ustanovení § 273 ods. 1 ObZ a § 40 ods. 3 OZ. Namiesto toho dovolací súd parafrázoval zmluvné ustanovenia bez odkazu na znenie zákona alebo právny význam, ktorý s nimi spája. § 40 ods. 3 OZ, ktorý nám hovorí o tom, že podmienkou pre splnenie požiadavky písomnosti právneho úkonu je práve podpis pritom úplne absentuje v právnej argumentácii dovolacieho súdu.

Z hľadiska teleologického výkladu možno poukázať na význam a funkcie formálnych požiadaviek právnych úkonov.¹⁷ Písomná forma právneho úkonu má funkciu varovnú, ochrannú a dôkaznú. Varovnou sa myslí schopnosť v konajúcej osobe vzbudiť ostražitosť. Ochranná má predchádzať sporom v dôsledku nejasností dojednania. Dôkazná smeruje k preukázaniu právneho úkonu pred súdom alebo iným orgánom.¹⁸

Po konštatovaní varovnej funkcie požiadavky písomnej formy uzavretia zmluvnej pokuty možno použiť systematický výklad. Ním možno odôvodniť oslabený význam varovnej funkcie písomnej formy právneho úkonu v obchodnom práve tak, ako dovolací súd písal v bode 80 Uznesenia Bez zmienky o varovnej funkcii písomnej formy právnych úkonov ostal výklad z bodu 80 Uznesenia vytrhnutý z kontextu a iba ťažko zrozumiteľný. Ďalej by bolo možné poukázať na nižší dôraz na formu právnych úkonov založenú na § 266 ObZ. Tá tiež nasvedčuje možnosti výkladom rozšíriť hranice písomnej formy právnych úkonov v obchodnom práve.

Ďalej je potrebné detailnejšie sa venovať praktickým dopadom Uznesenia, jeho odôvodnenia a právnej vety z neho vyvodeného na spoločnosť. Záver NS SR obsiahnutý v právnej vete zbierky rozhodnutí pod číslom R 5/2024 je podľa mňa napriek slabej kvalite odôvodnenia

¹⁵Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 51.

¹⁶Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 2Obdo/37/2022, bod 5.

¹⁷Pre druhovo podobný prípad - súdne posúdenie účelu povinnej písomnej formy právneho úkonu - pozri Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 24. novembra 2022 vo veci C-358/21 Tilman, body 37-55.

¹⁸MITTERPACHOVÁ, J. § 40 [Forma právneho úkonu]. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 313.

právne udržateľný¹⁹ vzhľadom na možnosti výkladu uvedeného skôr v tomto článku. Okrem toho má aj kladný spoločenský dopad. Umožňuje flexibilitu v obchodných vzťahoch, ktorá je v modernom svete viac žiaduca než formalistický výklad odvolacieho súdu v predmetnom konaní. Zmluvnú pokutu v obchodnoprávnom vzťahu je podľa mňa možné platne dojednať aj riadnym uzavretím písomnej zmluvy, v ktorej tiež strana vyhlasuje, že sú jej známe obchodné podmienky druhej zmluvnej strany.

Pre identifikáciu prípadov, kde je možné extenzívne vykladať písomnú formu zmluvnej pokuty (tak ako NS SR urobil v Uznesení) je dôležité zohľadnenie významu písomnej formy právneho úkonu v špecifických druhoch právnych vzťahov. Odôvodnenie Uznesenia by bolo kvalitnejšie, ak by obsahovalo teleologický výklad odkazujúci na funkcie písomnej formy právnych úkonov, v tomto prípade najmä jej varovnú funkciu. Zatiaľ čo v obchodnoprávnych vzťahoch je oslabený význam varovnej funkcie, je naopak posilnený v spotrebiteľskom kontexte. Tam totiž spotrebiteľov právna úprava chráni z dôvodu, že oproti obchodníkom sú menej znali práva a obsahu právnych vzťahov vychádzajúcich zo spotrebiteľských zmlúv.

Zbierka rozhodnutí slúži na zjednotenie výkladu a používania zákonov a iných právnych predpisov.²⁰ Pre spoločenskú prax je najvýznamnejším prvkom zbierkového vyhotovenia Uznesenia právna veta. Tá slúži na vytvorenie jednoducho zrozumiteľného riešenia významnej právnej otázky. Toto riešenie poskytuje NS SR ako inštančne najvyššia súdna autorita v Slovenskej republike. Nižšie súdy vďaka zneniu právnej vety majú predstavu o tom, že odlišné riešenie právnej otázky, na ktorú právna veta odpovedá pravdepodobne nebude úspešné. Do úvahy pripadá v prípade odlišného názoru nižších súdov využitie opravných prostriedkov až kým vo veci v poslednej inštancii rozhodne NS SR tak, ako rozhodol v zbierkovom rozhodnutí.

Napriek nedostatočnému odôvodneniu Uznesenia je v právnej vete jeho zbierkového vyhotovenia autoritatívne vyriešená právna otázka platnosti dojednania zmluvnej pokuty v obchodných podmienkach. Je pravdepodobné, že samotné znenie glosovanej právnej vety ovplyvní správanie subjektov práva viac než jej odôvodnenie. Z hľadiska orientačnej istoty²¹ má Uznesenie kladný spoločenský význam aj napriek jeho nedostatkom. Pre advokátov totiž môže znalosť právneho názoru NS SR pomôcť predpovedať, ako budú súdy rozhodovať a teda aj ako poradiť klientom. Subjekty obchodnoprávnych vzťahov vďaka zbierkovému rozhodnutiu môžu lepšie predvídať svoje práva a povinnosti z obchodných podmienok ešte pred tým, než vznikne súdny spor. Existencia určitého vynútiteľného pravidla správania sama o sebe môže mať kladný vplyv, bez ohľadu na základy, na ktorých dané pravidlo stojí²², pričom v tomto prípade aj existujú pádne dôvody pre prijatý právny záver, hoci si ich v Uznesení NS SR nechal pre seba.

Na záver je ešte potrebné spomenúť posledný faktor, kvôli ktorému je slabé odôvodnenie zbierkového rozhodnutia problémom nielen pre teóriu, ale môže sa stať aj problémom pre prax. Orientačná istota poskytnutá znalosťou právneho názoru NS SR nie je absolútna. Pokiaľ si svedomití sudcovia pri rozhodovaní prípadov podobných Uzneseniu prečítajú jeho odôvodnenie a to odôvodnenie zlyhá v tom, aby ich presvedčilo o správnosti právnej vety v R 5/2024, majú vždy možnosť rozhodnúť v rozpore s ustálenou judikatúrou. Riskujú tým, že odvolací alebo dovolací súd ich rozhodnutie zruší a vráti na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom zodpovedajúcim tomu v zbierkovom rozhodnutí. Tento risk ale stále môžu

¹⁹Jediná moja výhrada k zneniu právnej vety v R 5/2024 je, že s ohľadom na znenie § 273 ods. 1 ObZ by bolo presnejšie použiť pojem „obchodné podmienky“ namiesto pojmu „všeobecné obchodné podmienky“. Podstata vyjadrená právnou vetou je napriek tomu zachovaná, keďže je uvedené, že ide o „všeobecné obchodné podmienky jednej zmluvnej strany.“ Ide preto len o nepodstatnú chybu.

²⁰ Zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 8 ods. 3.

²¹ BRÖSTL, A. a kol. *Teória práva*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 184.

²² Aj v súčasnosti tu možno analogicky aplikovať Hobbesove úvahy o dobrom zákone, pozri: BRÖSTL, A. *Frontisterion*, Bratislava : Kalligram, 2009. s. 131.

sudcovia vyhodnotiť ako vhodnú cenu za šancu zmeniť ustálenú judikatúru novými argumentmi.²³

Takýto postup nižších súdov môže vyústiť až v to, že NS SR prehodnotí svoj prístup k právnej otázke.²⁴ Podľa mňa to v tomto prípade nie je obzvlášť pravdepodobné (vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora EÚ v obdobných prípadoch²⁵ a existenciu pádnejších právnych argumentov v prospech záveru NS SR) ani žiaduce (vzhľadom na destabilizujúci efekt takej zmeny na stav orientačnej zložky právnej istoty). Napriek tomu zdôrazňujem potrebu dbať na možné následky vád odôvodnení a právnej argumentácie pri výbere súdnych rozhodnutí na zverejnenie v zbierke rozhodnutí.

²³ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2ObdoZ/2/2023, bod 62.

²⁴ Ako príklad zmeny ustálenej rozhodovacej praxe pozri Uznesenie Najvyššieho Súdu SR sp. zn. 1VCdo/3/2022.

²⁵ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 24. novembra 2022 vo veci C-358/21 *Tilman*.

Zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/35/2022 z 14.06.2023)

Bc. Michal Drobny

Úvod

Oddĺženie je v slovenskom právnom poriadku definované ako proces, ktorý umožňuje fyzickým osobám v úpadku oslobodiť sa od svojich dlhov a začať znova s čistým štítom. Jeho základným a najdôležitejším dôsledkom, vyplývajúcim zo Zákona o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) je, že pohľadávky veriteľov, ktoré neboli uspokojené počas konkurzného konania, sa stávajú právne nevymáhateľnými. Pre dlžníka to znamená definitívnu úľavu od bremena starých záväzkov, keďže veritelia už nemôžu tieto dlhy vymáhať súdnou cestou.¹

Samotný proces oddĺženia je pomerne priamočiary: ak dlžník splní zákonné podmienky, súd ho na jeho návrh oddĺží. Kľúčová podmienka poctivosti jeho úmyslu sa však v tejto úvodnej fáze neskúma. Komplexná kontrola poctivého zámeru dlžníka je v našom právnom systéme nastavená ako mechanizmus ex post. To znamená, že podrobné skúmanie, či dlžník v minulosti nekonal na úkor svojich veriteľov, prebieha až dodatočne, v prípadnom súdnom konaní o zrušenie oddĺženia, ktoré môže iniciovať nespokojný veriteľ. Až v tomto konaní sa preukazuje, či bol zámer dlžníka skutočne poctivý.

Skutkový stav

Analyzovaný rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) predstavuje zásadný judikát v oblasti insolvenčného práva, ktorý precizuje podmienky aplikácie inštitútu oddĺženia. Prípad sa sústredil na výklad kľúčového pojmu „nepoctivý zámer“, ktorého naplnenie je podľa ZKR legitímnym dôvodom na odňatie tohto benefitu. Rozhodnutie tak nastavuje zrkadlo nielen konkrétnemu správaniu dlžníčky, ale aj celkovej rovnováhe medzi ochranou veriteľov a sociálno-ekonomickou rehabilitáciou dlžníkov.

Na počiatku sporu stála veriteľka so súdne priznanými pohľadávkami voči dlžníčke vo výške presahujúcej 250 000 eur, ktoré mali pôvod už v rokoch 2003 a 2004. Namiesto riešenia týchto záväzkov však dlžníčka v roku 2006 pristúpila k sérii krokov, ktoré súdy vyhodnotili ako premyslený reťazec konania s cieľom ukrátiť veriteľku. Prvým krokom bolo vloženie jej najhodnotnejšieho majetku – celého podniku vrátane nehnuteľností (autoservis a čerpacia stanica) v hodnote vyše 324 000 eur – do spoločnosti HELOIL, s.r.o., v ktorej bola majoritnou spoločníčkou a konateľkou. Týmto manévrom efektívne presunula exekvovateľný majetok z osobného vlastníctva do vlastníctva právnickej osoby, čím ho vyviedla mimo priameho dosahu osobných veriteľov.

Bezprostredne nato nasledoval druhý krok, ktorý odhalil skutočný zámer celej operácie. Dlžníčka previedla väčšinu svojho obchodného podielu v HELOIL, s.r.o. na spoločnosť CI HOLDING. Rozhodujúce bolo, že kúpnu cenu vo výške takmer 220 000 eur neprijala v hotovosti, ale započítala ju s pohľadávkou, ktorú mal voči nej kupujúci. Týmto aktom vedome a účelovo uprednostnila jedného veriteľa na úkor žalobkyne, ktorá tak zostala bez reálnej možnosti uspokojenia. Tento reťazec pokračoval ďalšími prevodmi majetku medzi personálne prepojenými spoločnosťami (vrátane spoločnosti BAJO PLUS, s.r.o., kde figurovala aj jej dcéra), čím sa majetok definitívne dostal mimo dosahu pôvodnej veriteľky.

Tieto majetkové dispozície priamo viedli k situácii, že keď dlžníčka v roku 2017 požiadala o oddĺženie avšak v konkurznej podstate sa nachádzal len zlomok jej pôvodného majetku.

¹ § 166 a nasl. ZKR.

Dôsledkom toho bolo, že pohľadávka žalobkyne bola v konkurze uspokojená len v zanedbateľnom rozsahu 0,58 %. Na základe týchto skutočností sa žalobkyňa obrátila na súd so žalobou o zrušenie oddĺženia. Súd prvej inštancie jej vyhovel a konanie dlžníčky označil za cielené a nepoctivé. Po odvolaní dlžníčky Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudok v plnom rozsahu potvrdil.² Kľúčovou bola jeho právna úvaha, že pre posúdenie nepoctivého zámeru nie je rozhodujúci časový odstup od konania, ale jeho trvajúce následky a príčinná súvislosť so stavom, ktorý znemožnil uspokojenie veriteľov.³

Neúspech v konaní viedol dlžníčku k podaniu dovolania na NS SR. Ťažisko sporu sa tak presunulo z roviny skutkovej do roviny právnej, čím sa NS SR naskytla príležitosť zodpovedať zásadné právne otázky s presahom pre budúcu súdnu prax. Kľúčovou dilemou sa stala otázka, aké konanie dlžníka možno kvalifikovať ako nepoctivý zámer a či je pre toto posúdenie relevantné aj konanie, ku ktorému došlo viac ako desať rokov pred samotným oddĺžením.

Dôležité právne otázky

Ústrednou právnou dilemou a teda **prvou otázkou**, ktorú musel dovolací súd vyriešiť je: *Aké správanie možno považovať za prejav nepoctivého zámeru dlžníka a ako je možné skúmať toto správanie spätne voči obdobiu pred podaním návrhu na oddĺženie.* Žalovaná namietala, že súdy nižších inštancií mali pri posudzovaní jej nepoctivého zámeru obmedziť sa na konkrétne časové obdobie, a že konanie dlžníka pred viac ako šiestimi rokmi nemôže byť relevantné. Dovolací súd však zdôraznil, že zákonná úprava neustanovuje žiadnu konkrétnu lehotu pre skúmanie správania dlžníka pred podaním návrhu na oddĺženie a že skúmané obdobie je preto neobmedzené, pričom rozhodujúce je, či sa konkrétnym správaním dlžník úmyselne priviedol do platobnej neschopnosti alebo uprednostnil iného veriteľa na úkor dotknutého veriteľa.⁴

Druhou otázkou bolo, *či je možné pri posudzovaní nepoctivého zámeru zohľadniť aj právne úkony, ktoré neboli vykonané priamo dlžníkom ako fyzickou osobou, ale treťou osobou – konkrétne právnickou osobou, ktorú dlžník riadil ako štatutárny orgán.* Žalovaná tvrdila, že súd môže skúmať len úkony dlžníka – fyzickej osoby a konanie tretích osôb nemá právnu relevanciu. NS SR však doplnil, že pri skúmaní nepoctivého zámeru je nevyhnutné zohľadniť všetky individuálne okolnosti prípadu vrátane prepojenia majetku a osobnej účasti dlžníka vo funkcii štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti. V takýchto prípadoch môže byť konanie dlžníka ako konateľa obchodnej spoločnosti prirátané k jeho správaniu s nepoctivým zámerom, ak z neho vyplýva zámerné poškodenie veriteľa alebo zbavenie sa majetku, ktorý by mohol byť použitý na uspokojenie jeho pohľadávky.

V širšom kontexte tak NS SR stál pred úlohou vyložiť samotný zmysel a účel inštitútu oddĺženia. Musel tak nájsť ústavne konformnú rovnováhu medzi právom dlžníka na nový začiatok, ktoré je dôležitým sociálnym a ekonomickým nástrojom, a legitímnym právom veriteľa na ochranu jeho majetku a vymožitelnosť práva. Inými slovami povedané, úlohou dovolacieho súdu teda bolo precízne vymedziť deliacu čiaru medzi legitímnym využitím inštitútu oddĺženia, ktorý sleduje spoločensky prospešný cieľ ekonomickej sanácie dlžníka, a jeho zneužitím, ktoré by viedlo k nepripustnému popretiu základných princípov ochrany vlastníckeho práva a spravodlivosti. Odpovede na tieto otázky nielenže rozhodli o osude konkrétnej dlžníčky v danom spore, ale zároveň poskytli dôležitý podklad pre aplikačnú prax v podobných prípadoch, kde sa súdy musia orientovať v zložitej situácii medzi formálnym znením zákona a jeho skutočným, materiálnym účelom.

² Rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 16. januára 2020, sp. zn. 43CoKR/37/2019.

³ Bod 10. rozhodnutia Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 16. januára 2020, sp. zn. 43CoKR/37/2019.

⁴ Bod 36. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/35/2022 z 14. júna 2023.

Právne riešenie

Ťažisko právneho posúdenia veci NS SR spočívalo v detailnom a precíznom výklade pojmu „nepoctivý zámer“ v kontexte zrušenia oddĺženia. Dovolací súd sa musel vysporiadať s dvomi kľúčovými argumentačnými líniami žalovanej, ktoré sa snažili zúžiť rozsah súdneho prieskumu jej konania – a to tak v rovine časovej, ako aj v rovine personálnej. Odpovede NS SR na tieto otázky sú pre právnu prax zásadné, pretože uprednostňujú materiálny pohľad na spravodlivosť pred formalistickým lipnutím na striktných časových alebo subjektových hraniciach.

Prvou zásadnou právnou otázkou, ktorú súd riešil, bola časová relevancia konania dlžníka pre posúdenie jeho nepoctivého zámeru. Žalovaná v dovolaní namietala, že súdy nižších inštancií pochybili, keď pri hodnotení jej zámeru prihliadali na jej konanie z roku 2006, teda na úkony staršie ako desať rokov pred podaním návrhu na oddĺženie. Argumentovala, že by sa mal uplatniť určitý časový limit, analogický napríklad k prekluzívnym alebo premlčacím lehotám, a navrhovala hranicu šiestich rokov. Podľa jej názoru konanie, ktoré sa udialo pred takýmto dlhým obdobím, už nemôže byť právne relevantné pre posúdenie jej poctivosti v čase oddĺženia.

Najvýraznejším sporným momentom je možný konflikt s celkovým účelom a filozofiou oddĺženia, ako ho nanovo koncipovala zásadná novela ZKR z roku 2017. Táto novela predstavovala posun od predchádzajúceho, prísne veriteľsky orientovaného modelu k liberálnejšiemu prístupu, ktorého primárnym cieľom bola ekonomická a sociálna reintegrácia dlžníkov. Ako explicitne uvádza Dôvodová správa k tejto novele, legislatívnym zámerom bolo vytvoriť efektívny mechanizmus, ktorý by umožnil „poskytnúť poctivým dlžníkom druhú šancu a možnosť nového začiatku“ a riešiť tak závažný spoločenský problém tzv. dlhových pascí. Celý systém bol nastavený tak, aby bol proces rýchly, dostupný aj pre nemajetných dlžníkov a najmä, aby jeho výsledok bol definitívny. Práve tento aspekt – poskytnutie definitívneho „čistého štítu“ a nového začiatku dlžníkovi, ktorý vynaložil úprimnú snahu riešiť svoje dlhy – je jadrom celej reformy.⁵

Rozhodnutie súdu, ktoré umožňuje zrušiť oddĺženie na základe konania spred viac ako desiatich rokov, však túto definitívnosť a právnu istotu dlžníka výrazne naruša. Zatiaľ čo zákonodarca zamýšľal, aby súdna kontrola poctivého zámeru mala primárne preventívnu funkciu pred oddĺžením a následne sa riešili len nové skutočnosti, rozsudok NS SR *de facto* posúva ťažisko kontroly do neobmedzenej minulosti. Implicitne sa tu naznačuje, že oddĺženie nie je absolútne a môže byť kedykoľvek v budúcnosti spochybnené, ak sa objavia a preukážu staršie nepoctivé úkony. Takýto výklad môže byť vnímaný ako prekročenie rámca zákona a čiastočné popretie jeho zmyslu. Vytvára stav, kedy dlžník ani po úspešnom absolvovaní oddĺžovacieho procesu nemá istotu, že jeho minulosť je definitívne uzavretá. To môže znižovať efektívnosť oddĺženia ako nástroja na opätovnú integráciu dlžníkov do ekonomického života, čo je v priamom rozpore s pôvodným zámerom zákonodarcu.

NS SR zdôraznil, že pri posudzovaní nepoctivého zámeru nie je rozhodujúci samotný časový odstup od konania dlžníka, ale predovšetkým príčinná súvislosť (kauzálny nexus) medzi týmto konaním a následným stavom, ktorý viedol k úpadku dlžníka alebo k podstatnému ukráteniu jeho veriteľov. Rozhodujúce je, či konkrétnym správaním, hoci aj v dávnej minulosti, dlžník sledoval cieľ, ktorý je v rozpore s princípmi poctivosti. Súd v tomto kontexte uviedol, že podstatné je, či sa dlžník takýmto konaním úmyselne priviedol do stavu platobnej neschopnosti, alebo či účelovo uprednostnil iného veriteľa na úkor veriteľa dotknutého oddĺžením.⁶

V analyzovanom prípade bolo zrejmé, že majetkové dispozície žalovanej z roku 2006 mali priamy a trvajúci dopad na jej majetkovú situáciu v roku 2017, keď žiadala o oddĺženie. Práve tieto kroky spôsobili, že v konkurznej podstate sa nenachádzal majetok, z ktorého by mohla byť

⁵ Dôvodová správa k novele ZKR prijatej zákonom č. 377/2016 Z. z.

⁶ ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii*. Komentár 4. vyd., Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1155-1156.

žalobkyňa uspokojená. Konanie dlžníčky tak vytvorilo stav, ktorý pretrval až do momentu oddĺženia a bol priamou príčinou minimálneho uspokojenia veriteľky. NS SR tak uprednostnil materiálny prístup pred formalistickým a dal jasne najavo, že dlžník sa nemôže zbaviť zodpovednosti za svoje nepoctivé konanie len tým, že medzi týmito konaním a žiadosťou o oddĺženie nechá uplynúť dostatočne dlhý čas.

Druhou, nemenej dôležitou právnou otázkou bolo, či je možné pri posudzovaní nepoctivého zámeru fyzickej osoby zohľadniť aj právne úkony, ktoré neboli vykonané priamo ňou, ale treťou osobou – konkrétne právnickou osobou, ktorú dlžník ovládal a riadil ako jej štatutárny orgán. Žalovaná sa bránila argumentom, že súd môže skúmať len úkony, ktoré vykonala ako fyzická osoba, a konanie spoločností HELOIL, s.r.o., a BAJO PLUS, s.r.o., jej nemôže byť pripísané na ťarchu. Snažila sa tak oddeliť svoje konanie ako fyzickej osoby od svojho konania v mene spoločností, ktoré ovládala. Dovolací súd aj túto argumentáciu odmietol ako účelovú a formalistickú. Zdôraznil, že pri skúmaní nepoctivého zámeru je nevyhnutné zohľadniť všetky individuálne okolnosti prípadu.⁷ To zahŕňa nielen priame úkony dlžníka, ale aj jeho nepriame konanie prostredníctvom ovládaných subjektov, najmä ak existuje zjavné personálne a majetkové prepojenie.

Dovolací súd konštatoval, že ak je dlžník štatutárnym orgánom obchodnej spoločnosti a zároveň jej majoritným spoločníkom, a ak konanie tejto spoločnosti zjavne smeruje k poškodeniu osobných veriteľov tohto dlžníka, potom je nutné toto konanie pripísať priamo k jeho nepoctivému zámeru. V takýchto prípadoch právnická osoba slúži len ako **nástroj** na dosiahnutie nepoctivého cieľa fyzickej osoby. Konanie dlžníčky ako konateľky spoločností HELOIL, s.r.o., a BAJO PLUS, s.r.o., nebolo možné vnímať oddelene od jej osobného záujmu zbaviť sa dlhov voči žalobkyni. Bola to práve ona, kto inicioval a realizoval prevody majetku medzi týmito spoločnosťami s cieľom znemožniť jeho postihnutie.

Týmto výkladom NS SR potvrdil, že súdy majú nielen právo, ale aj povinnosť skúmať skutočnú ekonomickú podstatu transakcií a nenechať sa oklamať formálnou právnou štruktúrou, ktorá bola vytvorená práve za účelom obchádzania zákona a poškodzovania práv veriteľov.

Záver

Analyzované rozhodnutie NS SR v predmetnej veci predstavuje významný judikát, ktorý prináša zásadné spresnenie a zároveň rozšírenie rámca pre posudzovanie nepoctivého zámeru dlžníka v kontexte oddĺženia. Jeho význam presahuje riešenie konkrétneho sporu a dotýka sa samotnej podstaty rovnováhy medzi ochranou práv veriteľov a sociálno-ekonomickou funkciou inštitútu oddĺženia.

Najvýznamnejším a najnespornejším prínosom rozhodnutia je jednoznačné potvrdenie, že pri skúmaní nepoctivého zámeru pred podaním návrhu na oddĺženie, súdy nie sú viazané žiadnou časovou lehotou. Záver, že je možné hodnotiť správanie dlžníka spätne, aj mnoho rokov pred podaním návrhu na oddĺženie, pokiaľ toto konanie vykazuje príčinnú súvislosť s ukrátením veriteľov, je prelomový. Tento postoj výrazne posilňuje postavenie veriteľov, pretože im umožňuje brániť sa proti sofistikovaným a dlhodobým plánovaným schémam na zbavovanie sa majetku. Pre prax to znamená, že dlžník nemôže spoliehať na to, že plynutím času sa jeho predchádzajúce nepoctivé konanie "zahojí" alebo stane právne irelevantným.

Zároveň je potrebné pozitívne hodnotiť aj druhý kľúčový záver, a to prítateľnosť konania právnickej osoby priamo dlžníkovi – fyzickej osobe. Súd tu aplikoval materiálny prístup a odmietol formalistické delenie na konanie fyzickej osoby a konanie ňou ovládanej spoločnosti. Tento prístup je pomerne logický, pretože reflektuje ekonomickú realitu, v ktorej sú obchodné spoločnosti často len nástrojom na realizáciu osobných zámerov ich spoločníkov a konateľov.

⁷ Bod 37.1. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/35/2022 z 14. júna 2023.

Umožňuje súdom preniknúť za tzv. "korporátnu oponu" a postihnúť skutočného iniciátora nepoctivých transakcií. Tým sa zabráňuje zneužívaniu právnych foriem na obchádzanie zákona.

Napriek uvedeným pozitívam však právne závery dovolacieho súdu otvárajú aj niekoľko problematických a sporných otázok, ktoré si zaslužia kritickú reflexiu.

Najvýraznejším sporným momentom je možný konflikt s celkovým účelom a filozofiou oddĺženia, ako ho koncipovala novela ZKR z roku 2017. Ako zo zákona vyplýva, dlžník musí preukázať, že vynaložil úprimnú snahu na to, aby svoje dlhy vedel uspokojiť.⁸ Účelom oddĺženia je poskytnúť práve takémuto dlžníkovi definitívny "čistý štít" a nový začiatok. Rozhodnutie súdu, ktoré umožňuje zrušiť oddĺženie na základe konania spred viac ako desiatich rokov, však túto definitívnosť a právnu istotu dlžníka výrazne narúša. Súdna kontrola by mala napĺňať preventívnu funkciu v rámci ktorej by súd skúmal nepoctivý zámer dlžníka ešte pred začatím oddĺžovacieho konania, pričom následne by skutočnosti zistené po oddĺžení boli predmetom samostatného dodatočného konania.⁹ Implicitne sa tu naznačuje, že oddĺženie nie je absolútne a môže byť kedykoľvek v budúcnosti spochybnené, ak sa objavia a preukážu staršie nepoctivé úkony. Takýto výklad môže byť vnímaný ako prekročenie rámca zákona a čiastočné popretie jeho zmyslu. Vytvára stav, kedy dlžník ani po úspešnom absolvovaní oddĺžovacieho procesu nemá istotu, že jeho minulosť je definitívne uzavretá. To môže znižovať efektívnosť oddĺženia ako nástroja na opätovnú integráciu dlžníkov do ekonomického života.

Druhým problematickým aspektom je rozšírenie posudzovania nepoctivého zámeru dlžníka aj na konanie, ktoré uskutočnil v rámci ním ovládaných obchodných spoločností. Hoci je tento prístup v kontexte extrémnych skutkových okolností daného prípadu logický, jeho zovšeobecnenie môže byť právne riskantné. Riziko spočíva v potenciálnom stieraní hraníc medzi dvoma odlišnými právnymi režimami: osobným úpadkom dlžníka ako fyzickej osoby (riešeným v ZKR) a jeho povinnosťami ako štatutárneho orgánu (upravenými najmä Obchodným zákonníkom). Zatiaľ čo ZKR explicitne hovorí o správaní a poctivom zámere dlžníka ako fyzickej osoby vo vzťahu k jeho osobným dlhom, konanie štatutára sa primárne posudzuje z hľadiska jeho povinnosti konať s odbornou starostlivosťou v najlepšom záujme spoločnosti.

Príliš extenzívny výklad by mohol viesť k tomu, že aj legitímne, hoci z pohľadu osobných veriteľov nevýhodné podnikateľské rozhodnutie, by mohlo byť spätne prehodnotené ako prejav osobného nepoctivého zámeru. Vytvára sa tu určitý precedenčný posun, ktorý by v iných, menej zjavných prípadoch mohol byť interpretovaný extenzívne a viesť k zneisťovaniu podnikateľov s prepojenými osobnými a firemnými financiami. Dôsledkom takejto extenzívnosti by mohlo byť oslabenie princípu oddelenia majetku spoločnosti od osobného majetku konateľa.

Kľúčovou sa tak stáva otázka pričítateľnosti konania spoločnosti fyzickej osobe dlžníka. Zákon na zrušenie oddĺženia vyžaduje preukázanie nepoctivého zámeru, čo je kategória úmyselného zavinenia. V prípadoch, ako je tento, kde sa úmysel dokazuje nepriamo cez sériu komplexných právnych úkonov (prevody majetku, započítanie), ide o posudzovanie tzv. nepriameho úmyslu. Súd teda musí konštatovať, že dlžník bol prinajmenšom uzročený s tým, že jeho konanie v mene spoločnosti môže viesť k poškodeniu jeho osobných veriteľov, a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým zmierený. Pričítanie takéhoto nepriameho úmyslu si vyžaduje mimoriadne dôsledné dokazovanie a veľmi citlivé rozlišovanie medzi legitímnym obchodným rozhodovaním a cieľovým poškodzovaním osobných veriteľov prostredníctvom dlžníkom ovládaných obchodných spoločností.

Napriek kritickým výhradám je nepochybné, že rozhodnutie bude mať významný praktický dopad. Pre veriteľov otvára nové možnosti, ako sa brániť proti nepoctivým dlžníkom, a dáva im do rúk silnejší nástroj na spochybnenie oddĺženia. Súčasne však kladie vyššie nároky na dôkazné bremeno veriteľov. Nebude stačiť len poukázať na staré transakcie, ale bude

⁸ Rozhodnutie Okresného súdu Žilina zo dňa 6.10.2022, sp. zn. 7Odi/1/2021.

⁹ ĎURICA, M.: Osobné bankroty. In: *Bulletin slovenskej advokácie*, roč. 23, 2017, č. 4, s. 50.

nevyhnutné detailne preukázať ich nepoctivý účel a priamu príčinnú súvislosť s ukrátením veriteľa.

Pre súdnu prax to znamená, že každý prípad bude vyžadovať ešte detailnejšiu analýzu ekonomických a právnych súvislostí. Súdny budú musieť veľmi opatrne vyvažovať princíp ochrany veriteľov so základným účelom oddĺženia a právnou istotou dlžníka.

Rozhodnutie predstavuje významný príspevok k spresňovaniu pojmu „nepoctivý zámer“. Aj keď je právny záver súdu vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu racionálny, jeho použiteľnosť v menej jasných situáciách zostáva otvorenou otázkou. Zároveň upozorňuje na vnútorný rozpor právnej úpravy oddĺženia, ktorá na jednej strane sľubuje dlžníkovi možnosť nového začiatku, no na druhej strane nevylučuje jeho neskoršie spochybnenie bez časového ohraničenia. Táto otázka si preto zaslúži širšiu odbornú diskusiu.

Pozvánka na náhradnú členskú schôdzu družstva (Rozsudok najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obdo 9/2022 z 28.02.2023)

Bc. Denisa Pilátová

„Predpokladom konania náhradnej členskej schôdze v zmysle § 239 ods. 8 Obchodného zákonníka je, aby členská schôdza nebola uznášaniaschopná. Zvolanie členskej schôdze spoločne s náhradnou členskou schôdzou pre prípad potenciálnej neuznášaniaschopnosti členskej schôdze jedinou pozvánkou je v rozpore s § 239 ods. 8 Obchodného zákonníka. Náhradná členská schôdza musí byť zvolaná až po konštatovaní neuznášaniaschopnosti členskej schôdze, čo nevylučuje možnosť konania náhradnej členskej schôdze i v ten istý deň.“

Skutkový stav

Nami skúmaná a analyzovaná právna vec má začiatok na pôde okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej ako „OS“), ktorý ako prvostupňový súd rozhodoval v konaní o vyslovenie neplatnosti náhradnej výročnej členskej schôdze. Konanie inicioval pán A.B., člen poľnohospodárskeho obchodného družstva Vehec (ďalej aj ako „POD“). Za účelom vykonania výročnej členskej schôdze POD bola predstavenstvom vyhotovená pozvánka ktorá zvolávala riadnu členskú schôdzu na 07.03.2013 o 9 hod., súčasne vyhotovilo aj pozvánku na náhradnú výročnú členskú schôdzu (ďalej aj ako „NVČS“) na rovnaký deň o 9.30 hod. Obe pozvánky boli členom družstva doručené naraz, znejúce na ten istý deň, a to predtým, ako mohla byť zistená neuznášaniaschopnosť riadnej schôdze. Dňa 07.03.2013 sa riadna členská schôdza nevykonala, a to z dôvodu nedostatočného počtu zúčastnených členov na dosiahnutie uznášaniaschopnosti schôdze, na základe čoho došlo k vykonaniu NVČS, na ktorú členovia POD už boli „pozvaní“, v rámci ktorej došlo k prijatiu uznesenia.

Pán A.B. zastával názor, že uznesenie ktoré bolo prijaté na NVČS sa prijalo v rozpore so stanovami POD ako aj v rozpore so zákonom a po neuspokojivej komunikácii s POD podal na príslušný súd žalobu, čím inicioval začatie konania na OS.

OS podanej žalobe prvým rozsudkom vyhovel, nakoľko podľa neho nebola NVČS zvolaná v súlade so stanovami a keďže nebola riadne zvolaná, uznesenie na nej prijaté nemôže byť považované za platné. Proti danému rozhodnutiu podal žalovaný subjekt, POD Vehec, odvolanie na ktorom bol „úspešný“ nakoľko Krajský súd v Prešove napadnutý rozsudok zrušil a určil súdu prvej inštancie povinnosť aby v ďalšom konaní zameral dokazovanie na opodstatnenosť iných dôvodov návrhu žalobcu na začatie konania vo veci.

V poradi druhým rozsudkom prišiel OS k obdobnému záveru a opätovne ním určil uznesenie z NVČS za neplatné. OS sa v danom konaní zameral primárne na § 239 ods. 8 Obchodného zákonníka 513/1991 Zb. (ďalej ako „ObZ“), ktorý upravuje zvolanie náhradnej členskej schôdze, jeho výkladom dospel k záveru, že „povinnosť predstavenstva zvolať náhradnú členskú schôdzu nastáva vtedy, ak členská schôdza nie je schopná uznať sa¹“. V danom prípade došlo k pozvaniu na schôdzu pozvánkami ktoré boli doručené ten istý deň a preto podľa názoru súdu nebola NVČS zvolaná v súlade so zákonom a ako sme skôr uviedli, na schôdzi ktorá nebola zvolaná riadne nemôže dôjsť k prijatiu platného uznesenia.

Žalovaný podal odvolanie aj voči druhému rozsudku z dielne OS, v ktorom už ale nebol úspešný keďže sa odvolací súd stotožnil s rozsudkom a názorom OS.

Proti danému rozsudku podal žalovaný dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, v ktorom tvrdí, že napadnuté rozhodnutie je nezákonné, nespravodlivé a stojí na nesprávnom právnom posúdení veci.

¹ Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.02.2023, sp. zn. 2 Obdo 9/2022, bod 4.2.

Právne otázky a stav *de lege lata* v podmienkach SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „NS SR“) glosovaným rozsudkom dovolanie finálne zamietol, pričom ale považoval za dôležité upriamiť svoju pozornosť a venovať sa právnej otázke vymedzenej v bode 27.2 znejúcej „*Je možné s prihliadnutím na znenie ust. § 239 ods. 8 Obchodného zákonníka zvolať členskú schôdzu spoločne s náhradnou členskou schôdzou družstva jednou pozvánkou*“²?

Dovolať zastáva názor, že voči nemu vydané rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, resp. v nesprávnom právnom závere súdov o nemožnosti uskutočnenia riadnej a náhradnej výročnej členskej schôdzy v ten istý deň. Tvrdí, že postavenie súdu znejúce na „*pokiaľ jednou pozvánkou bolo zvolané riadne rokovanie VČS a NVČS, takýto postup je v rozpore so zákonom, konkrétne s ust. § 239 ods. 8 Obchodného zákonníka*“³ predstavuje nesprávny výklad § 239. ods. 8 ObZ.

Pre lepšie pochopenie glosovanej veci je vhodné priblížiť si relevantné odseky § 239 ObZ, ktoré sa všeobecne týkajú členskej schôdzy družstva.

Členská schôdza je najvyšším orgánom družstva ako takého, aj preto jej samotný zákon venuje určitú pozornosť, keďže v rámci nej dochádza k rozhodovaniu o najzávažnejších otázkach existencie družstva. S prihliadnutím na dôležitosť daného stretnutia pre členov (ako aj pre samotné družstvo), je iba logické, že jej vykonanie sa musí členom oznámiť, pričom ObZ odkazuje na úpravu obsiahnutú v stanovách družstva, s kogentnou požiadavkou výkonu schôdzy aspoň raz ročne. Stanovy musia upravovať počet jej zasadnutí, spôsob zvolania a lehotu na oznámenie⁴.

Na to, aby mohlo v rámci členskej schôdzy dôjsť k prijatiu platného uznesenia, musí byť schôdza riadne zvolaná a musí sa jej zúčastniť nadpolovičná väčšina všetkých členov, pričom s uznesením súhlasí nadpolovičná väčšina prítomných členov. Členovia družstva sú ale predsa ľudia, teda nie je podľa nás možné očakávať bezabsenčnú účasť členov na zasadnutiach, pričom nevykonanie schôdzy (aspoň v minimálnom počte) môže mať katastrofálne následky pre existenciu družstva. Na takúto situáciu myslel aj normotvorca v § 239 ods. 8 ObZ pri úprave inštitútu náhradnej členskej schôdzy.

Náhradná členská schôdza je, dá sa povedať, „odbremenená“ od potreby prítomnosti nadpolovičnej väčšiny členov za účelom uznášania schopnosti a na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov.

Právna analýza a riešenie právneho problému

NS SR pri riešení sformovanej právnej otázky pristúpil k výkladu vytýčeného ustanovenia § 239 ods. 8 ObZ primárne metódou gramatického a logického výkladu. Poukazuje na súvetie „*ak členská schôdza nie je schopná uznášať sa, zvolá predstavenstvo náhradnú členskú schôdzu tak, aby sa konala do 3 týždňov odo dňa, keď sa mala konať členská schôdza pôvodne zvolaná*“⁵ kde súd zdôraznil postavenie podmienky resp. príčiny a následku, ktoré tvoria celkom striktnú časovú a logickú následnosť krokov od ktorej sa nemožno odchyliť. Musí dôjsť k splneniu príčiny v podobe nemožnosti uznášať sa a až potom môže dôjsť k samotnému zvolaniu náhradnej členskej schôdzy. NS SR výstižne stanovuje „*...nemožno riešiť následok, pokiaľ nie je zrejmé, či nastane jeho príčina*“⁶. Súd poukazuje na dôležitý aspekt času, konštatuje že oprávnenie a povinnosť predstavenstva volať náhradnú členskú schôdzu vzniká až následne po tom, čo nastane právna skutočnosť spočívajúca v neuznášania schopnosti riadnej členskej schôdzy. Logicky teda nie je možné platne zvolať náhradnú schôdzu v napríklad v momente

² Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.02.2023, sp. zn. 2 Obdo 9/2022, bod 27.2.

³ Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.02.2023, sp. zn. 2 Obdo 9/2022, bod 27.

⁴ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1151.

⁵ § 239 ods. 8 č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.02.2023, sp. zn. 2 Obdo 9/2022, bod 33.

odosielania pozvánky, kedy ešte nie je objektívne známe, či táto podmienujúca skutočnosť vôbec nastane. NS SR týmto výkladom odmietol prax pri ktorej dochádza k "preventívnemu" zvolaniu náhradnej schôdze pre prípad účasného neúspechu tej riadnej, a to na ten istý deň tou istou pozvánkou. V prípade ak aj dôjde k potrebe zvolania náhradnej členskej schôdze musí predstavenstvo pristúpiť k zaslaní druhej pozvánky ale až po naplnení podmienky, t.j. že riadna členská schôdza nie je schopná uznať sa. Je v záujme družstva aby sa na schôdzi zúčastnilo čo najviac členov, k čomu môže dôjsť opakovaným zaslaním pozvánky.

V zásade sa dá povedať, že dovolací súd pristupuje k veci pomerne reštriktívne. Tento jeho pohľad je ale obdobný k českej právnej úprave, ktorá pozvanie na riadnu a náhradnú členskú schôdzu výslovne zakazuje, čo je obsiahnuté v zákone č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách. Spomínaný zákon výslovne upravuje v § 647 „*Není-li členská schůze schopna se usnášet, svolá ten, kdo svolal původně svolanou členskou schůzi, ... náhradní členskou schůzi ... samostatnou pozvánkou*“.⁷

Dovolací súd sa v rámci konania taktiež zaoberal kogentnosťou skúmaného ustanovenia ObZ. Stanovy POD explicitne umožňujú, presnejšie v čl. XIV ods. 6, „...*Pokiaľ je to uvedené v pozvánke na členskú schôdzu, môže sa náhradná členská schôdza konať aj v ten istý deň, najskôr však 30 minút po plánovanom začiatku riadnej členskej schôdze*...“⁸. V zásade nepôjde o nekorektnú úpravu, dôležité tu bude časový moment. Súd jednoznačne judikoval, že ustanovenie § 239 ods. 8 ObZ má kogentnú povahu. To znamená, že stanovy družstva nemôžu modifikovať zákonný postup spôsobom, ktorý by odporoval jeho kogentnej logike, časovej následnosti. Akákoľvek časť stanov, ktorá je v rozpore s týmto zákonným imperatívom, je neplatná a súd na ňu neprihliada. Argumentácia žalovaného opierajúca sa o zásadu hospodárnosti a zavedenú prax tak musela ustúpiť princípu zákonnosti.

NS SR sa v závere plnom rozsahu stotožnil s právnym posúdením veci zo strany odvolacieho súdu. Keďže dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci nebol naplnený a konanie nebolo zaťažené ani vadou zmatečnosti, dovolací súd dovolanie žalovaného zamietol.

Význam rozhodnutia

Podľa nášho názoru je najvýznamnejším záverom analyzovaného rozsudku autoritatívne ustálenie výkladu § 239 ods. 8 ObZ ako kogentnej normy, ktorá nepripúšťa odchýlky ani v stanovách družstva. Rozsudok preukazuje, že nie je možné uprednostniť princíp hospodárnosti na úkor princípu zákonnosti. Doterajšia prax zasielania jednej spoločnej pozvánky nemusela byť motivovaná len snahou „ušetriť“ napr. finančné náklady spojené s poštovou službou, organizáciou schôdze a pod., ale predovšetkým snahou aby mohlo dôjsť k prijatiu rôznych, prípadne aj existenčne dôležitých rozhodnutí členskou schôdzou v ten istý deň. Súd ale došiel k záveru, že ani takýto účel nemôže ospravedlniť postup, ktorý nerešpektuje zákonom stanovenú úpravu. Takéto zvolanie nie je v súlade so zákonom a v konečnom dôsledku môže subjektu, družstvu, spôsobiť viac škody ako úžitku. Dovolací súd judikátom jednoznačne poukázal na dôležitosť časovej následnosti, ktorá, aspoň v danom prípade, vystupuje ako neprekročiteľná podmienka platnosti.

Môžeme konštatovať, že záver súdu je logický, aj keď z určitého pohľadu pomerne striktný. Záver súčasne môžeme hodnotiť ako pozitívny hlavne pre členov družstiev, ktorých istota je posilnená. Ak by súd uznal možnosť pozvania jednou pozvánkou na obe schôdze (riadnu a náhradnú) mohlo by napríklad dochádzať k „obchádzaniu“ potrebného kvóra, v zmysle, že by sa členovia úmyselne nedostavili na riadnu schôdzu s vedomím, že o 30 minút sa na náhradnej schôdzi rozhodne s nižším kvórom.

Z pohľadu praxe môže mať rozsudok vplyv na nutnosť zmeny stanov družstiev, ktoré majú v stanovách zakotvenú možnosť konať náhradnú schôdzu v ten istý deň, na podklade tej istej

⁷ § 647 zákon č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách).

⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.02.2023, sp. zn. 2 Obdo 9/2022, bod 32.

pozvánky, musia dané ustanovenia vypustiť alebo zmeniť na podobu nespornú s právnou doktrínou. Súčasne môže rozsudok vplývať na zvýšenie nákladov a administratívy na strane družstva, keďže pozvanie typu „2 v 1“ už nie je možné, resp. to možné nebolo nikdy, no teraz k tomu existuje výklad záväzný *de facto*. Podľa nášho názoru môžeme tvrdiť, že aj napriek skutočnosti „drahších“ následkov vystupuje judikát ako potrebná legálna korekcia, ktorá vracia postupy družstiev do medzí zákona.

Preukazovanie pravosti súkromnoprávnej listiny (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 506/2024 zo 17.07.2025)

Bc. Martin Sova

Na účely tohto príspevku som položil vedeckú otázku, aký dopad bude mať Nález Ústavného súdu SR (ďalej aj „ÚS“) na prax všeobecných súdov v oblasti preukazovania pravosti súkromných listín.

I.

Predmetná sťažnosť sa týkala namietania porušenia práva na súdnu ochranu, a to rozsudkom Najvyššieho súdu SR. Sťažovateľmi sú dedičia osoby (ďalej aj „žalobca“), ktorá pred všeobecnými súdmi vystupovala ako žalobca vo veci neplatnosti závetu po zosnulom bratovi (ďalej aj „poručiteľ“). Družka poručiteľa predložila holografný závet, podľa ktorého bola jediným dedičom poručiteľa. Po spochybnení pravosti závetu a na podnet notára žalobca podal žalobu. Tým sa začalo konanie o neplatnosti závetu na okresnom súde, ktorý žalobu zamietol. Súd sa opieral o znalecké posudky, ktoré uvádzali: **i)** sporný podpis na závete je vlastnoručným podpisom poručiteľa, **ii)** sporný text napísala totožná osoba, pričom nemožno potvrdiť ani vylúčiť, že sporné písmo napísal poručiteľ. Súd uviedol, že žalobca mal preukázať neplatnosť závetu, a to vzhľadom na jeho záujem vyvodzovať majetkový prospech z neplatnosti závetu, pričom neplatnosť nijako nepreukázal.

Krajský súd rozsudok prvostupňového súdu potvrdil, pričom vychádzal z početnej judikatúry, podľa ktorej dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky (označované v odbornej literatúre ako „**Rosenbergovo pravidlo**“¹). Krajský súd sa stotožnil so záverom, že dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu.

Dovolací súd ďalej rozvinul argumentáciu súdov nižších stupňov a dovolanie zamietol. Dovolací súd sa argumentačne opieral predovšetkým o to, že ak žalobca spochybňuje pravosť závetu, potom jeho zaťažuje dôkazné bremeno na preukázanie nepravosti závetu. Vzniknutý stav *non liquet*, teda nemožnosť potvrdiť ani vyvrátiť totožnosť autora textu závetu z dôvodu nedostatku porovnávacích podkladov pre znalcov, pričítal súd žalobcovi na ťarchu, a tým rozhodol v jeho neprospech.

II.

Čo sa týka Rosenbergovho pravidla, to má ako v literatúre², tak aj v judikatúre³ dlhodobú tradíciu, pričom okolnosť odôvodňujúca odklon od nej prítomná nebola. Ústavný súd mal však za úlohu posúdiť správne rozloženie dôkazného bremena a z toho vyvodiť jeho následky pre strany.

III.

Ústavný súd sa v danom konaní zaoberal normami Občianskeho zákonníka, po prvé § 461 ods. 2, podľa ktorého ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona, a tiež § 476a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastnoručný závet musí byť napísaný a podpísaný vlastnou rukou, inak je neplatný.

¹ LAVICKÝ, P. *Důkazní břemeno v civilním soudním řízení*. In SOBEK, T., KOTÁSEK, J. a HAPLA, M. Právní argumentace. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2024, s. 119.

² Vid' napr. GEŠKOVÁ, M. O dôkaznom bremene. In *Súkromné právo*, 2024, 3, s. 74.

³ Vid' napr. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 22 Cdo 2670/98, z 10.10.2000.

Z hľadiska teórie dôkazného bremena je dôležité rozlišovať medzi **subjektívnym** a **objektívnym** dôkazným bremenom. Pod pojmom subjektívne dôkazné bremeno chápeme prirodzený následok prejednávacieho princípu, teda dôkazy bude navrhovať primárne ten, ktorému hrozí prehra sporu, ak skutočnosť nepreukáže. Na druhej strane objektívne dôkazné bremeno je nástroj, použitím ktorého súd prekonáva stav *non liquet* tým, že tú-ktorú procesnú stranu zaťažuje nepriaznivými následkami nedokázania.⁴

Ústavný súd vyslovil záver, že práve družka poručiť sa si vyvodzovala priaznivé následky z platnosti závetu – súkromnej listiny, pričom ak by táto súkromná listina neexistovala, nastalo by dedenie zo zákona. Po spochybnení pravosti závetu sa daná skutočnosť stala spornou, a tak dôkazné bremeno (subjektívne aj objektívne) zaťažovalo družku.⁵ Tento záver, ako bolo uvedené vyššie, nie je z pohľadu súdneho alebo doktrínálneho sporný.

Dalej ÚS uviedol, že procesné postavenie strán nemá na rozloženie dôkazného bremena dopad. Relevantný bude hmotnoprávny vzťah, podľa ktorého sa sporové strany riadia.⁶ V dôsledku vyššie uvedených noriem, ak by závet platný nebol, resp. by neexistoval, dedilo by sa zo zákona. Družka, keďže vyvodzuje priaznivé následky zo závetu (dedí zo závetu), je zaťažená dôkazným bremenom.

Odborná literatúra zastáva rovnaký názor, že rozdelenie dôkazného bremena nie je určené tvrdením strán, ale je tzv. **nárokovou normou**. Nároková norma je právna norma, na základe ktorej vzniká nárok alebo iný následok. Naplnenie znakov skutkovej podstaty nárokovej normy bude najčastejšie zaťažovať žalobcu. Výnimkou sú spory s negatívnou určovacou žalobou, ktorou sa žalobca domáha určenia neexistencie určitej skutočnosti (napr. platnosti závetu), pri ktorých bude žalovaný musieť preukázať znaky skutkovej podstaty nárokovej normy.⁷ Z tohto pohľadu je zásada, podľa ktorej ten, kto niečo tvrdí, by to aj mal preukázať, prekonaná.⁸

Ústavný súd napokon zastáva názor, že pri dokazovaní sa nemusí vychádzať iba zo znaleckého dokazovania, ale aj z iných skutočností, napr. zo vzájomného kontextu vzťahov a bežnej praxe medzi stranami.⁹ V spore treba podľa ÚS zohľadňovať všetky okolnosti. Takisto vyžadovať 100 % mieru istoty neprimerane zaťažuje stranu, pričom požadovaná miera dôkazu umožňuje mať o priebehu deja pochybnosti, hoci nie vážne.¹⁰

Pri preukazovaní pravosti súkromných listín nie je dôležité len ustanoviť rozloženie dôkazného bremena, ale aj **mieru dôkazu**. Miera dôkazu sa definuje ako „*pravidlo, ktoré určuje, kedy možno určitú skutočnosť považovať za preukázanú*“.¹¹ Miera dôkazu súvisí so subjektívnym vnímaním sudcu, pričom musí byť objektivizovaná. V slovenskom právnom poriadku sa požadovaná miera dôkazu prenecháva na súdnu judikatúru a právnu vedu. Doktrínálne názory uvádzajú ako rozumné riešenie pravidlo, podľa ktorého musí byť sudca vnútorne presvedčený o pravdivosti, teda nemá o pravdivosti rozumné pochybnosti.¹²

⁴LAVICKÝ, ref. 1. s. 116.

⁵Bod 16. Nálezu.

⁶Bod 19. Nálezu.

⁷LAVICKÝ, ref. 1. s. 120.

⁸HAHN, U., OAKSFORD, M. The Burden of Proof and Its Role in Argumentation. In *Argumentation* [online], 2007, 21, s. 42. [cit. 2025-17-11]. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/227070271_The_Burden_of_Proof_and_Its_Role_in_Argumentation>.

⁹Bod 18. Nálezu.

¹⁰Bod 23. Nálezu.

¹¹GEŠKOVÁ, M. O stave *non liquet* a o miere dôkazu. In *Súkromné právo*, 2024, 4, s. 11.

¹²Ibid, s. 11.

IV.

Samotnú právnu argumentáciu ÚS považujem za vhodne konštruovanú a racionálne odôvodnenú. Celkovo ju hodnotím pozitívne.

Čo sa týka praxe, najväčší prínos vidím v tom, že nález zhŕňa súčasné poznatky v oblasti preukazovania pravosti súkromných listín a prelamuje R 32/2024. Nález poukazuje jednak na konštantnú judikaturu v danej oblasti týkajúcu sa Rosenbergovho pravidla, od ktorého sa R 32/2024 odkláňal, ale aj na doktrínálne poznatky. Takýto odklon možný je, ale vyžaduje si predloženie veci veľkému senátu NS SR.¹³

Nález všeobecne umožňuje pri súkromných listinách lepšie pochopiť rozloženie dôkazného bremena, najmä pri negatívnej určovacej žalobe, ale aj mieru dôkazu, ktorú treba naplniť, resp. z akých okolností treba vychádzať pri jej naplnení. Tieto závery možno aplikovať všeobecne pri iných súkromných listinách.

Na zodpovedanie vedeckej otázky, je potrebné konštatovať, že Nález bude pomáhať všeobecným súdom pri preukazovaní pravosti súkromných listín, pričom závery Nálezu už začali využívať, a to napr. pri popretí pravosti podpisu pri dohode o pristúpení k záväzku (rozsudok Okresného súdu Prešov, sp. zn. 24Cb/111/2024 z 12. 09. 2025) alebo pri preukazovaní pravosti nájomnej zmluvy (uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 16Co/41/2025 z 10. 09. 2025).

¹³ Bod 17. Nálezu.

Odvolaie podané elektronicky (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obdo/19/2023 z 28.06.2024)

Bc. Kamila Csátáryová

Právna veta: „Odvolaie podané elektronicky z elektronickej schránky strany sporu na predpísanom formulári podpísanom kvalifikovaným elektronickým podpisom, ktoré obsahuje dôvody odvolania len v pripojenej prílohe, na ktorú vo formulári výslovne odkazuje, avšak ktorá nebola osobitne podpísaná kvalifikovaným elektronickým podpisom strany sporu, sa nedá bez ďalšieho (t.j. bez posúdenia obsahu pripojenej prílohy) považovať za odvolaie podané bez odvolacích dôvodov. Kvalifikovaný elektronický podpis na odvolacom formulári a vo formulári výslovný odkaz na pripojenú, hoci osobitne neautorizovanú prílohu, jednoznačne verifikoval osobu, ktorá odvolaie podávala, čím sa dosiahol zákonom sledovaný účel a kvalifikovaný elektronický podpis dal elektronickému formuláru podobu, na ktorú súd musí prihliadnuť ako na podanie písomné, vrátane k nemu pripojených príloh.“

Úvod

Digitalizácia súdnictva sa na Slovensku rozvíja postupne a jej cieľom je uľahčiť komunikáciu so súdmi a zrýchliť súdne konanie. Prax však ukazuje, že elektronické podania často narážajú na technické limity a prísne formálne požiadavky, ktoré môžu mať zásadný dopad na procesné práva účastníkov. Príkladom je rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obdo/19/2023 z 28. júna 2024. V tomto prípade súd riešil otázku, či je možné odmietnuť odvolaie len preto, že jeho príloha nebola autorizovaná, aj keď samotný elektronický formulár odvolania bol riadne podpísaný kvalifikovaným elektronickým podpisom.

Cieľom príspevku je poukázať na problém prílišného formalizmu pri posudzovaní elektronických podaní a vysvetliť, prečo Najvyšší súd považoval takýto postup odvolacieho súdu za rozporný s právom na spravodlivý proces. Zároveň sa článok venuje aj širšiemu kontextu fungovania elektronických služieb, ktoré môžu ovplyvniť, či účastník vôbec dokáže splniť zákonom vyžadované technické náležitosti

Metodicky príspevok vychádza z analýzy samotného rozhodnutia Najvyššieho súdu a dostupnej judikatúry Ústavného súdu SR. Keďže portál eŽaloby nezverejňuje žiadne štatistiky o výpadkoch alebo chybách, súčasťou príspevku je aj komparácia s portálom slovensko.sk, ktorý podobným spôsobom zabezpečuje elektronickú komunikáciu so štátom, no zároveň poskytuje verejné dáta o odstávkach a technických problémoch. Toto porovnanie umožňuje realistickejšie odhadnúť, s akými technickými rizikami sa môžu používatelia eŽalôb stretávať.

Skutkový stav

Spor ilustruje zložitú cestu uplatňovania nárokov štátu v obchodných vzťahoch a náročné výzvy spojené s dodržiavaním prísneho formalizmu elektronických súdnych podaní. Jadrom sporu bola pohľadávka Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „žalobca/dovolateľ“), voči spoločnosti Flügel & Klement, s. r. o. (ďalej len „žalovaný“) o zaplatenie sumy 59 548,80 € s príslušenstvom, predstavujúcej primeranú zľavu z ceny diela. Spor pramenil zo Zmluvy o dielo uzatvorenej 1. decembra 2011, ktorej predmetom bola generálna oprava obehového elektrického výťahu PATERNOSTER nachádzajúceho sa v administratívnej budove ministerstva. Celková cena diela, upravená dodatkom č. 1, dosiahla 357 480 € s DPH a bola žalovanému uhradená. Problémy sa objavili po siedmych mesiacoch prevádzky, kedy výťah začal vykazovať vady a dochádzalo k jeho nefunkčnosti (vrátane porúch elektromotora, spojky a brzdy), čo viedlo k jeho odstaveniu 25. novembra 2013. Žalobca sa o skrytých vadách v strojovej časti a šachte dozvedel na základe

odborného vyjadrenia znalcov zo 14. apríla 2014. Po neúspešných pokusoch o odstránenie väd ministerstvo vyzvalo žalovaného na úhradu primeranej zľavy z ceny diela.

Postup okresného súdu a odvolacieho súdu

Okresný súd Piešťany (OS Piešťany) pôvodne žalobu zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie, keďže zmluvu uzatvorilo ministerstvo ako subjekt s vlastnou právnou subjektivitou. Hoci odvolací súd toto prvé rozhodnutie zrušil a žalobca následne opravil označenie (Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ako správca majetku štátu), súd prvej inštancie opätovne žalobu zamietol (rozsudkom z 27. mája 2022) Dôvodom pre druhé zamietnutie bola procesná legitímácia. Súd usúdil, že hoci by štát mohol byť nositeľom hmotného práva, nie je aktívne procesne legitimovaným subjektom na vymáhanie nároku. Vychádzal z toho, že pohľadávka bola splatná (žalobca sa domáhal úrokov z omeškania už od 6. októbra 2012), a teda vznikla pred 31. decembrom 2013. Z tohto dôvodu podliehala povinnosti správcu odplatne ju postúpiť na poverenú osobu v zmysle § 22 zákona č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu.¹

Žalobca podal včas odvolanie proti rozsudku OS Piešťany. V konaní pred Krajským súdom v Trnave (odvolacím súdom) však nastal procesný problém: súd uznesením z 30. novembra 2022 odvolanie žalobcu odmietol. Dôvodom odmietnutia bol nedostatok zákonom predpísaných náležitostí, konkrétne riadne vymedzených odvolacích dôvodov. Žalobca podal odvolanie elektronicky, ktoré pozostávalo z dvoch častí: elektronického formulára „Odvolanie“ a elektronickej prílohy „odvolanie žalobcu vo veci PATER NOSTER.pdf“, ktorá obsahovala podrobnú odvolaciu argumentáciu. Odvolací súd zistil, že zatiaľ čo samotný formulár bol opatrený kvalifikovaným elektronickým podpisom, elektronická príloha s odvolacími dôvodmi žiaden elektronický podpis neobsahovala (nebola autorizovaná). Odvolací súd na túto neautorizovanú časť podľa názoru súdu prihliadať. Keďže na doplnenie odvolacích dôvodov po uplynutí lehoty sa nevyzýva (§ 373 ods. 1 CSP), usúdil, že podanie trpí neodstrániteľnou vadou, pre ktorú ho odmietol [§ 386 písm. d) CSP]. Odmietnutie odvolania zavinil žalobca svojím neúplným podaním, a preto odvolací súd priznal žalovanému náhradu trov konania v plnom rozsahu.²

Proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave podal žalobca dovolanie, v ktorom namietal jeho prípustnosť podľa § 420 písm. f) (CSP), tvrdiac, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces príliš formalistickým postupom súdu. Dovolateľ argumentoval, že podpísaný elektronický formulár, ktorý v kolónke odôvodnenia výslovne odkazoval na priloženú prílohu, naplnil účel autorizácie a verifikácie.

Žalobca v dovolaní namietal zmätočnosť konania podľa § 420 písm. f) CSP, tvrdiac, že takýto postup odvolacieho súdu bol arbitrárny a príliš formalistický. Dovolateľ argumentoval, že podpis formulára, ktorý bol doručený elektronicky a bol platne podpísaný, by mal postačovať. Zdôraznil, že samotný formulár na portáli eŽaloby obsahoval poučenie, že „*Podpísať elektronickú prílohu je potrebné iba v prípade „Plnej moci na zastupovanie klienta“*“. Kľúčové bolo, že v kolónke odôvodnenia v samotnom formulári uviedol výslovný odkaz: „*Odôvodnenie je súčasťou prílohy tohto formulára*“ . Dovolateľ preto tvrdil, že napriek technickému nedostatku bol účel právnej normy (verifikácia osoby podávateľa) splnený, a to aj vo vzťahu k obsahu prílohy.

Žalovaný naopak trval na striktnom výklade § 127 CSP a § 23 zákona č. 305/2013 o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente), podľa ktorého podpis podania vo veci samej (odvolanie) je jeho obligatórnou náležitosťou, a preto príloha musela byť autorizovaná. Citoval

¹ Rozsudok Okresného súdu Piešťany zo dňa 27. 05. 2022 pod spisovou značkou : 7Cb/34/2016.

² Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 30. 11. 2022 pod spisovou značkou : 32Cob/74/2022.

judikatúru Ústavného súdu SR (napr. II. ÚS 442/2021), ktorá podľa jeho názoru potvrdzovala potrebu autorizácie prílohy.

Právne posúdenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len NS SR) preskúmal odvolanie a judikatúru a dospel k jednoznačnému záveru, že konanie odvolacieho súdu bolo zaťažené vadou zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP). NS SR vychádzal z doktríny materiálneho poňatia právneho štátu a konštantnej judikatúry Ústavného súdu, ktorá chráni právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR : *Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky*. NS SR upozornil, že cieľom civilného procesu je spory riešiť a prinášať spravodlivosť, a nie ich odmietať cez „arbitrárne procedurálne rituály“. Súd konštatoval, že odvolanie bolo podané na určenom formulári a bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom riaditeľky príslušného odboru žalobcu. Týmto bola jednoznačne verifikovaná osoba, ktorá podanie podala, čím bol dosiahnutý zákonom sledovaný účel. Implikovaná autorizácia obsahu prílohy: Najvyšší súd principiálne rozhodol, že ak bol elektronický formulár odvolania podpísaný zaručeným elektronickým podpisom a priamo v kolónke odôvodnenia odkazoval na pripojenú prílohu, v ktorej boli uvedené odvolacie dôvody, zaručený elektronický podpis autorizoval aj obsah pripojenej prílohy. NS SR rázne odmietol, že by v tomto prípade bolo nutné trvať na samostatnej autorizácii prílohy. Zdôraznil, že ak bolo podanie realizované na určenom elektronickom formulári, ktorý spĺňal požiadavku autorizácie, a spolu s ním bola doručená príloha, neprihliadať na ňu by bol prílišný formalizmus. NS SR sa opieral aj o Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 269/2022 sa týka podpisovania a elektronického podania dovolania advokátskym koncipientom „*Splnenie určitých formálnych náležitostí podaní, ako aj stanovenie podmienok konania dávajú súdnemu konaniu potrebnú formálnosť a jasné pravidlá. Tie však nemôžu byť vyžadované tak, že od účastníkov konania sa bude vyžadovať bezpodmienečná neomylnosť. Tak ako má súd právo na opravu svojich chýb prostredníctvom inštitútu opravy rozsudku alebo doplnenia rozsudku, určitá primeraná tolerancia by mala existovať aj vo vzťahu k prípadným nedostatkom úkonov strán sporu.*“³ Takýto postup by viedol k neprípustnému zužovaniu výkladu práva na súdnu ochranu. NS SR navyše poznamenal, že aj keby odvolací súd považoval podané odvolanie za podané bez dôvodov (tzv. *blanketové odvolanie*), v zmysle uznesenia Veľkého senátu⁴ bol povinný preskúmať napadnuté rozhodnutie z úradnej moci v rozsahu procesných väd v zmysle § 380 ods. 2 CSP. Ani túto povinnosť KS TT podľa NS SR nesplnil, čím svoj nesprávny procesný postup prehľbil.

Po zrušení uznesenia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 CSP) musel NS SR rozhodnúť o tom, ktorému súdu sa vec vráti na ďalšie konanie. Toto rozhodovanie bolo ovplyvnené tzv. súdnou mapou a zmenami kompetencií, ktoré nadobudli účinnosť 1. júna 2023. NS SR sa opieral o princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy. Uviedol, že účelom tohto princípu je zabezpečiť procesne efektívne prejednanie veci vyhnutím sa sporným výkladom prechodných ustanovení. Keďže spor má obchodnoprávny charakter a konanie nebolo k 31. máju 2023 právoplatne skončené (rozhodnutie KS TT bolo zrušené), aplikovala sa nová úprava funkčnej príslušnosti.⁵

Význam rozhodnutia pre súdnu prax

Rozhodnutie nesie podľa môjho názoru výrazný precedenčný význam, keďže zavádza menej prísny a formalistický režim posudzovania elektronických podaní v justícii, čím vytvára

³Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. januára 2023 pod spisovou značkou : II. ÚS 269/2022-30.

⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.11.2023 pod spisovou značkou : IVCdo/2/2023.

⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 06. 2024 pod spisovou značkou: 4Obdo/19/2023.

priestor pre väčšiu flexibilitu a jednoduchšie uplatňovanie práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovaného čl 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“ Takýto prístup je zvlášť potrebný v kontexte stále veľmi pomalej a náročnej digitalizácie súdneho systému, ktorá čelí viacerým technickým a organizačným prekážkam.

Je známe, že výpadky kritických elektronických portálov, ako je portál ežaloby, síce nie sú vždy verejne zdokumentované, no ich frekvenciu možno odhadovať na základe analógií s portálom slovensko.sk, kde v roku 2024 došlo k 14 plánovaným odstávkam⁶ a ďalším 23 výpadkom označeným ako kritická priorita.⁷ Táto situácia poukazuje na inherentné riziká prevádzky elektronických služieb a nemožnosť absolútnej technickej stability. Ďalej je potrebné vziať do úvahy, že programové vybavenie D.Suite/eIDAS, ktoré je kľúčové pre overovanie kvalifikovaných elektronických podpisov, bolo v roku 2024 aktualizované až 16-krát.⁸ To so sebou nesie významné dopady na posudzovanie platnosti podpisov, keďže správne fungovanie systému predpokladá zosúladenie verzie softvéru na strane klienta aj na strane verejného úradu. V dôsledku týchto okolností je preto podľa môjho názoru opodstatnené neprístupovať k hodnoteniu elektronických podaní s extrémnou prísnosťou čo sa týka dodržiavania technických náležitostí, a to aj pre zabezpečenie právnej istoty a praktickej použiteľnosti elektronickej komunikácie v justícii. Tento menej formalistický prístup zároveň prispieva k efektívnejšiemu konaniu pred súdmi a k lepšiemu využívaniu moderných technológií v právnom prostredí, čo je nevyhnutné pre ďalší progres digitalizácie justičného systému.

⁶ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY. In: *Plán technických odstávok* [online] [cit. 22.11.2025]. Dostupné na internete: <https://www.slovensko.sk/sk/oznamy/plan-odstavok>.

⁷NÁRODNÝ KATALÓG OTVORENÝCH DÁT. Zoznam výpadkov Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby - NASES. In: *data.slovensko.sk* [online] [cit. 22.11.2025]. Dostupné na internete: <https://data.slovensko.sk/dataset/93e7e260-a636-4cf1-982d-ce1e335c55ed>.

⁸ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY. *Informácie o zmenách klientskych aplikácií pre KEP*. In: *slovensko.sk* [online] [cit. 22.11.2025]. Dostupné na internete: <https://www.slovensko.sk/sk/nastiahnutie/informacie-o-zmenach-klientsky>.

SEKCIA – PRACOVNÉ PRÁVO

Podmienky platnosti dohody o skončení pracovného pomeru (Rozsudok Najvyššieho Súdu SR sp. zn 9 CdoPr/8/2024 z 26.11.2024)

Bc. Chiara Heldáková

Stručne zhrnutie skutkového stavu

Predmetom súdneho sporu bola dohoda o skončení pracovného pomeru medzi zamestnancom a zamestnávateľom, pričom žalobca namieta jej neplatnosť z dôvodu absencie uvedenia dôvodu skončenia pracovného pomeru, ako aj uvedenie do omylu pri vyplatení odstupného.

V danom prípade išlo o situáciu, kedy zamestnávateľ doručil zamestnancovi výpoveď z dôvodu organizačných zmien, v dôsledku ktorých sa mal stáť nadbytočným. Rovnaký dôvod však zamestnávateľ použil aj pred deviatimi rokmi, avšak táto výpoveď bola pred súdom právoplatne určená za neplatnú pre nesplnenie ponukovej povinnosti a pracovný pomer trval ďalej.

Následné zamestnávateľ výpoveď odvolal a strany medzi sebou uzavreli dohodu o skončení pracovného pomeru, ktorú v konaní zamestnanec považuje za neplatnú, pretože neobsahovala dôvod skončenia pracovného pomeru podľa Zákonníka práce, kedy „*musia byť uvedené dôvody skončenia pracovného pomeru, ak to zamestnanec požaduje alebo ak sa pracovný pomer skončil dohodou z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) až c) a f)*“¹, teda ak sa skončil aj z organizačných zmien. Zároveň namietal aj uvedenie do omylu ohľadom výšky odstupného, ktoré mu bolo vyplatené v nižšej sume, než očakával.

Okresný súd žalobu zamietol s odôvodnením, že dohoda bola uzavretá platne, prejavy vôle strán boli slobodné a určité, a absencia dôvodu v dohode nespôsobuje jej neplatnosť. Krajský súd rozhodnutie potvrdil. Žalobca následne podal dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, v ktorom namietal porušenie práva na spravodlivý proces, nesprávne právne posúdenie veci a absolútnu neplatnosť právneho úkonu podľa Občianskeho zákonníka, ktorý vymedzuje, že právny úkon bude neplatným, ak „*svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.*“²

Relevantná právna úprava

Právny rámec pre skončenie pracovného pomeru v Slovenskej republike je primárne upravený v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce. Keďže pracovnoprávne vzťahy majú súkromnoprávny charakter, subsidiárne sa použijú aj všeobecné ustanovenia zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, a to najmä v otázkach platnosti a neplatnosti právnych úkonov, pokiaľ Zákonník práce neustanovuje inak.

Ústredným ustanovením pre posudzovaný prípad je § 60 Zákonníka práce, ktorý definuje dohodu ako konsenzuálny spôsob skončenia pracovného pomeru, pre ktorého platnosť sa vyžaduje písomná forma a zhoda oboch strán na dni, ku ktorému sa pracovný pomer končí. Kľúčovým pre súdny spor sa však stal odsek 2 tohto ustanovenia, ktorý stanovuje, že v dohode musia byť uvedené dôvody jej uzavretia, ak o to zamestnanec požiada, alebo ak sa pracovný pomer končí z tzv. organizačných alebo zdravotných dôvodov, konkrétne z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) až c) a f). V analyzovanom prípade bol relevantný dôvod nadbytočnosti zamestnanca v dôsledku organizačných zmien, ktorý spadá pod § 63 ods. 1 písm. b).

¹ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.

² Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

Uvedenie tohto dôvodu v dohode však nie je len formálnou požiadavkou. Je esenciálnou podmienkou pre vznik nároku zamestnanca na odstupné, ako to explicitne upravuje § 76 Zákonníka práce.

Dovolacie otázky súdu

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že dovolanie žalobcu zamietol ako nedôvodné a vo zvyšnej časti ho odmietol, keďže konštatoval, že dohoda o skončení pracovného pomeru uzatvorená medzi žalobcom a žalovanou bola platná, keďže išlo o slobodný a zhodný prejav vôle oboch strán. Neuvedenie dôvodu skončenia pracovného pomeru v dohode, hoci išlo o dôvod podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, teda o organizačné zmeny, podľa súdu neznamena jej neplatnosť. Rovnako súd nezistil, že by žalobca bol uvedený do právne relevantného omylu ohľadom výšky odstupného, ktorý by mohol spôsobiť neplatnosť dohody.

S týmto rozhodnutím možno súhlasiť, pretože správne oddeľuje platnosť dohody ako prejavu vôle strán od následkov spojených s neuvedením dôvodu. Týmto prístupom súd potvrdzuje princíp zmluvnej voľnosti a právnej istoty, keďže primárnym účelom dohody bolo samotné skončenie pracovného pomeru, s ktorým obe strany súhlasili.

Judikatúrna dichotómia a „šedá zóna“ právnej úpravy

Zaujímavý kontrast v prístupe k platnosti dohody o skončení pracovného pomeru môžeme vnímať pri porovnaní dvoch odlišných línií judikatúry Najvyššieho súdu SR. Tento rozpor najlepšie ilustruje rozhodnutie, sp. zn. 1Cdo/123/2011, ktoré predstavuje prístup kladúci na zamestnávateľa mimoriadne prísne, až nad zákonné požiadavky, a novšia prax, reflektovaná aj v analyzovanom prípade, ktorá sa vracia k podstate zmluvnej voľnosti.

Staršie rozhodnutie 1Cdo/123/2011 sa vyznačovalo snahou o maximálnu ochranu zamestnanca. Súd v ňom konštatoval neplatnosť dohody podľa Občianskeho zákonníka z dôvodu, že zamestnanec bol mylným vyhlásením zamestnávateľa uvedený do „právne relevantného omylu“. Ešte podstatnejšie však bolo, že toto rozhodnutie fakticky rozšírilo ponukovú povinnosť zamestnávateľa aj na situácie, kedy sa pracovný pomer končil dohodou. Z môjho pohľadu bol tento prístup Najvyššieho súdu nesprávny, pretože stieral kľúčový rozdiel medzi jednostrannou výpoveďou, kde je ponuková povinnosť opodstatnená, a dvojstrannou dohodou, ktorá je založená na konsenze.³

Z vyššie uvedeného vyplýva, že právna úprava skončenia pracovného pomeru dohodou podľa § 60 Zákonníka práce je postavená na princípe zmluvnej voľnosti a autonómie vôle zmluvných strán. Zákon nevyžaduje povinné uvedenie dôvodu skončenia, s výnimkou, ak o to zamestnanec požiadava, alebo ak ide o dôvody týkajúce sa zrušenia alebo premiestnenia zamestnávateľa, nadbytočnosťou zamestnanca alebo ak zamestnanec dlhodobo stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu. Táto formulácia však v praxi môže vytvárať priestor pre výkladové nejasnosti a potenciálne sporné situácie, ktoré možno označiť ako „šedú zónu“ právnej úpravy.

Zamestnanci, ktorí po uzavretí dohody o skončení pracovného pomeru dodatočne namietajú jej neplatnosť, často argumentujú absenciou dôvodu v dohode alebo tvrdeným omylom pri jej uzatváraní. V niektorých prípadoch môže ísť o účelové konanie, ktorého cieľom je dosiahnuť právoplatne vyhlásenú neplatnosť úkonu, s ktorou zákon spája možnosť nároku na náhradu mzdy najviac za čas 36 mesiacov.

³ DOLOBÁČ, M. *Zákonník práce – Veľký komentár*. Bratislava: Eurokódex, 2023, s. 335.

Záver

Rozhodnutie dovolacieho súdu v predmetnej veci vnímam ako potvrdenie zásady právnej istoty a predvídateľnosti v pracovnoprávných vzťahoch. Súd sa dôsledne držal rámca dovolacieho konania, ktoré neslúži na revíziu skutkových zistení, ale na preskúmanie právnych otázok zásadného významu. Týmto prístupom sa podarilo zachovať rovnováhu medzi ochranou zamestnanca ako slabšej strany a ochranou zamestnávateľa pred účelovým spochybňovaním platne uzavretých dohôd.

V kontexte spomínanej judikatúry sa mi ukazuje potreba precíznejšej legislatívnej úpravy, ktorá by jednoznačne definovala dôsledky omylu pri uzatváraní dohody o skončení pracovného pomeru, ako aj rozsah informačnej povinnosti zamestnávateľa. Súčasná právna úprava avšak ponecháva priestor pre výkladové nejasnosti, ktoré vedú k rozdielnym rozhodnutiam súdov a právnej neistote účastníkov pracovnoprávných vzťahov.

Pojem pracovný úraz (Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 19SVs/3/2024 z 09.12.2024)

Jakub Zavacký

Skutkový stav a spor vo veci samej

Predmetný spor sa týkal preskúmania rozhodnutia o kasačnej sťažnosti žalobkyne S. M., ktorá podľa nej utrpela pracovný úraz, keď dvíhala ťažké bremená. Žalovanou bola Sociálna poisťovňa, konkrétne jej ústredie. Správny súd svojím rozsudkom č. k. 8Sa/31/2018-82 zrušil rozhodnutia žalovanej, ktoré sa týkali úrazového príplatku. Pobočka poisťovne svojím rozhodnutím vyslovila, že žalobkyňa nemá nárok na náhradu za bolesť, keďže žalobkyňa nepreukázala, že úraz bol pracovným úrazom. Ústredie poisťovne sa stotožnilo so záverom samotnej pobočky poisťovne, že sa nepodarilo vyvrátiť vyhlásenie zamestnávateľa, ktorý úraz neuznal za pracovný úraz.¹

Správny súd napadnutým rozsudkom zamietol správnu žalobu žalobkyne proti tomuto rozhodnutiu a *expressis verbis* vytkol žalobkyni, že žalobu o určenie, že úraz je pracovný, nepodala na všeobecný súd. Kasačnou sťažnosťou sa žalobkyňa domáha toho, že sa zrušia rozhodnutia žalovanej. Žalovaná pobočka navrhla zamietnuť kasačnú sťažnosť, pretože sa stotožnila so závermi správneho súdu. Následne kasačný súd preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu, ako aj predchádzajúce konanie pred správnym súdom.²

Nastolené právne otázky

Žalobkyňa svojou kasačnou sťažnosťou, okrem iného, nesúhlasila s tým, že by žalovaná Sociálna poisťovňa úsudok o tom, že sporný úraz je pracovný, nemohla urobiť. Pojem pracovného úrazu totiž definuje § 8 zákona č. 461/2003 Z. z., *ergo* spor o to, či úraz je pracovným úrazom podľa tejto definície, nie je súkromnoprávnym sporom. Naopak, o tejto otázke podľa § 172 ods. 2 cit. zák. rozhodujú organizačné zložky žalovanej v konaní vo veciach sociálneho poistenia. Jednoznačne vyplýva, že žalovaná musí takúto predbežnú otázku vyriešiť.

Je v zásade nevyhnutné rozlišovať, či medzi dotknutými subjektami je zhoda ohľadom charakteru úrazu, keďže už od počiatku sporu tu existuje sporná otázka ohľadom charakteru poškodenia na zdraví. Pokiaľ je otázka charakteru pracovného úrazu sporná, sporný je aj status žalobkyne ako poškodenej na účely poskytovania úrazových dávok a to až do času, kým súd v pracovnoprávnom spore nerozhodne inak.³

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd deklaroval, že žalovaná *in concreto* postupovala správne, pokiaľ v rámci svojho predbežného uváženia vyhodnotila, že o určení charakteru úrazu žiadateľky o dávku jej neprináleží rozhodovať ako o otázke predbežnej, nakoľko ide o spor vyplývajúci z pracovnoprávneho vzťahu a preto je potrebné, aby otázku, či predmetný úraz je pracovný (ako na rozdiel od zamestnávateľa tvrdí sťažovateľka), posúdil všeobecný súd.

Kasačný súd avšak dospel pred rozhodnutím jednomyselne k záveru, že v otázke, či je žalovaná oprávnená v dávkovom konaní riešiť charakter úrazu ako pracovného úrazu, vyslovila doterajšia judikatúra rozličné názory.

¹ Rozsudok NSS SR sp. zn. 19SVs/3/2024 z 09. 12. 2024.

² *Ibidem*.

³ Rozsudok NS SR sp. zn. 9Sžsk/99/2019 z 24.03.2021.

Právna analýza a riešenie právneho problému

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky svoju argumentáciu oprel *inter alia* o vyžiadané stanovisko Generálneho prokurátora Slovenskej republiky. V ňom sa prokurátor stotožnil s názorom vyjadreným v uznesení o postúpení veci veľkému senátu.

Ďalej kasačný súd na podporu svojho tvrdenia uviedol, že keďže definícia pracovného úrazu v zmysle § 195 Zákonníka práce neodkazuje na § 8 zákona č. 461/2003 Z. z., musí potom konzekventne platiť, že ani rozhodnutie organizačnej zložky žalovanej, ktorým posúdila úraz ako pracovný na účel úrazovej dávky, nie je rozhodnutím o predbežnej otázke v zmysle § 194 Civilného sporového poriadku. Otázku, či určitý úraz možno považovať za pracovný úraz na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z., patrí posudzovať žalovanej. Ako uviedol už ústavný súd v náleze I. ÚS 87/2014, jej povinnosťou je *ipso iure* posúdiť túto otázku predbežne v každom konaní, kde pracovný úraz je *conditio sine qua non* priznania určitej dávky.

Kasačný súd dospel k záveru, že v konaní žalovanej došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní, ktoré mohlo mať za následok nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia. To zakladalo dôvod na jeho zrušenie. Ak správny súd žalobu žalobkyne zamietol, jeho rozsudok sám vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, preto kasačný súd rozsudkom zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej, ako aj rozhodnutie pobočky a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky svojím rozsudkom, ktorému sa v tomto príspevku venujeme, zaviazal organizačné zložky žalovanej právnymi názormi z rozsudku, a teda budú otázky týkajúce sa tvrdeného úrazu žalobkyne posudzovať samostatne a nebudú sa cítiť viazané prejavom jej zamestnávateľa. Následne zhodnotia, či žalobkyňa 15. júla 2016 skutočne utrpela tvrdený úraz, a ak áno, ako, kedy a kde ho utrpela a či takto zistené skutočnosti napĺňajú jednotlivé znaky pojmu pracovný úraz, a tiež vytvoria zamestnávateľovi priestor na prípadnú liberáciu. Následne ustália, aké mal tento pracovný úraz následky, či žalobkyňu možno považovať za poškodenú podľa § 83 cit. zák. a či sú na základe toho splnené podmienky nároku na náhradu za bolesť, podľa čoho potom rozhodnú o žiadosti žalobkyne o jej výplatu.

Kasačný súd svojím rozsudkom vo veci žiadosti o preskúmanie sťažnosti žalobkyne rozhodol tak, že zmenil rozsudok Krajského súdu v Prešove, a to tým, že zrušil rozhodnutie ústredia žalovanej č. 82557-2/2020-BA, a rozhodnutie pobočky žalovanej v Prešove č. 8311-108/2020-PO, a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.⁴

Význam a zhodnotenie rozhodnutia

Pracovný úraz je legálny pojem, ktorého definícia je obsiahnutá v § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. obsiahnutá v § 8 tohto zákona. Podľa neho je pracovným úrazom poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 utrpel pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s takýmto plnením, pre plnenie pracovných úloh a pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi.⁵ *A contrario* vyskytujú sa však aj poškodenia zdravia, kedy okolnosť, či ide alebo nejde o úraz, nie je úplne jasná.

In fine, máme za to, že okolnosť, že sa úraz považuje za pracovný podľa Zákonníka práce, sama osebe neznamena, že by sa musel považovať za pracovný úraz aj podľa zákona č. 461/2003 Z. z., pretože toto ustanovenie pri vymedzení pojmu pracovný úraz neodkazuje na pojem pracovného úrazu podľa Zákonníka práce.⁶ Definície sú avšak v oboch predpisoch vo vzájomnom súlade. Orgán aplikácie práva v tejto otázke svojím rozhodnutím pracovný úraz nekonštituuje, ale len deklaruje.⁷

⁴ Rozsudok NSS SR sp. zn. 19SVs/3/2024 z 09. 12. 2024.

⁵ Zákon č. 461/2003 Z.z. – Zákon o sociálnom poistení.

⁶ *Ibidem*.

⁷ DOLOBÁČ, M., MOŠONOVÁ, M. In Zákonník práce. Veľký komentár, Žilina: Eurokódex, 2023, s. 563.

Význam rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu SR považujeme za dôležité rozhodnutie *pro futuro*, ktoré vnáša svetlo do problematiky vymedzenia a ustálenia pojmu pracovný úraz v oboch spomínaných dôležitých legislatívnych prameňoch.

Ponuková povinnosť zamestnávateľa a uvedenie do omylu (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Cdo/123/2011 z 30.01.2013)

Bc. Lívia Gajdošová

Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je zamestnávateľ povinný splniť si svoju tzv. ponukovú povinnosť pri skončení pracovného pomeru výpoveďou z organizačných dôvodov, a to aj v prípade, že sa pracovný pomer skončil dohodou. Ak zamestnávateľ uvedie zamestnanca do omylu, dohoda o skončení pracovného pomeru je neplatná.

Predmetom glosovaného uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 1Cdo/123/2011, zo dňa 30. januára 2013 (ďalej len „Uznesenie“) je právne posúdenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru dohodou.

Rozhodnutím zamestnávateľa č. 27/2008 – 1.8 (ďalej len „Rozhodnutie“) došlo k zrušeniu pracovného miesta zamestnanca vykonávajúceho funkciu samostatného odborného referenta podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, na základe čoho bola uzatvorená dohoda o skončení pracovného pomeru (ďalej ako aj „dohoda“). Následne sa zamestnanec dozvedel, že nedošlo k faktickému zrušeniu jeho pracovného miesta, ale iba k presunu činností z odboru správy majetku, verejného obstarávania a prevádzky do sekcie legislatívy a starostlivosti o životné prostredie, kde bol vytvorený nový „odbor právnych služieb“. V rámci neho vzniklo počas trvania jeho pracovného pomeru štátnozamestnanecké miesto, na ktoré bola prijatá nová pracovníčka s takmer identickou pracovnou náplňou. Zamestnanec tvrdil, že bol uvedený do omylu, keď nebol vopred informovaný o vytvorení pracovného miesta.

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „OS“) medzitýmnym rozsudkom zo dňa 7. mája 2009 č. k. 25C 92/2008-49 (ďalej len „Rozsudok OS“) určil, že dohoda je neplatným právnym úkonom podľa § 49a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). OS sa stotožnil s tvrdeniami žalobcu¹ a konanie žalovaného považoval v rozpore so základnými zásadami uvedenými v čl. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZP“) a rovnako tak aj s dobrými mravmi podľa v § 3 OZ. Tvrdil, že žalobca bol uvedený do omylu, keď sa domnieval, že jeho pracovné miesto sa ruší, hoci Rozhodnutím došlo len k presunu činností do iných sekcií.

Proti tomu rozsudku OS podal žalovaný odvolanie, ktorému Krajský súd v Bratislave (ďalej len „KS“) rozsudkom zo dňa 17. mája 2011, sp. zn. 7Co 185/2009 (ďalej len „Rozsudok KS“) vyhovel a napadnutý rozsudok OS zmenil tak, že žalobu zamietol. Konštatoval, že v čase uzatvorenia dohody žalovaný nedisponoval voľným pracovným miestom pre výkon prác vo verejnom záujme, ale len miestom v štátnozamestnaneckom pomere, pričom ide o dva rozličné právne vzťahy. Z toho dôvodu žalobca nebol uvedený do omylu o skutočnosti podstatnej pre tento právny úkon. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca dovolanie na NS SR.

II.

Dovolať v konaní namietal nesprávne právne posúdení veci odvolacím súdom, a to najmä v súvislosti s otázkou omylu. Z tohto dôvodu dovolací súd odpovedal na to, aké sú právne následky omylu v pracovnom práve. V tejto súvislosti skúmal jednak prípustnosť aplikácie ustanovení ZP s prihliadnutím na to, že navrhovateľ vykonával práce vo verejnom záujme, ktoré sú upravené v osobitnom právnom predpise, a jednak aj relevanciou ustanovení OZ

¹ Zamestnanca, ktorého pracovné miesto bolo zrušené.

týkajúcich sa platnosti právneho úkonu pri omyle. Dovolací súd sa zároveň zaoberal aj tzv. ponukovou povinnosťou zamestnávateľa v zmysle § 63 ods. 2 ZP.

III.

K samotnému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci NS SR uviedol, že ide o situáciu, keď súd v konaní použije nesprávny právny predpis alebo si správny predpis vyloží chybné. Rovnako pripustil použitie ZP pri výkone prác vo verejnom záujme a to v rozsahu stanovenom osobitnými predpismi.² K subsidiárnej aplikácii OZ poukázal na § 1 ods. 4 ZP, podľa ktorého treba skúmať ostatné pracovnoprávne vzťahy neupravené v prvej časti ZP a teda aj dohodu o skončení pracovného pomeru. Tá musí spĺňať všetky podstatné náležitosti právneho úkonu.

V tejto súvislosti kladie dôraz NS SR najmä na § 49a OZ týkajúci sa omylu. Odporca pred skončením pracovného pomeru vytvoril nové pracovné miesto s takmer identickou náplňou. Pri skončení pracovného pomeru z organizačných dôvodov bol odporca povinný informovať navrhovateľa o existencii pracovného miesta a to mu následne ponúknuť, čím by došlo ku splneniu tzv. ponukovej povinnosti vyplývajúcej z § 63 ods. 2 ZP, pričom by bolo na vôli zamestnanca či ponuku prijme.

Odporca aj napriek novovytvorenému miestu v dohode uviedol, že zamestnanec je nadbytočný a nemá pre neho žiadnu prácu, čím ho uviedol do omylu, ktorý sa týkal takej okolnosti, bez ktorej by nedošlo k urobeniu právneho úkonu a v dôsledku čoho je dohoda o skončení pracovného pomeru neplatná. S ohľadom na vyššie uvedené preto zrušil Rozsudok KS a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

IV.

Napriek úspechu navrhovateľa vo veci sa javia závery glosovaného Uznesenia NS SR v niektorých smeroch sporné. Subsidiárnu pôsobnosť OZ nenamietame, avšak na tomto mieste je nevyhnutné zdôrazniť, že následky omylu sú v občianskom a pracovnom práve odlišné. Podľa § 19 ZP, vada právneho úkonu v dôsledku omylu je v pracovnoprávných vzťahoch podľa znenia právnej úpravy spájaná s možnosťou odstúpenia od zmluvy³ a nie jej neplatnosťou, ako to uviedol NS SR.

Tento zásadný rozdiel súd prehliadol, keď posudzoval následky omylu bez ohľadu na úpravu ZP a konštatoval neplatnosť dohody. Aj napriek rozporuplnej judikatúre súdov platí, že, vývoj právnej úpravy nasvedčuje tomu, že právo odstúpiť od zmluvy a právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu si konkurujú, a preto má v súčasnom právnom stave prednosť špeciálna právna úprava (§ 19ZP),⁴ a teda toto glosované rozhodnutie nereflektovalo vyvíjajúcu sa právnu teóriu.

Rozporuplné je aj posúdenie nesplnenia tzv. ponukovej povinnosti zamestnávateľa, ktorú si musí splniť ešte pred skončením pracovného pomeru⁵. Ponuková povinnosť je hmotnoprávnou podmienkou výpovede a súdy skúmajú jej splnenie.⁶ Zákonodarca ju však vyžaduje pri skončení pracovného pomeru výpoveďou a nie pri dohode o skončení pracovného pomeru, ako tomu bolo v našom prípade.

² Zákon o výkone prác vo verejnom záujme upravuje len špecifiká pracovnoprávných vzťahov s tým, že nad ich rámec platí pôsobnosť ZP.

³ MINČÍCOVÁ, M. In DOLOBÁČ, M. a kol. *Zákonník práce. Veľký komentár*. 1. vydanie. Žilina: Eurokódex, 2023, s. 139.

⁴ KUNDRÁT, I. In DOLOBÁČ, M. a kol. *Zákonník práce. Veľký komentár*. 1. vydanie. Žilina: Eurokódex, 2023, s. 131.

⁵ ŠVEC, M. – TOMAN, J. a kol. *Zákonník práce, Zákon o kolektívnom vyjednávaní, Komentár. Zväzok I. 2., doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2023, s. 705.

⁶ OLŠOVSKÁ, A. Ponuková povinnosť zamestnávateľa a právna istota – Job-offering Obligation of Employer and Legal Certainty. In *Societas et iurisprudentia*, ročník V., č. 3, 2017, s. 49.

Ponuková povinnosť je zákonom koncipovaná stručne a všeobecne.⁷ Považujeme za nevyhnuté, aby judikatúra súdov jej aplikáciu zjednotila a nie ju ešte viac rozširovala o prípady, pri ktorých to zákon nevyžaduje.

⁷ KALINÁK, N. Ponuková povinnosť zamestnávateľa ako (domnelá) ochrana zamestnanca pred skončením pracovného pomeru. In *STUDIA IURIDICA Cassoviensia*, 2024, č. 2, s. 70.

Rozhodovacia prax súdnych autorít v súkromnom práve II

Zborník príspevkov z X. študentského sympózia z obchodného, pracovného práva a IT práva konaného dňa 28. novembra 2025 na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Editori: JUDr . Žofia Mrázová, PhD., MCL
JUDr. Natália Kalinák

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2026
Počet strán: 64
Rozsah: 5,16 AH
Vydanie: prvé

DOI: <https://doi.org/10.33542/RPS-0503-0>
ISBN 978-80-574-0503-0 (e-publikácia)